

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan popoldne, izvenredne nedelje in praznike.

Inserti: Prostor 1 m/m x 54 m/m za male oglase do 27 m/m višine 1 K, od 30 m/m višine dalje kupčijski in uradni oglaš 1 m/m K 2—, notice, poslano, preklic, izjave in reklame 1 m/m K 3—. Poroke, zaroke 80 K. Zensitne ponudbe, vsaka beseda K 2—. Pri večjih naročilih popust.

Vprašanjem glede inseratov naj se priloži znamka za odgovor.

Upravišтво „Slov. Naroda“ in „Narodna tiskarna“ Knašfova ulica št. 5, prilično. — Telefon št. 394.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani in po pešti:

V Jugoslaviji:

celoletno naprej plačan K 300—
polletno 150—
3 mesečno 75—
1 25—

V inozemstvu:

celoletno K 480—
polletno 240—
3 mesečno 120—
1 40—

Pri morebitnem povzemanju se ima daljša naročilna doplačati.
Novi naročniki naj pošljejo v prvi naročilni vedno po nakaznici.
Na samo pisemna naročila brez poslatve denarja se ne moremo ozirati.

Uredništvo „Slov. Naroda“ Knašfova ulica št. 5, I. nadstropje

Telefon št. 34.

Dopise sprejema le podpisane in zadoščno frankovane.

Rokopisov se ne vrača.

Posamezna številka velja 120 K

Poština plačana v gotovini.

Praško pismo.

V Pragi, 4. septembra 1921.

(Dopis našega posebnega korespondenta.)

Ce kje, vidimo to v Pragi, kako učinkujejo spremenjene politične razmere na lice mesta. Praga nisem videl osem let. Od takrat so nastale ogromne moderne stavbe, posebne na Vaclavskem namestju, ali še veliko bolj pada v oči življenje po glavnih praških ulicah. Promet se je ogromno povečal in ljudstva mrzoli po Prikopih in po Vaclavku. Policija je zamenjala svoje sablje z buzdovanom, kateremu se slepo pokorijo vozovi, avtomobili in tramvaji. Pražani so se hitro uživali in ves promet se po glavnih žilah mesta vrši v največjem redu.

Po ulicah sliši mnogo tujih jezikov, jako veliko se čuje francosčine. Saj je pa tudi vredno ogledati praške znamenitosti, kajti že sama silhueta Hradčanov je vredna da si ogledaš to mesto. Nešteto je starih palač, zbir, muzejev, ki ti nudijo res najlepših užitkov. Nekdaj tako tihi Hradčani so naenkrat postali srce in glava nove države. V tem oziru so imela Čehi srečo. Vsi njihovi centralni uradi so dobili tukaj svoj prostor ali pa prav v bližini. Svojo upravo so si lahko kmalu uredili, saj so imeli vsaj prostore.

Diven je razgled, ki se ti nudi raz grad na mesto, ali še bolj občuduješ notranjost starih palač, ki ležijo na vazonju gradu. Vse nam glasno priča, da je bila Praga pred sto leti res središče Evrope in da so jo zidali ljudje z izbranim okusom.

Pa tudi sedanja Praga stremi za tem, da si svoje blagostanje poveča in zasužura. Saj je postala z novo državo tudi gospodarski centrum ne samo nekdanje Češke, ki je segala na vzhod komaj do Iglave, temveč vse države tja do nekdanje Bukovine.

Da govorjenje o češki industriji ni le prazna beseda, nam zopet kaže III. praški vzorčni velesemenj, ki je bil odprtjen 1. septembra. Tu dobiš vse, kar potrebuješ in interesantno je, da so bili že takoj prvi dan napravljeni sklepi za Nemčijo in sicer v raznih industrijskih predmetih. Samo to dejstvo pove dovolj in točno označi zmoglost češke industrije.

Za velesemenj je bilo priglasi njih precej več razstavljalcev, kot jih je bilo mogoče sprejeti. Pa tudi sprejetim je morala uprava velesemenja zelo reducirati zahtevano ploskev. Slavnostne otvoritve se je poleg ministrstva in diplomatskih zastopnikov udeležil tudi prezident republike Masaryk, ki se ni tekoma skoraj nič izpreminil, le brada mu je postala bela. Njegove kretanje so še iste, kot so bile svojčas, ko je nam dijakom predaval.

Slavnostnega obeda v reprezentančnem domu so se udeležili zastopniki raznih držav in narodov. Praški župan dr. Baxa nas je pri srčno pozdravil, nakar smo slišali več govorov. Simpatično je bil sprejet govor zastopnika francoskega trgovskega ministrstva, kot tudi predsednika lyonskega veletrga, predsednik tržaške trgovske zbornice Venezian ni mogel s svojim čitanim francoskim govorom doseči nikakega učinka, dočim je bila izmed vseh najbolje sprejeta napitnica predsednika novosadske trgovske zbornice Kosta Mirosavljevića. Govoril je nadalje tudi zastopnik čeških Nemcev tovarnar Liebig in celo Nemčija je bila zastopana z govorom Monakovčana dr. Weisera. Kot zadnji je za bratislavskim županom govoril župan sofijski Pazanov, ki je s svojim govorom vnoč dokazal, kako krčevito hoče današnja Bolgarija na zunaj zopet doseči, da bi verjeli v njeno slovanstvo.

Vaš dopisnik je obiskal na našem polanstvu v Pragi našega novega poslanika ministra Bogomila Vošnjaka, ki ga je zelo ljubeznivo sprejel, in ki se je glede naših gospodarskih odnosov s Češkoslovaško izrazil takole:

»To kar pade v oči vsakemu poznavalcu Češke kakoršna je bila pred vojno, to je neizmerna bujnost celotnega narodnega življenja. Kaj je bila Praga pred vojno? Vprašalo bi se tudi lahko, kaj je bil Zagreb, kaj Ljubljana pred vojno. Navadno provincialna avstrijska mesta, medtem, ko se je vse osredotočilo na Dunaju in v Pešti. Tudi, ki prihaja v vsa ta nova središča

že v zunanji sliki mest dokaz o novi formaciji političnega in ekonomskega življenja. Sedaj se odigrava to, česar smo se pred katastrofo Avstro-Ogrske in ob času mirovne konference največ bali: nastopa tista doba, v kateri bo potrebno premostiti gospodarsko življenje iz starih centrov v nove. Da bodo Jugoslavi in Čehi sposobni, da to napravijo, to je bila vedno sumnja prikritih nasprotnikov novega stanja v entitnih državah. Radi tega tisto mrzlično hotenje ustvarjanja neke gospodarske enote iz vseh prejšnjih delov Avstro-Ogrske. Naravno, da ste slutili Češkoslovaška in Jugoslavija velike nevarnosti, k sledijo iz novega stvarjenja kake carinske zveze ali podonavske konfederacije. Res, da so bile ogromne težave premagati, da so se stvorile iz Češkoslovaške in Jugoslavije ekonomske enote, ki so že do gotove mere sposobne, da odgovarjajo svojim novim gospodarskim potrebam. V tem oziru je bila seveda Češka v čisto drugem položaju, kakor Jugoslavija. Sicer se je nova Češkoslovaška izpremenila, ako primerjamo Češko, Moravsko in Šlezijo nekdanje monarhije, iz industrijske države vendar v bolj agrarno, kar se moramo ozirati sedaj tudi na prirastek agrarnega ozemlja Slovaške in Prikarpatске Rusije. Tako je prišlo do te anomalije, da ima današnja Češkoslovaška večji odstotek prebivalstva, ki se bavi s poljedelstvom kot stare češke dežele, in vendar je moderna Češka prevzela dve tretjini vse industrije propadlega cesarstva. Iz te zadnje činjenice sledi velika dolžnost vsakega češkega državnika, da vodi zares državno industrijsko politiko. Težko nam mora biti pri srcu, kadar hodimo, recimo, po praškem trgovskem ministertvu in vidimo to razpredeno organizacijo trgovine. Pomislimo samo, da je namenjen zunanji trgovini velik urad, ki je le v neki personalni uniji z ministertvom trgovine, tako da je trgovinski minister na čelu dveh oddelkov: nih organizacij svojega resorta. Zunanja trgovina je namerščena v posredni palači in njen uradniški aparat je velik. Ta urad za zunanjo trgovino je tudi v najožji zvezi z ministertvom zunanjih zadev. S tem negotovanjem zunanje trgovine je tudi v zvezi stvarjanje celoga omrežja konzulatov. Koliko konzulatov ima Češkoslovaška samo pri

nas: Beograd, Zagreb, Ljubljana, Sarajevo, Split, medtem ko imamo mi v Češkoslovaški le generalni konzulat v Pragi, ničesar pa nimamo v Brnu, drugem velikem gospodarskem emporiju republike, in tudi Bratislava, vrata Balkanu in iztoku, je brez naše konzularne službe. Naša država je sklenila svojo prvo pogodbo ravno s Češkoslovaško dne 7. dec. 1920. Kljub politični zvezi in kljub trgovinski pogodbi ne napreduje napredek gospodarskih vezi, kakor bi bilo pričakovati. Jugoslavija sprejema samo 0,8 odstot. celoga češkoslovaškega izvoza, dočim participira na češkem izvozu mala Avstrija s 35 odstotki. Iz tega je razvidno, da gre češko blago na Dunaj in se od tam prodaja v Jugoslavijo na veliko gospodarsko škodo naših državljanov. Vidi se, da je Dunaj ohranil v tem oziru svojo pozicijo in da si je očuvalo ono komisijsko delo, ki bi bilo pri direktnih trgovskih zvezah izključeno. Import Jugoslavije v Češkoslovaško je znašal v prvem polletju preteklega leta 3,13 odstot. dočim je znašal isti čas naš import v Avstrijo 32 odstot. V tretjem četrtletju preteklega leta se je izvozilo iz Jugoslavije v Avstrijo 47 odstotkov, v Češkoslovaško pa 15 odstotkov. Naš import se je torej v Češkoslovaško popeteril.

Ena glavnih zaprek dobrih ekonomskih vezi med obema državama je na vsak način ta, da nimamo skupnih mej. Masaryk in Beneš sta gotovo imela prav s češkega in jugoslovanskega stališča, ako sta v uradni spomenici, izročeni konferenci miru, zahtevala, da ima vezati Jugoslavijo in Češkoslovaško teritorialni koridor. To ni uspelo vendar pa se je doseglo v mirovnem ugovoru pravico do direktnega železniškega spoja med obema državama. Akoja g. Lipše iz Male nedolje pri Ljutomeru in odbora za zidanje železnice, ki bi vezala Ptuj s Prekmurjem in ki bi omogočevala eventualno končno zvezo preko madžarskega teritorija do Češkoslovaške, je danes sicer še smel poskus, pa v bodočnosti se bo moralo računati s tem važnim vprašanjem in zvezi našo najsvežejšo točko, ki leži v Prekmurju s Češkoslovaško.

Vse te misli se nam vzbujajo ob priliki III. velesemenja v Pragi. Praga je na dobrem glasu, kar se tiče razstav. Saj je bila ena prvih

gospodarskih razstav v Evropi začetkom 18. stoletja ravno v Pragi. In letos smo se lahko divili posebni vrsti razstave, ki je bila po svoji posebnosti menda tudi ena prvih v Evropi. Mislim na zadržano razstavo. Teško je reči, da se je sploh kdaj na kakšnem razstavišču nudilo toliko socialnih faktov, kakor na tej razstavi. Tu je bila prikazana na jako metodološki način vsa zgodovina češkega delavskega gibanja. Prikazen je bil v spominih, diagramih razvoj češkega, v prvi vrsti delavskega združništva, ves razgleden razvoj konzumnih društev, ki so s svojo armado uradnikov in svojimi tisoči in tisoči članov prava ekonomska država v državi. In potem stvari, ki so se razstavljale, vse to je bilo izdelano od produktivnih zadrug. Tako se je videlo, da more produktivna zadruga zadovoljevati vsem okusom od najpreprostejšega do najbolj razvjenega.

Cisto drug tip je seveda praški velesemenj, na katerem vidimo več produkta celoga češkoslovaškega ekonomskega telesa. Ni treba po udarjati, kako važna je taka prireditve, da pridemo do onega, kar je najvažnejša garancija vsakega političnega sporazuma in vsake politične zveze, to je do silno razvita medsebojnega in meddržavnega gospodarstva. Gospodarstvo in politiko roko v roki, tega ni mogoče več ločiti. Nove države, ki so nastale na ruševinah Avstro-Ogrske, so dvojne: Češkoslovaška republika, ki sicer ni nova država v pravem smislu, kajti ona je nadaljevanje stoletnih državnopravnih tradicij češkega naroda; v pravem smislu tudi ni nova naša država, ker se vendar pri novem državnem stvarjanju v silni meri sodelovale državne tradicije Srbije. Druga vrsta držav je Avstrija in Madžarska. Gospodarstvi Češkoslovaške in Jugoslavije sta vsled zgodovinskih dogodkov, ki so izzvali to novo stanje, navezani eno na drugo. Da se ohrani to novo stanje, kar je potrebno v interesu evropskega mira, ni samo potrebno, da sodelujejo političar in vojak, temveč v večji meri trgovec in industrijalec.

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda.

O. Šest:

Berlinski izprehodi.

(Po gledaliških koridorjih.)

.... In zaprl sem kovčeg, kupil zopet novo valuto — in zasedel v Berlinu. V centralni gledališkega življenja Nemstva. — V Meki gledaliških ravnotežij. V Moskvi zapadne gledališke umetnosti. — Človek bi dejal; ali je mogoče igrati v taki vročini? Pri 35°! Ali se izplača? — A vendar igrajo prav vsa gledališča. Vsa večer. Včasih po dvakrat na dan. Torej se izplača. To vedo ravnotežji. In igrajo! Brez oddiha. Vsa večer isto — brez konca.

Ne vem sicer, koliko gledališč ima Berlin, gotovo pa jih ima mnogo! A menda še premalo. Ker odpirajo še nova.

Berlin ima atrakcijo, zanimivost, fenomen, kar se tiče gledališč — Reinhardovo veliko gledališče. Deset let se je pečal Reinhard z mislijo, ustvariti gledališče za velike mase publike, — ustvariti gledališče, ki bi združevalo v sebi vse možnosti velikih gledaliških period: grški oder, oder misterijev, shakespeareovski oder. Deset let se delali načrte, poizkuse, študije — na zimo 1919/20 pa je bila misel ureničena in Reinhard je zaigral »Kralja Edipa«.

Tam onkraj kolodvora Friedrichstrasse, onkraj kanala, se dvigajo kolossalne, ognjeno rdeče stene — veliko

gledališče. Vsa grandioznost stavbe ne prihaja do veljave, kar širine ulice in prostornosti krog stavbe sploh ne odgovarjajo orjaškim, uprav fenomenalnim dimenzijam gledališča. Kot mravlje, kot črvički so videti ljudje, ki korakajo mimo tega spomenika moderne tehnike.

Stal sem pred fasado in mislil: tam doli na jugu so stala pod svobodnim solncelem gledališča... Graecia in Magna Graecia. Nad njimi moder horizontal... iz ateljske gospoda Boga... in prospekti gozd in mirni zalivi sinjega morja... Tu, po tisoč letih, je vstala zopet ista misel — odelo se je v moderne forme — in dokazuje večno potezo teatra... Večnost starih bogov...

In snel sem klobuk ter prestopil prag...

Pravijo: kdor ni videl, kako tone solnce v morje, ni videl ničesar; kdor ni videl Moskve, zalite v solnčne žarke ni videl ničesar; kdor ni videl fote morgane na ukrajinskih stopah, ni videl ničesar. Jaz pristavljam: kdor ni videl grandioznosti Reinhardovega teatra, ni videl ničesar.

Ko človek stopa po teh koridorjih, ki so vsi do skrajnosti enostavni, pozablja na resničnost. Prostori so razsvetljeni mistično po lučih, katerih se ne vidi, — preko vsega leži polna, pričakovanje... Grandiozen je prostor za gledalce... V krogu, v amfiteatralnem razporedu se dvigajo sedeži

— nepregledno, brez konca. Vidi se samo maso — ne posameznikov. Doli, sredi arene pa je orkestra, kjer se po potrebi tudi igra. Nad vsem ogromnim prostorom stoni kupola. Ogromna, bela, kot iz stalaktikov zložena. In v tej kupoli je zvezdnato nebo... Melike luči, oziroma pasovi nevidnih reflektorjev padajo, se režejo in diskretno razsvetljujejo areno... In ljudje vro, vro po koridorjih in lasejo svoje sedeže... Potem se prične polagoma izgubljati žarki reflektorjev. Človek skoraj ne opazi kdaj je nastala popolna tema. Le tam daleč, daleč se vidi par znamenitih rdečih točk: varnostna razsvetljava...

In zopet začne reflektorji — v drugi barvi, v rumeni. Zastor se je v temi neležno dvignil... dejanje se prične... Ob koncu dejanja zopet zamro najprej reflektorji, potem objame vsa gledališča nenavaden šum, ploskev odra se zavrti za majhen segment... zopet lučni pasovi in dejanje hiti dalje... Neverjetno — kot v pravljicah...

Prvi večer so igrali »Hauptmannove« »Kalece« — V režiji Karlheinz Martina. Režiser revolucionarnega ekspanzionizma. In v »Kaleci« je imel priliko pokazati svojo svojo moč. Tam, kjer araste krič drame nad svoje lastno silo. Tam ga zgrabil režiser in podaril svoji volji. A ne samo krič. Tudi moč tišine. — In tako raste pred

nam drama, ki je že po svoji strukturi, tendenci silna — zraste do onih točk, kjer gledalec sedi s pridržano sapo, nagnjen naprej in pije... Da je to tako, dokazuje petišočajava publika, ki zasede vsak večer te čudovite prostore... Vsaka klopka beseda, vsak podoben stavek zgane desetisoč dihanj... morje aplavza... Ni to več ploskanje — en sam ton, ki elektrizira vse: gledalec in igralce... Igrali so isti večer Strindberga »Kalece« — igrali jih s takim ognjem, ko da je premiera. Šfanotizirani od tisočev na galerijah...

Še »Florian Geierja« in »Sen Kresno noč« mi je bilo dano videti v tem hramu. — »Sen« v režiji Reinhardovi. Tu gre dejanje tudi preko orkestra, kjer so bili pri »Kaleci« postavljene sedeži... Skrit orkester igra Mendelssohnovo muziko in bolj pravilnega sveta si ne morem misliti. Ne samo luči, ne samo kostumi — to vse je le tako mimogrede omenjeno — a vsa naša igranja... Tretjič je izvelkel Reinhard »Sen Kresno noč«, tretjič ga postavil nanovo... In vedno je nov, — vedno.

Tisti, ki gre v Berlin, naj gre nazadnje v to gledališče, kajti po teh utisih ne bo našel nič več, kar bi ga zavzelo popolnoma. Videl bo gotovo velike igralce, zanimive inescenacije, a vse to ne more udušiti tega velikega dogodka.

Uredil si je Reinhard polje svojega delovanja nad vse zanimivo in praktično. Razpolaga z vsemi formami odrov, kolikor jih poznamo. V velikem gledališču ima areno za maso, v »Deutsches Theater« goji dela, ki odgovarjajo »Guckackstube« — in v »Kammartheater« izbrano, fino literaturo — aristokratske odra.

Kammerspiele imajo samo krog petindvajset vrst sedežev. Moj bog, kakšnih sedežev! Človek sedi tam molko, široko — nobeno pero ne škripa, vse je prirejeno za ono, ki hočejo uživati... rafinirano... udobje... In kitajski gong nananani trikrat začetek.

Wedekind: »Frühlingserwachen«. Nastopajo v teh priprosto sloveskih scenah Reinhardovi najmlajši igralci — naraščajo, ki si ga vzgaja sam. — In redno zanimiva pa je scena profesor-ske konference. Wedekind je izbral karikature svojih profesorjev — Reinhardt jim pa dodaja še svoje osebne dijaške spomine. Morda je tu za tragedijo le preveč oster grotesken intermezzo. Bernarda Shawa duhovita komedija »Measalliang« zdrkne lahko preko odra. A ne zapuša utisa. Človek gleda, se zabava, a ko gre iz gledališča, išče zaman momenta, na katerega bi priklenil spomin. Poletna komedija. Pahljača. Oddih.

Vse drugačen utis pa napravi Andrejeva »Gospod, ki dobiha klobuce«. Celih osem dni so odlagali premiero,

K dopolnilnim volitvam.

Vlada je razveljavila mandate obd. odbornikov, namestnikov in članov stareštev, ki so bili izvoljeni kot komunisti (na podlagi komunistične kandidatne liste, odnosno kot komunisti v kompromisnih listah). Odredila je dopolnilna volitev in sicer se vrši dopolnilna volitev samo v onih slučajih, v katerih so bili mandati razveljavljeni vsled izvolitve odbornika in namestnika na podlagi kandidatne liste, označene s komunistično ali te isti identično oznako. Ako pa je bil kak komunist izvoljen iz kompromisne liste, ki nima komunistične ali te isti identične oznake (delavsko-kmečka republikanska skupina), tedaj se ne vrši dopolnilna volitev, temveč se le dotični izvoljenec izbaca in na njegovo mesto stopi vsled določbe § 42 obč. vol. reda niemu prvi nekomunistični mandat itd.

Vsa razsodna javnost iskreno pozdravlja zakon o zaščiti javne varnosti in reda v državi, ravnotako tudi razveljavljanje komunističnih mandatov, bodisi občinskih ali poslanskih. Komunistom ne more biti mesta v javni upravi. Razsodna javnost pa ima tudi pravico izreči svoje mnenje k izvedbi teh zdravil načel. Izvedba pa, kakor hočemo dokazati, ni niti dosledna niti logična.

Po našem mnenju je označba liste, ki sploh zamore odpasti (glej § 18., al. 2 obč. vol. reda), popolnoma brezpomembna in znano je, da se je tolikrat dala listam označba, ki ne odgovarja političnemu prepričanju kandidatov. Dočim so komunisti skušali svoj prevratni program pred svetom skriti s tem, da so si nadeli jagnjetovo kožo v imenu Del. km. republ. vol. skup. ter z veseljem kandidirali tudi v kompromisnih listah malih in nezadovoljnih nahujskanh ljudi — bilo jim je pač za stvar — je n. pr. SLS polagala največjo važnost na označbo liste. Kompromisnim strankam je koncedirala kolikor je pač morala, skrivoma in vsled nepaznosti kompromisarjev pa je utihotala na čelo liste bobna-joče ime SLS ali Slov. km. zveza. Njej je bilo sicer tudi za stvar ali ker njih stvar itak gre, hvala Bogu, strmo nizdol, jim je bilo vsaj za efekt na zunaj, za efekt napram vladi, napram ljudstvu. Dan na dan smo čitali: V teh občinah je vložila jedino veljavno listo SLS (SKZ) itd. itd. Računajoč s sigurnim trgovskim kalkulom, da se končno vendar ne bo moglo, ali vsaj pravočasno pred končnim završetkom volitev ne bo moglo tej prebrisani prevari priti na sled, je ta stranka vendar nesmrtno blamirana z rezultati volitev obč. stareštev in onih občinah, v katerih je ta edino zveličavna stranka postavila kandidatno listo. V Rogiški gorci in v drugih občinah je iz jedine liste z označbo Sl. km. zveza (identična z SLS), izšel za župana pristaja SKS. SLS pripada samo en edini svetovalec, dočim imata SKS in JSDS po enega občinskega svetovalec. Dovolj o tem. Dokazano je po statistiki, ki jo je, kakor nam znano, vlada vršila in jo še vrši z vsodollednostjo in vključno večkratnim protestom od strani SLS, da na označbo liste ni prav nič dani. Zakaj neki se potem vso listo, označeno z označbo DKR voli skupina, v celoti razveljavlja, dočim bi se na primer pustilo veljati listo s pretežno večino komunistične stranke, ako le ni označba komunistična. To ni dosledno ter je utruje v javnosti mečkanje, da označ-

ba podaja tudi pripadnost kandidatov. To mnenje pa je ravno nepravilno, kajti če bi bilo pravilno, ne bi bilo potrebno raziskavati liste, ki nosijo parlamentarno označbo. Pa je bilo vendarle umestno, zdravo in koristno. Zelo zanimljivo in potrebno bi bilo, da vlada dokonča svojo statistiko ter jo brez označenja volilcev objavi, ne po občinah, temveč po okrajih. To bi bilo važno iz statistike izvedeti, kdo da je največkrat sklepal kompromise s komunisti? Ali se zamore kdo jeziti nad tem vprašanjem? Sigurno ne. Vsakogar, ki se strinja z zakonom o zaščiti varnosti in reda v državi, mora to zanimati. Zatorej, na dan z dokončano uradno statistiko, o kateri vemo, da se zelo zelo razlikuje od Erjavčeve v Naglici napravljene statistike v »Naših Zapiskih«, s slastjo ponatis-jene v »Slovenca«.

Preidimo k logiki. Ako se se mandati komunistov razveljavili, se je s tem vendar razveljavila izražena volja volilcev, ki so volili komuniste. Tendence zakona ne gre za tem, da se prevratnim elementom ne dovoli prevzeti javnih poslov, temveč za tem, da se izražene volje volilcev, ki so protidržavno ali državi nevarno volili, ne upošteva. Z eno besedo: razveljavljeni so glasovi, ki so bili oddani za komuniste. To logike se vlada tudi drži, ker postavi v komun. listah na mesto izvoljenega komunističnega nekompromisista. Glede kompromisnih list, iz katerih so bili izvoljeni komunisti, sedaj izbaceni, se popolnoma logično ne vrši dopolnilna volitev, zakaj neki naj se vrši dopolnilna volitev, kadar je vsa komunistična lista ovržena? Prav nič ni treba dopolnilnih volitev in le konsekvenco je, da se glasov — saj le ti in samo ti so razveljavljeni — oddanih za določena komunistična lista, kratkoma ne upošteva ter upoštevač le glasove, oddane preostali veljavni listi ali preostalim veljavnim listam na le te razdeli vsa odborniška in namestniška mesta. Ne ugovarja naj se torej, da je vsled zakona, oziroma po vladni odredbi ukinjena le pasivna volilna pravica komunistov. Pasivna volilna pravica sama zase nima pomena in obstanka, da vrnate, je treba, da se udeležuje aktivna volilna pravica. Z ukinjenjem mandatov so se vendar razrušili za te mandatarie oddani glasovi, torej se je razveljavila od komunistov udeleževana volilna pravica in to je ravno logično jedro razveljavljanja komunističnih mandatov.

Važno bi bilo poudarjati: Ali se sploh sme postaviti nove kandidatne liste? Morda bo ena stran mnenja, da zamorejo biti podlaga dopolnilni volitve stare že potrjene liste. Moglo bi se dokazovati, da ima prav. Volitveno postopanje pa je zopet nedeljiva enota od razpisu volitve naprej, torej se ne more volitve razpisati, ne da bi se volilce pozvalo na vlaganje kandidatnih list. Koliko kandidatov je vpisati, ali dvakrat toliko, kolikor je v dopolnilni volitvi voliti odbornikov ali morda dvakrat toliko, kolikor je voliti odbornikov v občinski odbor sploh? Sedaj bo zamogla marsikatera stranka kandidata postaviti, ki jih za prvo volitev ni mogla, ako velja prvo načelo. Ako pa velja drugo načelo, potem pa eventualno kaka stranka, ki se je za prvo listo že izčrpala, ne bi mogla več postaviti liste, ker teh ne more vpisati za kandidate, ki so že izvo-

ljeni. Koliko je nadalje treba predlagateljev, ali jih je treba dvakrat toliko, kolikor je za občinski odbor sploh voliti odbornikov? Teh nejasnosti sploh ni spraviti s sveta, ker, kakor rečeno, dopolnilna ali nadomestna volitev ni v zakonu predvidena ter je v nasprotju s principom splošne in enake volilne pravice. Eni volijo namreč samo enkrat, drugi pa dvakrat za eni in isti občinski odbor.

Kdo pa končno garantira, da ne pridejo v javne zastope komunisti pod drugo tvrdko in javnim oblastem nepoznani. Katero oblastvo zamore vendar imeti v evidenci prav vse ljudi v okraju? Stvarni ljudje navadno niso kričavi. Dasi je pri komunistih kričavost in fraza pravzaprav jedini program, obstoji vendar le nevarnost, da bodo manj poznani, vendar pa komunistično ali prevratno navdahnjeni ljudje pri dopolnilnih volitvah izvoljeni potem koncesij med sorodnimi dušami.

Vpraša se, ali se smejo za dopolnilno volitev vložiti liste z isto v splošnem dopustno označbo, kakor so se potrdile ter so ostale potrjene za prvo volitev? Vpraša se nadalje, koliko predlagateljev da mora podpisati kandidatno listo, koliko kandidatov da mora kandidirati, ako je n. pr. voliti 1, 2, 3 ali več odbornikov potem dopolnilne volitve? Ali za dostuje dvoje, četero, šestoro kandidatov? Vpraša se koliko list bo zamoglo biti vloženi? Pri tej delni volitvi — kot delno volitev se zamoreta sedaj označiti tako prvo, kakor drugo volitev — bodo zamogle vložiti kandidatno listo volilne skupine, ki je za prvo razpisano volitev z bog premalega števila volilcev ne bi mogli vložiti. Ali ni že od nekdaj veljalo volitveno postopanje za časovno in meritorno nedeljivo enoto?

S političnega stališča je nadalje upoštevati: Ljudstvo na eni strani nič ne želi manj nego zopetno beganje z volitvami. Ljudstvo, kar ga je razsodnega, je že volilo, in ako je razsodni del volilstva volil pravilno, da se volitve niso ovrgele, naj torej obvelja od razsodnega dela volilstva izražena volja za vse mandate, vključno tudi one, ki so postali prosti vsled izbacenja komunistov. Po drugi strani se nobeni volilni skupini, ki je pri prvi volitvi tekmovala, ne zgodi niti najmanjša krivica. Vse volilne skupine, ki so postavile veljavne liste, bodo v enaki meri deležne mandatov, izpraznjenih po komunistih. Ali naj imajo morda one volilne skupine prednost, ki so se družile s komunisti v eni listi ter se sedaj v pest smejejo, ker je po izbacenju komunistov vsa lista čisto njihova? Torej tem javnim ali tihim družabnikom komunistov — prednost? Žalostna nam majka, ako tega ne vidimo! Ali naj se začne torej tekmovalje, katera politična stranka da pridobi za dopolnilno volitev komuniste — volilce na svojo stran! Pogledajte vsaj z enim očesom v komunistična industrijska gnezda, in vspeh dopolnilne volitve Vam bo jasen, saj se že danes dela, in sicer v resnici dela — ne skrivaj, temveč tudi priprostemu človeku vidno.

Nadaljno vprašanje je, ali so morda tudi za parlament dopolnilne volitve popolnoma nepotrebne in vrhu tega na očito škodo vsem državnim mislečim in državotvornim strankam. Gori povedano, velja mutatis mutandis tudi za volitve v parlament in zamore se kar kratkoma brez posebnega utemeljevanja trdi-

ti, da so dopolnilne volitve tudi tu popolnoma nepotrebne ter jih je pri doslednem izvajanju in pravem razumevanju resnične zaščite varnosti in reda v državi pravočasno preprečiti.

O naši narodni vzgoji.

Ko se je o priliki kronanja v Beogradu poklonila kralju Petru slovenska deputacija zdravnikov — bila je to takrat prva manifestacija jugoslovenskega jedinstva —, je izrekel kralj v pogovoru besede: »Jugosloveni so kakor železna peč, ki se hipoma razgreje in hipoma ohladi.« S to priprosto priliko je pokazal, kako dobro nas je že takrat poznal. Tudi v sedanjih razmerah se nehote spominjamo pogosto onih besed.

Kako veljkanska navdušenost o priliki združenja v jedno jugoslovensko državo — in koliko temu nasprotnih stremljenj žalibog danes! Kolika ogorčenost proti italijanskim in nemškim nasilstvom napram Slovincem, ki so ostali pod tujim jarmom — in kolika brezbriznost danes! Ako se to opaža v velikih momentih, koliko bolj še v manjših. Vzrok temu je pač največ v nezadostni narodni vzgoji. Ako bi bil narod prožet o važnosti ciljev, za katere se je bil navdušil, bi tvegal vse, da jih doseže, da jih vzdrži, ako jih je dosegel, — in bi vztrajal v neumornem delu, da jih doseže, ako se mu to še ni posrečilo.

Naš narod mora biti uverjen, da mu je edinole v močni jugoslovanski državi zagotovljen obstanek in mogoče procvit ter da je edinole taki mogočni državi usojeno, da osvobodijo rodne brate iz tujega jarma. To uverjenje mora postati tako močno, da ostanejo vsa nasprotna prizadevanja brez vsakega pomena brez vsake moči.

Narod pa, toliko stoletij pod tujim gospodstvom, še ne ve prav ceniti samostojnosti in svobode — ne pozna še zadostno svojih bratov s katerimi je spojen v jedinstveno državo.

Zato je treba, da se to spoznanje širi, da si ne ostanemo tuji po lastni krivdi, kakor smo bili tuji po namernih gospodujočih nem. nasprotnikov.

Največje važnosti je šola. Tu se morata gojiti domoznanstvo in zoderovna, tu se mora mladina učiti naših literatur in narečij, da se mladina uveri, kako smo edini. Ko je moj sinko predlaskim pohačal šolo na Ladini, je imel v 4. razredu obilgati poduk v srbohrvatskem jeziku. — Ko je lani prestopil v realno gimnazijo — tega pouka v moje največje začudenje ni bilo več! To je bil velik nedostatek, ki naj se odpravi takoj! Po ljudskih in srednjih šolah naj bi bila po vseh razredih srbohrvaščina obilgata! To je tako naravna zahteva, da se le čudimo in vprašujemo: zakaj ni že izvršena?

Važen je tudi pouk doma, zlasti v imovitejših rodbinah, kjer ima-

Torej proč z dopolnilnimi volitvami v občinske zastope in v parlament!!

Zeleti je, da se o tem vprašanju iz stvarnih vidikov razpravlja in potem pravočasno odloči.

jo vzgojiteljice. A kakor pred vojno so tudi še danes te vzgojiteljice vse tuje. Navadno Dunajčanke, včasih Švicarke, Nemke iz raznih provincij, ali Francozinje. Zamanj bo iskal med njimi Slovence ali Slovanke. Kako naj tujka, mnogokrat sovražna našemu narodu, v mladini vzbuja in goji domovinski čut? Kako naj jo poučuje v naši narodni zgodovini, ki ji je sami neznan? Tu menim je treba našim narodnim rodbinam, ki v tem oziru greše, temeljite remedure. Izobraženih in usposobljenih domačink gotovo ne manjka, a nimajo veljave, ker se ceni le, kar prihaja iz tujine!

Slovensko ženstvo, ki se je organiziralo v »Kolu jugoslovenskih sester« ima mnogo prilike za uspešno delovanje. Priporočal bi mu, naj organizira poljudna predavanja iz naše zgodovine, naše literature, ki naj bodo ženstvu brezplačno pristopna in v prvi vrsti namenjena mladini. Prirejava se naj po vseh slovenskih mestih in trgih, zlasti pa v onih, kjer je še izdatna nemška manjšina, kot v nekaterih na Štajerskem. — Drugi cikel predavanj naj seznanja slušalce z našo kraljevino, naj jim kaže v skriptičnih slikah vse znamenitejše kraje naše države. Tudi naj predavatelj hodi jo iz kraja v kraj in bude povsod zanimanje in spoznavanje naše domovine. Seveda bi taka predavanja (zlasti s slikami) zahtevala mnogo denarnih žrtv, a omogočila bi se s podporo občinstva, društev in gotovo pokrajinske uprave.

Tudi za izobražence naj se uvede slična predavanja od časa do časa; »Ljudska univerza« vrši svojo zadačo!

Naše gledališče naj se ozira v prvi vrsti na jugoslovanska, v drugi na slovanska in šele v tretji na tuja priznana dela. Drami v tem oziru ni bilo toliko oporekati kakor operi, ki je bila le preveč italijanska in premalo slovanska. — Drama kakor opera pa naj vendar jedenkrat uvede, menjaajoče se nedeljske popoldanske predstave, ki naj imajo izključno slovenski ozir, slovanski repertoar. Tako omogočijo poset občinstvu iz bližnjih krajev in mest, katerim je poset gledališča sicer nemogoč, ker ne dobe v Ljubljani prenočišča ali ker jim to povzroča preveč stroškov. Zagotoviti se jim morajo seveda vstopnice že vnaprej.

Na te in jednake načine pospešimo narodno zavest, medsebojno spoznanje, vzgajajmo mladino in narod v ljubezni do domovine in države! Ne strašimo se dela in uspeh bo gotov. A z delom ne odlašajmo in ne zamujajmo dragocene časa!

Dr. Fr. Gštl.

Položaj v Avstriji.

V »Kärntner Tagespost« piše resen nemški politik:

Šest milijonov Avstrijcev je zagalilo v močvirje, iz katerega se najbrž ne bodo mogli nikdar več izkopati. Samo skupno delo vseh, samo poštvovalnost vseh bi nam še mogla prinesiti rešitev. Antanta vedno in vedno ponavlja, da obstoji naša rešitev le v samopomoči, ne pa v podpori od zunaj. To je prva zapoved za vsakega Avstrijca. Vidni uspeh povzdi našega

gospodarskega napredka bi se moral pokazati pri naših zastopnikih v državnem zboru. One tri stranke, ki tam sedijo, so odgovorne za to, kar se v Avstriji godi. In tam je predvsem potrebno skupno delo. Ako je v državnem zboru izražena ljudska volja, tedaj bi morala obstajati tečna vez med ljudstvom in upravo. Zal nam kaže resnica ravno nasprotno. V svoji demagogični volilni pedagogiki poslanci ubijajo čas v strankarskih prepirih in za-

Baje je bila Margareta Schlegel - Conzelne, bolna. Baje. Pa saj to je vseno. Zato je bila premiera lep večer. Z velikim Eugenom Klöpferom v naslovni vlogi. V režiji Rusa Ivana Schmitha. Skoraj neverjetno je, kako mehko, kako ruski so odigrali Nemci ta štiri dejanja, polna mistike in simbolizma. Fluidum režiserja. Moč osebnosti. Tu je bila ubranost — vez s publiko — vez z onim, kar nas vabi v gledališče...

Reinhardt ni bilo več v Berlinu. Je v Salzburgu in vodi tam slavnostno predstavo Hoffmannovega »Jedermann«. A njegova gledališča igrajo. Po njegovem načrtu. V njegovem duhu.

Že je razpisana abonma za sezono 1921/22. »Kralj Lear«, »Götz«, »Življenje — sen«, »Ukročenje zle žene«, »Revija z godbo in plasmom«, »Judita«, »Penthesilea«, »Saul in David«, »Hannibal«, »Delaveci, kmetje, vojaki«. Deset novitet za eno sezono. In abonenti si jih izbere čest! Po svojem okusu. Po lastni želji. — In to stane od 36 do 120 mark. Za šest predstav! Kakšni so igralci? Samo par imen je navedenih v ofertu: Moissi, Kraus, Klöpfer, Aslana Thimig, Eysold, Terwin, Werberzik. Se izmaha... Pettisov sedežev in vsak večer. Pettisov abonmentov vsak večer.

V Lessingtheater se je preselila Leonoldina Konstantin. Z Dunaja. Za petletne mesece. Za spremembo. In nastopa vsak večer v »Kraljevi baler-

ni«. Paradna vloga, vse ostalo le radi nje.

Skoraj isto v »Deutsches Künstlertheater«. Večer za večerom amerikan-ka zgodba Sidneya Garrieka »Ge-ständnis«. Sedem napetih slik iz zakonskega življenja amerikankega multimilionarja. Sedem zanimivih slik. Sedem izredno učinkovitih slik. Igranih z izredno igralsko bravuro. Arnold Korff, Paul Otto in Hanna Ralph. Vsi berolinski kioski reflektirajo ta tri imena. Sedaj, po zastrupljenju Harry Waldna, čigar poslednja vloga je bil Vicomte Gaston in ki jo igra Paul Otto, tembolj. — Walden je mrtev. Komedijska se igra dalje...

Gledališče »Trianon« ne raspolaga z luksurijsno dvorano, zato si pa pomaga z dobrih igralci. Pod viaduktom lokalne železnice si je naredila Talija svoje gnezdo. Nad stropom vozijo vsaki pet minut vlaki in delajo »notres«. Toda to ne vznemirja ne publike ne igralcev. Igrajo že vse leto. Wildejevo komedijo »Pahljača lady Windermere«. Z Ido Wüstova, Valentinom in Magdaleno Berling. A še druga znamenita igralska imena »Trianon«. Wegenerja, Tilio Durlieux, Irma Triesch. — Skoraj smilijo se človeku ti ljudje, če porleda v gledališki list: danes in vsak dan »Pahljača lady Windermere«. Ob nedeljah in praznikih ob 4. popoldne in pol 8. zvečer »Pahljača lady Windermere«. — Vsak večer isto.

In vsak večer vozijo nad njimi vlaki... vozijo ljudi iz raznih koncev v nova mesta. Tu pa dan za dnem...! Dvasetkrat... razumom. Dvasetkrat... razumom. Tudi tridesetkrat — s preseledki... A vsak večer? Raje so vržem pod vlak, ki vozi nad mano...

Še eno gledališče omenim, ker je zanimivo že po svojem lokalu. »Trianon«. V dvorani, ki je morda le za spoznanje večja od male dvorane ljubljanskega Narodnega doma, je postavljena oderček v tri metre globine. In zakrit z zastorjem, ki ne sega niti do stropa. In tam igra družba, ki si je znala do danes priboriti ime, da jo valilo na gostovanja po velikih mestih Nemčije. Igrajo — tudi neprostan Wildeja: »Bunbury«. Morda še nekoliko utrjeno — navaličano. Kulis ni nikakih. Le ozadje se primerno izpreminja. — Tudi tu imajo dobre igralce. — pomembna z znamenitimi gosti, ki privabijo, ko prične zanimanje za komedijati publiko iz nova. Da primari. Klepeče. Kritizira... Dela nepotrebno besede...

Ne vem, kolike gledališče ima Berlin. Gotovo mnoge. Ker kioski z gledališkimi programi se pobelijo vsak dan iznova. Pestrnosti v repertoarju pa ima Dunaj več. Morda za to, ker je manjši. Ali pa za to, ker je bolj lačen... Jaz res ne vem...

J. W.: Zapiski o semnju.

Kakor da bi bil čarodej vse to čez noč iz tal pričaral! Kjer je še pred letom dni ležala v skrajnem neredu vsa polomljena vojaška ropotila razbite Avstrije, prav na tistem mestu se sedaj dviga in širi pisana ličnost ljubljanskega velikega seimišča. Kakor ponazorjeno zreš s strmečimi očmi pred seboj deitvo, da klilo izpod razvalin novo, sveže življenje: razzrinja se pred teboj pestra slika, prožeta s svežostjo mladosti, nadahnjena z veseljem do dela, veseleča se uspehov trenutne sedanjosti, zroča s samozvestnim pogledom v jasno prihodnost. In vsa to ljudsko množico, ki se tu v živahnem vrvenju zbira in zgrinja, prevaja veselo-prijetna zavest, da zre na tem bogatem semnju — holle hi se reklo: na razstavi — delo domačih, ki uspeha naše podjetnosti in delavnosti. In na takle solnčen dan, kakor so bili doslej vsi dnevi tega semnja, zaslišiš nekaj tiste ubranosti, kakor ti odseva iz pestrobojnih Uprkovih slik: vse praznično, vse veselo, vse dvigajeno nad vsakdanjost.

Seveda to vse ni samo od sebe prišlo. Treba je bilo iskrene pobude, treba smotrenega načrta, treba praktičnega smisla in umetniškega okusa, treba je bilo pogumne podjetnosti in velikopoteznega poleta, četudi omejenega na sicer ne preveč obširno tor-

šče, da se je vse tako lepo zasnovalo in izvršilo.

Znali so se možje, ki so se zavedali dalekosežnega pomena takega podjetja, in so ga s srečno roko, pod ugodnimi avspicijami oživotvili. Že preprost »sejmar«, ne tak, ki je prišel prodajati ali kupovati, temveč samo gledat, uvidi takoj pri prvem obisku, kaj vse zmore naša podjetnost, naša obrt, naša trgovina in veleindustrija. Tu imaš — rekeli bi — zastopane vse vzorce naše materialne in tehnične kulture. Še pred dvema letoma, po dotvornem velikem prevratu, je ležalo takorekoč v razsulu vse, kar je ustvarila doslej naša podjetnost, kakor da bi bilo vse obsojeno v hiranje in pogin. A zgodil se je — čudež! Tista skrita moč in sila, ki tiči v našem plemenu, je vznikla in vzrastla v novo življenje, čim je zastajalo nad nami blagodejno solnce politične svobode. Kakor bi hotel vsak naš podjetnik, naj si bo to preprosto tovarniški delavec, naj si bo nosen industrijec in veletržec, pokazati, češ: Evo me! Tu sem; glej, kaj znam ustvariti, kaj ti morem nuditi!

Najprej pa je bilo treba seimišče prirediti. Odbrali so za to prostor, ki je zahteval od arhitekta pravočrto rešitev neblakega problema. Tu imamo nepravilni trikotnik, čigar osnovnico tvori Lateranov dvorec, držeč proti Šiški. Ob vseh treh stranicah je arhitekt s premišljeno ekonomičnostjo namestil razstavne pavilione ter s tem

hlevah in ne jemljejo v ozir najpotrebnjših poslov. Za posvetovanje v parlamentu je ljudstvo popolnoma brezbržno. Celo dnevniki priobčujejo o državnozbornih dogodkih čisto na kratko. Ljudstvo je izgubilo za vse to zanimanje, samo tu in tam poslušne kdo, če so sklenili novo davčno postavlo. Poslanec smatrajo posvetovanja v dunajskem parlamentu kot formalnost, ki donosno dijeta. Kajti dežele so se osamosvojile in deželni zbori so jim važnejši nego dunajski parlament. Pri tem imamo sicer še skupno ustavo — na papirju, drugače je pa ta država že davno razpadla v manjše dele. Še nikdar, odkar obstoji parlament, se še ni vršila v njem debata o pravih in resničnih potrebah naše države. Vprašanja, kot vročno razpaslo verižništvo, pravi bohotni naše finančne krize, v njej vpijoča protekcija, milijonski dobički v posameznih ministrstvih in v centrali so pustile parlament popolnoma ravnodušen. Ljudstvo je na ta način izgubilo ves interes in polagoma

uvideva, da se vrši s pojmi o samoodločbi popolnoma napačna igra. Trezni elementi vidijo, da so potisnjeni v kot, ker se nič ne zgodi, kar bi odvrnilo korupcijo in popolno »balkanizacijo« naše, nekoč kulturne države. Važna, vse ljudstvo zadevajoča vprašanja se obravnavajo v sejah raznih odsekov, da le tu in tam pride kakšen sklep na dan. V cenah je nastala strahovita zmešnjava. Povišanje plač, zvišanje davkov, vedno večja množina papirnatega denarja itd., vse to obstoji še nadalje. Ni razvidno, kakšen bo konec. Trezni elementi že polagoma uvidevajo, da je avstrijska država opereta, katere na svetu nikjer ne vpoštevajo. V dobi treh let se je posračilo tisočletno kulturno delo uničiti. Recimo kar hočemo, mi tičimo v boljševeizmu.

Take so dandanes razmere v Avstriji. Neplodna vsenemška politika iz habsburških časov resno ogroža obstoj avstrijske republike, ki se ne zaveda svojih dolžnosti napram antanti in sosednim državam. Kakšen bo konec?

Anketa o draginji.

Enketa o draginji se je vršila dne 5. septembra t. l. v posvetovalnici mestnega magistrata. Navzočih je bilo 29 odposlancev deželne vlade, mestnega magistrata, zastopnikov političnih strank, gospodarskih in stanovskih organizacij ter zastopnikov železniških uprav. Sklenila se je, da se glasno po trezni debati sledeča resolucija:

1. Pokrajinska uprava se naproša, da pri direkciji državne železnice ukrene vse potrebno, da dobljo zaprte urekne vse potrebno, da dobljo zaprte tovorne vagone za prevoz živil v prvi vrsti na razpolago samo domače aprovizacijske organizacije in trgovci, ki rabijo blago samo za domači konsum. Trgovci in organizacije se imajo izkazati za vsako pošiljatev z uradnim potrdilom mestnega magistrata.

2. Uvesti se ima najstrožja kontrola izvoznih firm.

3. Pokrajinska uprava se naproša, da stori v Beogradu vse potrebne korake za revizijo pobiranja brezvestne špekulacije vsled svobodnega trgovanja. Nemudoma naj se določi regulacija carina na izvoz živil v taki odmeri, da se zagotovi stabilnost cen živil na domačem trgu na primerni višini. Direktni nakup živil potom inozemskih trgovcev naj se prepreči.

4. Ustanovi naj se takoj zopet mestna aprovizacija, ki se sestavi iz občinskega sveta. Mestna aprovizacija naj vse potrebno ukrene, da se ustanove vse neodložljive aprovizacijske nprave.

Centralna vlada se prosi za kredit in podporo mestni aprovizaciji. Po-

krajinska uprava se prosi, da izposluje čimprej ugodno rešitev zahtev načelstva nabavljalne zadruge javnih nameštencev in upokojencev v Ljubljani.

5. Pokrajinska uprava naj vpliva na to, da se zniža vozna po železnici za vse ono blago, ki ga rabijo razne aprovizacije za svoje člane.

6. Predsedstvo pokrajinske uprave za Slovenijo naj izposluje, da se posanim ži se sedaj obstoječim, delujočim aprovizacijam dovoljeni brezobrestni kapital odpiše in dovoli nov obratni kapital.

7. Pokrajinska uprava naj uvede vse korake, da se izvrši revizija stanovanjske naredbe z dne 29. avgusta t. l. ki radi podražitve stanovanj in zlasti poslovnih lokalov v veliki meri povzroča socialno bedo in draginjo ter naj skrbi, da pride mesto Ljubljana v prvi draginski razred.

8. Pokrajinska uprava naj z vsem povdankom opozori vse javne oblasti in uradne osebe, da z največjo strogostjo zasledujejo nekoncesionirano trgovino.

9. Glede ljubljanskega trga posebej: a) sestaviti se ima takoj nov tržni red za Ljubljano; b) tržna straža se poveča za najmanj 6 moč; c) nastavi naj se takoj vodja tržne straže s kmetijsko - šolsko izobrazbo; d) tržni laboratorij naj se izpopolni posebno za preiskavo mleka in moka; e) tržnemu nadzorstvu naj se poleg najpogostejših pisarniških moči prideli en uradnik kot vodja preiskovalnih komisij; e) tržno nadzorstvo naj se preseli z vsem svojim aparatom na trg.

Politične vesti.

— **Ministrski svet.** Na seji ministrskega sveta 6. t. m. je ministrski predsednik Pašić poročal o zdravstvenem stanju Nj. Vel. kralja Aleksandra, ki je zapustil posteljo in se preselil v Versailles. Potem se je pretresalo albansko vprašanje in položaj v okupirani Baranji. Minister Trifković je zahteval od vlade instrukcije, v kateri smeri naj dela z zakonodajnim odborom. Za pretresanje načel novega volilnega zakona se bo sklicala posebna seja.

— **Razmerje med radikalci in demokracijo.** Beograd, 6. septembra. Včeraj od 17. do 19. je imel glavni odbor demokratske stranke sejo, katere so se udeležili tudi ministri Pribečević, Kumanudi in Križman. Razpravljalo se je o skupščini demokratske stranke, ki se je odprla na 30. oktobra. Na tej skupščini bo referiral med drugim notranji minister Pribečević o notranjem položaju, Davidović o zunanjih zadevah, dr. Kukovec o socialni politiki in Kumanudi o finančah. Na seji se je razpravljalo tudi o razmerju med demokracijo in radikalno stranko. Več govornikov je izjavilo, da je treba vsled notranjega in zunanjega položaja ohraniti zvezo med obema strankama. Večina zborovalcev je sklenila,

da se izda apel na vse radikalne poslance s prošnjo, naj prenehajo s kampanjo proti demokraciji. Glavni odbor demokratske stranke bo v tem smislu naprosil g. Pašića, naj se odprto izjavi potom službene objave, da obsola radikalni klub Protičevo akcijo, ki je povzročila na Hrvatskem nove zmede.

— **Policijsko ravnanje v Zagrebu.** »Narodne Novine« objavljajo naredbo pokrajinskega namestnika, s katero se politično poverjenstvo za mesto Zagreb z današnjim dnem pretvarja v policijsko ravnanje v Zagrebu.

— **Za sprejem v našo državo.** Dne 6. t. m. popoldne je ministrski predsednik Pašić sprejel deputata iz Velikega Gaja in Soke v Banatu, ki je prošila vlado, da se navedeni seli sprejmeta v našo kraljevino. Ministrski predsednik Pašić je obljubil, da bo pri rumunski vladi in komisiji za razmejitve se zavzel za to, ker živi v teh krajih čisto srbsko pleme.

— **Visoki davki in dr. Korošec.** V beogradskih listih čitamo: »Na zboru klerikalne stranke v Mariboru, ki je, tako vsaj pravi strankarski organ »Slovenec«, sijajno uspel, je imel dr. Korošec, preje večkratni minister, skozinski demagoški govor o viso-

kih davkih. Kmet, tako je povdarjal, mora potrošiti vse svoje prihrane za davek. Dali se je g. Korošec prav tako izražal o davkih v času svojega razpisnega gospodarjenja v železniškem ministrstvu in ali je že on potrošil za davke svoje prihranke iz tega časa, ko je on sam bil patron teh previsokih davkov? Nadalje ali nam g. Korošec lahko pove, da li je propadel pod pezo davkov njegov prijatelj, bivši klerikalni predsednik pokrajinske vlade in vojni bogataš dr. Breje? Končno pa bi g. Korošcu priporočali v pouk in razmišljanje ne davno tega izšlo statistiko, ki s poredno beleži poprečne davke v posrednih evropskih državah v sorazmerju s številom prebivalstva.«

— **Dr. Korošec in katoliška internacionala.** Beogradski »Pravda« komentira dr. Korošev govor o katoliški internacionali takole: »G. Anton Korošec proglašča kot najvažnejšo programno točko za svojo stranko: ustanovitev katoliške internacionala. Napovedujoč vojno imperijalizmu, militarizmu in materializmu zahteva od slovenske klerikalizma. Čim ga udeležijo, se spoji z ostalimi neslovanskimi klerikalci in vstopi tako v organizacijo svetke katoliške internacionala. Ali niso preslaba gospodarska moči za taka podjetja?«

— **Protest Bonomiju.** Iz Trsta poročajo, da je poslanec Šček ministrskemu predsedniku nastopno protestno brzojavko: V Trstu se pomirjenje nadaljuje. Zažgan je bil zadnji kulturni dom slovenskega društva. Razdejan je bil restavrant českoslovskega podanika. Preteneži in ranjeni so bili mirni gostje. Oblastva odsotna.

— **Primorski tiskarji proti fašistovskemu divljanju.** Vodstvo mešanega odseka italijanske zveze tiskarjev v Julski Benečiji je sklenilo na svoji sedli nastopni dnevi red: V slučaju vploma v tiskarska podjetja, ki bi oškodovali osebe ali stvari podjetja, morajo delavci takoj zapustiti delo in se zbrati v kraju in ob uri, določenih po zaupnikih, da se podvzamejo vsi ukrepi o načinu in trajanju protesta.

— **Sestanek Bonomi - Giolitti.** V rimskih političnih krogih se govori, da se namerava ministrski predsednik Bonomi sestati v Turinu z Giolittijem. Namen sestanka so baje vedno bolj zapletene politične razmere v Italiji.

— **Italijansko prostozidarstvo in francoski kapital.** »Giornale d'Italia« je nedavno napadel italijansko prostozidarje na podlagi podatkov nemškega katoliškega poslanca Erzbergerja, ki je med drugim povdarjal, da je pariski Veliki Orient ponovno grozil Rimu z odtegnitvijo podpore, ako ne bi dosegla intervencijske politike svojega cilja in da so nastali ostri spori med francoskim in italijanskim prostozidarstvom, ker se je francoska pomoč po vstopu Italije v vojno znatno znižala. Na ta napad je poslal veliki mojster italijanskih prostozidarjev Domizio Tovrigiani pismo listu »Giornale d'Italia«, v katerem skuša zanikati Erzbergerjeva odkritja, ki so tem bolj zanimala, ker francoska vlada ni demantirala vesti neke častniške agencije, ki je priobčila iz francoskega proračuna ogromne številke za dober tisk v Italiji.

— **Bolgarija in mirovna pogodba.** Iz Sofije poročajo, da hoče ministrski predsednik Stamboljski, ki se je te dni vrnil v Sofijo, pokazati antanti, da namerava Bolgarija izpolniti vse določbe mirovne pogodbe. Iz vojaške službe se odpušča večje in manjše skupine vojakov. Izročitev drobne živine Rumuniji se je že izvršila, velika živina pa se izroči te dni.

— **Nemška vlada in hujškanje proti državi.** Po nalogu nemškega državnega ministra za notranje zadeve so bili vstavljeni za 15 dni listi »Berliner Tageblatt«, »Lokal Anzeiger« in »Tag«, ker so posneli članek nekoga bavarskega lista, ki je hujškal proti državi.

— **Clemenceau poslanski kandidat.** Iz Pariza javljajo, da bodo vse stranke v Metz postavile Clemenceauja za kandidata na izpraznjeno poslansko mesto.

— **Harding o bodočih vojnah.** Iz Washingtona poročajo, da je predsed-

nik Harding v govoru na oficirje v vojaški šoli izjavil, da je upanje na popolno odstranitev vojne prazno. Po Hardingovem mnenju bosta vojska in vojna mornarica vedno obstojala.

— **Cenzura Viljemove korespondence.** Holandska vlada je naročila poštni upravi, naj odsele naprej strogo pazi na brzojavni in telefonski promet z gradom Doorn, kjer biva bivši nemški cesar Viljem, katerega je obiskal poseben delegat holandske vlade in mu sporočil zahtevo svoje vlade, da mora bivši cesar prekiniti občasne s svojimi pristaši v Nemčiji.

— **Mobilizacija na Španskem.** »Chicago Tribune« poroča iz Madrida, da je v poklicni vojni minister okoli 50.000 moč v vojaško službo. Ta vpo-klic je v zvezi z vojno v Maroku.

— **Českoslovska trgovska misija v Rusiji.** V nedeljo 4. t. m. je odpotovala skozi Varšavo českoslovska trgovska misija pod vodstvom inženirja Šroma podtajnika v zunanjem ministrstvu. Sedež delegacije bo začasnoma v Moskvi. Delegacija je vzela s seboj pet vagonov živeža za preiskrbo svojih članov in za preživljanje českoslovske državljanov, ki so na potu v domovino.

— **Nova zarota proti sovjetski vladi.** Iz Moskve poročajo, da so odkrili v Petrogradu novo zaroto proti sovjetski vladi. Zarotniki so pripravili atentat na Gorkega. Krasina in Žinovjeva. Vlak, v katerem se je vozil Krasin in v katerem je bilo zlato za nakup živeža v inozemstvu, bi bil moral zleteti v zrak. Zarotniki so si priskrbeli orožje in municijo iz vojaških skladišč v Petrogradu. Glavni stan zarotnikov je baje v inozemstvu. — »Berlinske Tidende« pa poročajo, da so se vršili zadnje dni luti boji med vojniki in delavci v Petrogradu. V Moskvi so zažgali uporniki veliko hiš. — Moskovska »Pravda« javlja, da ima sovjetska vlada za sedaj na razpolago devet milijonov pudov žita za setev in da ni nobene večje nevarnosti. Politični položaj je neizpremenjen, ker za obvladuje mala komunistična skupina z energijo in terorjem. »Pravda« potrjuje končno, da sme sedaj v Rusiji vsak oddajati v najem svoja podjetja.

— **Terorizem v Rusiji.** Moskovska »Pravda« poroča, da so oblasti ustrelile 61 oseb, ki so bile zapletene v komplot proti sovjetski vladi. Kmetje so boje novih revkizacij in skrivajo ostanki živeža. Boljševiško časopisje priobčuje imena vseh, ki so zagrešili zločin proti državi s skrivanjem živeža. Ti »zločinci« se obsojajo kot politični uporniki.

— **Kongres švicarske socialno-demokratske stranke.** Pod predsedstvom Reinerja (Bern) se je vršil v Luzernu kongres švicarske socialno-demokratske stranke. Od inozemskih zastopnikov sta došla med drugimi Friedrich Adler (Dunaj) in Rosenfeld. Stranka šteje 54.000 članov. Grimm je priporočal predlog poslovnega vodstva, da naj švicarska socialno-demokratska stranka pristopi k mednarodnemu delavskemu združenju socialistične stranke (takoimenovane 2½ internacionala), ki je bila ustanovljena pred nekaterimi meseci na Dunaju in h kateri pripadajo te organizacije 12 dežel. Po živahni debati je bil predlog z 245 glasovi proti 13 glasovom sprejet.

— **Svetovni slonistični kongres.** V Karlovih Varih se vrši XII. svetovni slonistični kongres, katerega častni predsednik je angleški poslanik v Pragi sir Clark. Kongresa se udeležuje nad 600 zastopnikov iz vseh delov sveta.

Iz naše kraljevine.

— **Ujetniki iz Rusije.** Dne 6. t. m. je dospel iz Rusije večji transport naših državljanov v Zagreb, ki so tam zaostali kot vojni ujetniki.

— **Zagreb - Reka.** »Riječ« poroča iz Rima, da se je med našo in italijansko delegacijo dosegel sporazum o vzpostavitvi direktnega prometa med Zagrebom in Reko. Železniška proga in objekti, ki so jih fašisti porušili, so zopet urejeni, tako da ni nobene zapreke za promet.

Konflikt radi Zapadne Ogrske.

— **Budimpešta, 6. septembra.** Po ložaj v Zapadni Ogrski se ni izpremenil. Iz avstrijske cone prihajajo vesti o lokalnih borbah med orožniki in prebivalstvom. Avstriji povsod prirejajo pangermanske in komunistične shode, vsled katerih nastajajo nemiri. V več spopadih je bilo precej žrtve. Avstriji jemljejo talce, med njimi tudi ženske. Tako je bila v Czinfalvi atirana poštarica in njena kuharica. Ministrski rednik grof Bethlen je pre-potoval madžarsko cono ter je po povratku izjavil novinarjem, da so madžarska oblastva izvršila vse odredbe tako, da se jim absolutno ne more ničesar očitati. Na madžarskem delu tega ozemlja vlada popoln mir in ni nobenih vstaev ali neodgovornih elementov. Medzavezniška komisija je sklenila, da se odpošljejo zavezniški in madžarski častniki, da pregledajo ta izčisti madžarsko cono.

— **Beograd, 6. sept.** Pressburo poroča iz Budimpešte: Budimpeštanski listi javljajo, da se demarša zavezniških zastopnikov v Budimpešti še ni izročila, ker še niso končana pogajanja med zavezniki. »Pester Lloyd« trdi, da je na zapadu prenehalo zanimanje za Zapadno Ogrsko, v Avstriji pa se je za to brgal samo Dunaj.

— **Dunaj, 6. sept.** Uradno se javlja: V situaciji pri Kirschlagu ni bistvenih izprememb. Madžarske radne čete in vstaši so izkopali strelske jame deloma vzdolž meje, deloma pa že na avstrijskih tleh. Značilno je, da je med ranjenimi na avstrijski strani skoraj največ sanitetskih vojakov. Poseben primer brutalitete so napravili madžarski vojaki, ko so slekli mrtvega saniteta in ga obesili na drog.

— **Dunaj, 6. septembra.** Danes dopoldne so se voditelji strank posvetovali o položaju, ki je nastal po zadnjih dogodkih na obmejnem ozemlju in na Burškem. Popoldne se je sestel ministrski svet, ki se je bavil s tem vprašanjem. Pri tukašnjih zastopnikih entente se je izvršila nova demarša. Avstrijski poslanik v Budimpešti je madžarskemu ministrstvu za zunanje posle izročil novo protestno noto. Kakor poroča »Nue Freie Presse«, je polkovnik Cunningham podal medzavezniški komisiji v Sopronju izjavo, da so izmišljene vse vesti o komunističnem terorju in komunistični propagandi v delih cone A, ki jih je zasedla Avstrija.

— **Dunaj, 6. septembra.** Posebni poročevalci lista »Nue Freie Presse« javlja iz Dunajskega Novega mesta: Ujeti madžarski kolovodja Exam je izpovedal pri zaslišanju, da ga je poslanec stranke malih kmetovalcev dobil kot voditelja vstaev v njegovi domači občini Bernstein. Upal je, da bo Avstrija, ako zadene na odpor, opustila Zapadno Ogrsko in se skupno z Madžarsko in s pomočjo Nemčije obrnila zoper entento. Posebno se je pričakovalo, da bo zapadno - ogrsko vprašanje povzročilo vojno s Českoslovaško in pozneje tudi z Rumunijo. Exam je menil, da je zapadno - ogrsko prebivalstvo vneto za Madžarsko. To pa je bila zmeta. Zato se je izjavila namera.

— **Beograd, 6. sept.** Pressburo poroča iz Budimpešte »Pester Lloyd« poroča iz Praga, da je českoslovska vlada definitivno sklenila glasovati proti predlogu, ki zahteva sprejem Madžarske v Zvezo narodov. Mala antanta se bo držala češkega primera. Zahteva, da se Madžarska sprejme v Zvezo narodov, spada v isti čas, kakor priprave za povratek bivšega kralja Karla na madžarski prestol. Grof Apponyi, ki je nameraval iti v Zenevo, je prišel v Budimpešto, da poteka na izid glasovanja glede sprejema Madžarske v Zvezo narodov.

— **Budimpešta, 6. sept.** Vsled dogodkov v Zapadni Ogrski se trgovinska pogodba med Avstrijo in Madžarsko, ki je potekla včeraj, ne obnovi. Prpovedal se je tudi iz Madžarske izvoz 4000 vagonov krompirja, ki bi se te dni imeli izvoziti v Avstrijo.

pridobil največ prostora za izložbe; obenem pa je s paviljoni ustvaril ograjo na zunaj. Tudi kot niso ostali mrtvi: v enem kotu ob osnovnici je postavljena elektrarna, ki daje tok za pogon vseh razstavljenih strojev in razsvetljavo neštevilnih žarnic in obličnic; v drugem, ostrejšem kotu je namestil veselični prostor, a tako, da tvori ta kot — pravzaprav obstoji iz samih prijetnih kofčikov — prostor zase. Zvečer, ko se ob 18. uri sejmšče zapre, se zbira tu množica v veselič urabosti in ga v še veseljši pozno v noč zapuščajo: tu je domena vinskih duhov, ki se no starodavnih ljudskih običajih radi naselejo povsod, kjer se strinja človeška družba v razvedrtež: prišli so semkaj iz Slovenskih goric, od Ljutomer, iz Haloz in kdo ve še odkod, da mikaio in mamijo zemljane in zemljanke. Pravijo, da jim celo abstinente ne zamirajo ob takih prilikah, dasi so oni sicer »hudi možje« ...

A propos! Pri načrtu sem: tretji, bolj topi kot pri vrhu pa je unorabil previdni arhitekt za glavni in obenem edini vhod. Nekaj monumentalnega je prav v proclju tega vhoda in v njegovem prospektu. Visok, gotovo do 20 metrov visok mlaj, ves opisan z trobarvnimi črtami in okrašen s frfotajimi travkovi, strmi ponosno v zrak kot simbol prerčenja in pomlajenja. Dvoje vrat je tu, da morejo gosti prihajati in odhajati: edina tesen na vsem sejmšču; tu se vrši stroga kontrola prihajajočih. Večina njih nosi sejmške znake,

zatakneje v gumbicah, a to kontrolnim osebam ne zadošča vselej: treba jim je pomoliti pod nos še pisмено legitimacijo, da ti dovolijo vstop. Ta strogost je vse hvale vredna in umestna: red mora biti povsod, zlasti pa tu, da ne bi sejmšče dobilo sejmškega značaja v slabem pomenu besede. — Edini tesni prostor je tu pri vходу, pravim. Zakaj nikjer drugod na sejmšču te ne obide čut tesnobe: tako imenitno so znali »merjevci« razdeliti prostor, da je kljub množici razstavnih predelkov ostalo še dovolj mesta za vsobodni razmah, za šetanje in kretanje tisočglave množice.

Od vhoda drži avenija, glavna sejmška cesta, skoro v smeri trikotni-kove višine, na nasprotni konec, k češko-slovaškemu paviljonu. Ob straneh stoje paviljoni in zgradbe domačih industrijskih podjetij, po sredi ceste pa je postavljena lesena stena, spodaj s prelazi, obložena z raznobarnimi plakati. Nad to reprezentativno cesto pa vihrajo na visokih mlajih trobinice v prijetni izmeni naših jugoslovenskih barv ...

Ne prihaja mi na misel, da bi pripovedoval o vsem, kar se vidi v posameznih velikih paviljoni, v vseh oddekih in predelkih, dvoranah in lopah. Vtis, ki ga more pač vsak motritelc dobiti, je ta, da so kupci izložili na pogled blago, ki se odlikuje po svoji lepoti, okusnosti, porabnosti in solidnosti. Zastopane so menda vse obrti, kar jih je pri nas udomačenih in kar se jih

še razvija. Le premotri n. pr. lesno industrijo! Tu vidiš drobne klinčke, kakor jih zabija častivedri moister v podplate; tam pa zopet višek mizarske obrti: razkošno sobno opravo, kakor jih znajo izdelovati solidne ljubljanske in zagrebške tvrdke. Tu vidiš jedilno sobo in salon, ki v svoji okusnosti in slogovitosti lahko tekmuje z najboljšimi izdelki svetovnih tvrdk. Tu vidiš skromne žebličke in cveke domače kromarske kovačnice, tam pa impozantne stroje ljubljanskih livarn in tvornic. Tu imaš skromne copate in coker gorenjskega domačega izdelka, tam pa svetle lakaste čevličke, izdelane tako lično in okusno, kakor da bi jih bil kdo iz Pariza semkaj pritihtopil. In izdelki domače keramike! Ne mislim s tem slovite ribniške robe — kdo bi jo hotel v nič devati! Glej, te vaze, krožnike, vrče, majolike, »snipce«, ki jih je izumetlična petrovska tvornica pri Celju! Saj si komaj vedel, da imamo v naši državi tako delavnico, kaj še, kako fine izdelke spravlja na trg! — V Hrastniku imamo kemično tvornico, ki proizvalja barvila in črnila vseh vrst, a še doslej ne vem, ali se dobiva kje v Ljubljani ta domači izdelek na prodaj. Baš ta seim nam kaže, kako malo poznamo vobče svojo domačo industrijo. Tu šele moremo videti prave kabinetne komade naše mizarske, usnjarske, keramične obrti, da ne omenjam solidno okusnih izdelkov naših črevljarjev, krojačev in šivilj, kolarjev, sedlarjev, sodarjev itd. In

kako imenitno se predstavlja grafična in tiskarska, knjigoveška in sploh papirna obrt! Tu na seimu lahko uvidiš, kak najfinejši papir nam moreta izdelovati domači tvornici v Vevčah in Radečah!

A tudi za telesni vžitek so poskrbeli. Dve domači pivovarni točita žejnim gostom — in teh se zbira črne trume v pivskih paviljoni — pe-nečo se hladno pijačo, dočim ti postrežejo v vrhniški lopi z narezkom in klobasicami, kakor bi bile pravkar sveže dospelje iz Dun. Novega mesta ali celo iz Frankfurta ...

Živahno zanimanje vseh posetnikov zbujala delavnica belokranjske domače obrti. Tu ti piše deklica sveže pisanice, druga ti tke snežnobelo domače platno; tu ti nudijo za skromno ceno okusne vezenine in pletenine: evo ti primera, koliko umevanja naide domača obrt, če jo zna kdo tako smotreno prebuditi in organizirati, kakor se je to posrečilo mlademu adleščekemu učitelju. Kaj pa drugod? Ali ni nikogar, da bi se zavzel za prubodo domače obrti na kmetih? Kako lepo torišče se nudi v tem pogledu našemu učitelstvu! Zakaj tudi v tem smislu je treba delati za ljudsko izobrazbo. Ni dovolj, da jih učite samo abecede in poštevanke. To vse je le osnova za zgradbo, na kateri bo moralo naše zavedno učitelstvo dalje graditi.

Sploh je obisk razstave za vsakega silno poučen. Menda ni med nami človeka, ki bi poznal vse predmete in

stroke, ki so na seimju zastopane. Koliko nazornega pouka bi našla tu šolska mladina; tu vam je nazoril na kupe; samo priliko dajte tem mladim ljudem, da si pridejo semkaj širit svoje obzorje. Ne pripetilo bi se potem, da bi kdo zamenjal solidne jermenice kolovskega izdelka z obodi ribniških »rejt«, kakor se je nekemu — naj si sem jaz sam to — primerilo; sveda moraš prej vedeti, da so jermenice lesena kolesa s širokim platiščem, po katerih teko veliki transmisijni jermenici. — Koliko bi se lahko naučili pod strokovnim vodstvom naši vojniki, če bi jih poslane pristojne »komande« semkaj vsaj za nekaj ur v šolo! Sploh vsak obrtnik, vsak delavec, vsak vajenček naj bi si ogledal, kar spada v njegovo stroko!

Prav zanimivo je opazovati goste sejmarije. Ljubljana sama še ni tako velikega mesta, da bi v njej srečaval vsak dan tuje obraze. In komu se ni že večkrat zahotelo med svet; samo da vidi tam druge ljudi, drugo nošo, druge običaje! Tu na seimu pa prihaja ta svet do tebe. Sedi tjakaj na stol pri glavnem vходу in motri vse, ki hodijo mimo tebe! Mnogo lepega boš videl, mnogo zanimivega boš čul. Ne trdim, da se hodijo vitke deklice in mlade gospe semkaj le kazat, kakor bi ugneli o njih misliti stari Ovidij, češ: »gledat vse so prišle, prišle, da jih vidiš drugi« — a vendar se človek v starejših letih ne more otresti vtiska, kakor da je ta resnica še dandanes v

Telefonska in brzojavna poročila.

STARA, A NAPAČNA METODA.

—d Beograd, 6. septembra. Presburo poroča iz Budimpešte: Kakor se je pokazalo, je madžarska vlada, podpirana od vseh madžarskih krovov, z vsemi sredstvi uplivala na člane medzvezniške komisije za razmejitve v Baranji in korist Madžarske. Guverner grof Szapary in drugi madžarski velikaši so prirejali komisiji slavnostne obede, na katerih so jim dokazovali, da je v korist Anglije, ako se meina črto popraviti po madžarskih željah.

ČESKOSLOVASKA IN PROTI-DRŽAVNI ELEMENTI.

—d Praga, 6. sept. »Narodni Listy« poročajo iz Bratislave: Z ozirom na dogodke v Burski je odredila policija tukaj in v Košicah mnogostevilne odredbe, da bi se eventualnim protidržavnim nemirnim moglo priti v okom. Tukaj je zaprla policija osem, v Košicah pa šest politično sumljivih oseb, ki so po večini madžarski državljani.

KRONANJE ROMUNSKEGA KRALJA.

—d Bukarešta, 6. sept. Arkade muzejskih paviljonov v Albi Julii, ki bi se bile morale otvoriti povodom kronanja, so se zrušile. Pri tem je bilo poškodovanih nekaj oseb.

—d Bukarešta, 6. sept. Ministrsko predsedništvo objavlja, da se določa dan kronanja in svečanosti, ki so združene s kronanjem, pozneje.

BORBE V ALBANIJ.

—d Skadar, 6. sept. Albansko plemo v skadarski Maleziji, ki je popolnoma solidarna z miristično republiko, je poslala Miriditom pomoč. Sedaj se vodi borba ob reki Rioli ob Skadarskem jezeru med vstaji in četami tiranske vlade.

POGAJANJA MED ITALIJO IN GRŠKO.

—d Beograd, 6. septembra. Presburo poroča iz Aten: »Policia« se bavi s sestankom italijanskega poslanika v Atenah z grškim ministrom Baltazijem in pravi, da ne bi bilo zadosti, ako bi se razpravljalo samo o vprašanju severnega Epira in otoka Sasena, temveč da se bo to vprašanje vzel samo kot sestavni del vseh odnošajev med Grško in Italijo. Seveda ni lahko mogoče najti sporazum, ki bi popolnoma zadovoljeval obe stranki, vendar pa morajo razgovori popolnoma pojasniti stališče ene in druge države, da se tako najde skupna baza, na kateri se bo moralo delati.

BOLGARSKA APELIRA.

—d Beograd, 6. septembra. Presburo poroča iz Sofije: »Mir« javlja, da je bolgarska vlada dne 31. avgusta izročila predsedniku mednarodne vol-

ne komisije v Sofii noto, da je bolgarska vlada v smislu zahteve zaveznikov ukrenila demobilizacijo vse vojske in uvedla dobrovoljski sistem, da pa je bil odziv doslej tako slab, da Bolgarska nima niti dosti mož za zavarovanje mej. Bolgarska vlada apelira na komisijo, da temu vprašanju posveti največjo pazljivost in da omogoči Bolgarski tako rešitev, da bo mogla izvesti odredbe mirovne pogodbe in pariške konference. »Preporoč« javlja, da je medzvezniška vojna kontrolna komisija poslala v Pariz obširno proširno poročilo o vojaškem vprašanju Bolgarske, v katerem se pojasnjuje, da je treba dovoliti Bolgarski, da obdrži najpotrebnejše število stalne vojske.

GRŠKO - TURSKA VOJNA.

—d Carigrad, 5. sept. Bitka ob Sakariji se zdi, da se obrača za Grke na bolje. Kemalisti so odpoklicali svoje čete iz velike obrambne cone nazaj; čete se umikajo v najlepšem redu. Grška zmagata torej še ni končno veljavna.

ZVEZA NARODOV.

—d Beograd, 6. septembra. Presburo poroča iz Pariza: Iz Zeneve se javlja, da je v komisijo za verifikacijo članov zveze narodov imenovan tudi dr. Jovanović, naš poslanik v Bernu.

—d Beograd, 6. septembra. Presburo poroča iz Pariza: Drugo zasedanje sveta zveze narodov je otvoril Wellington z angleškim pozdravom, poudarjajoč pomen problema pakta razorožitve. Zveza narodov ni nad državami, temveč je zveza držav v svrhu, da bi se ognili strašni katastrofi vojne in da se praktično olajša vodstvo mednarodne politike, kakor tudi, da se učvrsti blagostanje, mir in pravica.

—d Beograd, 6. septembra. Presburo poroča iz Sofije: Bolgarsko bo pri zvezi narodov v Zenevi zastopal bolgarski ministrski predsednik Stambolijski z dvema delegatoma.

ZVEZA NARODOV IN DR. BENEŠ.

—d Praga, 6. sept. Češkoslovaški tiskovni urad poroča iz Zeneve: Kot kandidata za predsednika so poleg Motte, Hymansa in Da Cunha mnogi imenovali tudi češkoslovaškega zunanjega ministra dr. Beneša. Ko so oddali kandidature Švica in Belgice, je odklonil kandidacijo tudi dr. Beneš, ker ne more ostati do konca zborovanja v Zenevi.

O RAZOROŽITVI.

—d Beograd, 6. septembra. Presburo poroča iz Washingtona: Vsi narodi, ki so bili povabljeni na konferenco za razorožitev, so se odzvali valjilo.

Neodrešena domovina.

— Protizakonito postopanje karabinerjev v Postojni. Ni zadosti, da hudo delski roka fašizma sramoti pošte-nega Italijana in jemlje ugled državi; pomagajo kršiti zakon še tisti, ki so zato poklicani, da ga čuvajo. Odstavijo naj se karabinerji za njih odgovorno službo nesposobni a nastavijo naj se pošteni izobraženi zmnožni službovatelji našim mirnim prebivalstvom, ki bodo ravnali kakor zakon določa in ga tudi mi spoštujemo. Do tega vsklika nas je prisilil dogodek, ki se je odigral med karabinerji in ubogim hlapcem tukajšnjega posestnika g. I. Inocenta v četrtki 1. sept. Omenjeni hlapec je dobil pred odhodom gospodarja nalogo, da vozi pesek na določen prostor, ki je last g. Inocenta, tik ob vojašnici karabinerjev in se tudi ravnal natančno naloga. A ko je prišel na začet prazniti voz, so pridrveli iz vojašnice karabinerji in zahtevali, da odstrani pesek, ker pa je hlapec zavrnil rekoč jim da naj zahtevajo od gospodarja ko se porvrne domov; nato so ga zgrabili in vlekli v vojašnico ter jeli pretepati vprčo marsalota Menaro Giuseppe, tako da je ves krvavel in ko se je zmušil ter jim utekel, je skočil za njim karabiner Ruggero Angelo in ga s tako silo zgrabil za vrat, da je zasidil nohte vseh prstov v meso. Nato so ga

veljavl. Nekaka tihla tekma je med njimi: eni jo taje, drugi jo čutijo, oboji pa se v molčečem sporazumu temu smehljajo.

Kakor v kaleidoskopu se ti vrsti prizor za prizorom in malokdaj se počutiš tako zadovoljnega, kakor ko zreš mimo tebe hoditi naš mladi svet, ki se od zdravia in moči; ko čuješ le domačo besedo, ki jo blagovlasna govorica srbska ali hrvaška je prijetno variirala. Zakaj naš semenj dobiva jugoslovanske poteze: trgovci iz Bosne, Banata, Srbske, seljaki Ličani, Hercegovci, Sumadinci, devojke in žene Hrvatice in Slavonke, vsi ti živijo se prijetno izmenjavajo po šetališču in v paviljonih. Prevladujemo pa seveda mi Slovenci, vsaj letos. Mislim, da se ne motim dosti, če trdim, da je letošnji prvi semenj pravzaprav shajališče vsega slovenstva, nekako tako — če je dovoljena primera — kakor so se stari Grki shajali v svoji Olimpiji, kjer so obnavljali stara prijateljstva in sklepali nova. V naslednjih letih pa naj bi postal ljubljanski semenj zbirališče jugoslovansko. Semanji dnevi naj bi nas združevali tudi v kulturnih prireditvah in tekmah; poleg Merkurja naj bi prišli do besede in veljave tudi drugi pozemski in nadzemski bogovi in boginje. Pričetek je tu: Ljubljana je doživela svoj veliki dan, ko so se otvorila vrata velesoja. . . Se mi šumi v ušesih iskreno priznanje, ki sem ga čul iz naš

seljaka iz Šumadije: »Ljubljana je grad budućnosti. I vaš narod, kako je nama mio i drag!«

Ob sejmski cesti na desni čeni bajna podoba, Reptičeva Sfinja. — Ni brez globljega pomena, da so ta čudni stvor, ki ga naivni posetniki strahoma ogledujejo, postavili semkaj k glavnemu vходу: levje telo s človeško glavo, z ženskimi prsi, kakor glasovita velika Sfinja pri egiptovskih piramidah gleda tudi ta proti jutru, proti vzhajajočemu solncu ter pozdravlja tako dan, svetlobo in vstajenje.

Tako je lahko umevati praznično ubranost, ki vlada ves čas na razstavišču. In ko zasvira Čerinova godba tam na zračnem paviljonu sredi sejmske melodijske »Prodane neveste« in ko zabrne jekleni jesenjski zvonovi svoj večerni pozdrav in mu na drugem koncu odgovarja harmonično ubrani trio bronastih zvonov iz ljubljanske livarne, tedaj obide človeka tisto ugodno počutje, ko si reče: »Doživeli smo novo dobo! — Pričnimo jo s prazničkom, nadaljujmo jo v resnem delu, da k letu osorej izkažemo nov napredek, nove uspehe!«

Pristopajte k „Jugoslovanski Mafici“!

M.

Strojne tovarne in li-varne d. d. in jaz.

Najprvo govorance; znoj mi na solncu moči srca, da se čutim, kakor bi me bili na psihijatričnem oddelku zavili v mokro ruho. Potem marš skozi dolga, oh, tako dolga sejmska poslopja, pri vsakem po eni strani gori, pa še po drugi dol. Ministra Spaho in Kukovec stiskata roke, se ustaviata, občudujeta vredno in nevredno. Suša v grlu; kaditi tudi ne smem!

Javen funkcionar nemškega imena z rumeno germansko brado in ščipalnikom me čisto glasno praša: »Ja, kdaj bomo pa pri buffetu?« Ima navado, biti včasih brez respekta, nametno da bi za domovino na braniku stal in ledino oral. Pogledal sem ga karajoče; toda parola je bila izdana in — sam sem se začel zanimati za buffet tako živo, da sem drugega funkcionarja s črno brado, podobno žimi, in z zlatimi očali, opozoril, da bosta gg. ministra nemara tudi že trudna in da bo ves buffet postal mrzel (čeprav gor-kih jedil sploh ni imel). In posrečilo se mi je!

Kakor lastovka, ki leti vedno hitreje, čim bliža je domu, tako so se ministri, namestniki, direktorji, načelniki, višji nadredniki, dvorni svetniki itd. itd. čedalje hitreje pomikali od izlozbe do izlozbe in naenkrat smo sedeli za belo pogrnjenimi mizicami, kamor so nam »zavber« dekleta v narodnih nošah grmadile vseh mogočih dobrot.

»Kako krasno je bilo to, ko se je po dr. Spahovem govoru med himno »Bože pravde« vmešalo zvonjenje Vaših zvonov; kakor pri Čajkovskega uverturi »1812« je bilo — sem rekel tako tja čez mizo.

»C-moll«, mi je eden gospodov ponesno odgovoril, »popolnoma čista c-moll. Brez napake so, in ali ste videli krasne reliefe, svetnike in ornamente v narodnem slogu, delo gospe Helen Vurnikove in njenega moža arhitekta?«

In začeli smo se meniti, najprvo o zvonovih, potem o strojih, ki so jih razstavili. V svojem šampanjskem razpoloženju nisem mogel najti dovolj pritrjujočih superlativov. In tu se je zgodilo! Drugi gospod, ki me je ves čas le bolj mirno opazoval s kupčjsko hladnimi očmi, je naenkrat postal živahen, mi prijazno položil roko na ramo kakor dobra mati, in mi z nedosegljivo milino in rahlostjo v glasu dejal tole: »Gospod, kaj, ko bi tole, o čemer se zdajle menimo, mal popisali? Samo Vi to znate.« — In jaz sem odgovoril: »O, zakaj pa ne?«

S tem sem bil izgubljen! Gospoda sta mi kakor na komando krepko segla v roko. Beseda je bila dana! Mir pa izgubljen. Kajti ni bilo dosti, da sem obljubil; moral sem, strašno ljubeznivo povabljen, zapustiti tudi svoj prijetni sedež v senci pri šampanjcu, jerebičnem hašeju, tortah, jeziku itd. in odvedli so me k zvonovom in v svojem oddelku, da bom pač vse dobro poznal. Zakaj nisem pravočasno rekel, da nisem tehnik in da »čevlje sodi naj kopitar?« Zdaj je bilo prepozno in gospoda sta bila tako strašno ljubezniva. Vzela sta me pod pazduho in pazila, da za Boga ne stopim na špičast kamen na novozgrnjenem sejmskem svetu in si ne nakopim bolečin na podplat.

Pa — da izveste takoli — ni mi bilo žal. Otrsel sem se sibirskete lenobe in začel z resničnim zanimanjem ogledovati si, kar so mi kazali. In nekaj domoderen ponos me je prevzel, da fabriciram vse to doma, prav pri nas v Ljubljani.

Zvonovi so res prekrasni. Slikarica gospa Vurnikova, rodom Poljakinja, si je pridobila kulturno zaslug, ko je nadomestila sedaj običajne, po nekem kanonu brez vsake umetniške note in brez poezije narejene reliefe v narodnem slogu. Morda je njen slog nekoliko bolj poljski, toda slovanski je in naroden, prav za čutenje kmetskega ljudstva. Kako mikavni so ti sv. Rok, sv. Florijan, Marijino rojstvo in drugi. To govori k srcu in daje zvonu individualnost, kakršne naši zvonovi dosedaj niso imeli.

In ravnotako ornamentalni reliefni trakovi. Neznosni so morali biti že vsakomur doslej običajni ornamenti v visoki renesansi. V sled predlogodobnega uporabljaja je vse to bilo že zdavnaj mrtvo za našo čutenje, prazna, obrabljena fraza, kateri niti oko, niti srce nista posvečala nobene pozornosti več. Novi okraski se naslanjajo na slog figurativnih reliefov, v katerih družbi so. Uporabljani so rastlinski motivi, deloma podobni onim na kmečkih skrinjah (nageljčki), deloma v prosti igri umetniške fantazije.

Posebno lepo se prezentira na velikem zvonu ornamentalni pas, ki veže svetniške reliefe v srednji širini zvona. Dosedaj je bila ploskev tamkaj ponavadi gladka, reliefne slike so čepale na zvonu vsaka zase, kakor otoki. In livarne so imele nekaj pomislekov, bo li ta novotarija pač tudi okusna. Danes, ko je zvon vlt, mora videti vsak človek, da daje ravno ta pas reliefnim slikam šele pravo zvezo in da je zvon z njim zelo ozajšan. Upajmo, da bo naša zvonarska industrija hodila po tej poti naprej.

Za naše umetnike je pa tukaj polje, kjer se lahko na čisto nov način razmahnejo in ustvarijo posebno slovensko ornamentalno zvonov — vedno v zvezi z narodnim ornamentalnim

Ljubljanski velesojem.

blagom in lepotnim čutom našega ljudstva.

Le nekaj me je zabolelo: Na spodnjem robu zvonov je latinski napis. Zakaj ne slovenski? Livarniški zastopniki so mi pojasnili, da je naročujoči župnik to izrecno zahteval. In ti zvonovi bodo peli prav blizu vsiljene nam laške granice, njih glas bo trenetal tja k neodrešenim bratom. Ali je treba, da nosi bron ravno na takem kraju ljudstvu nerazumljiv romanski napis? Ali bi ne bilo lažje, če bi se mesto pobožnega latinskega stavka čitalo kaj takega: »Klic svobode nosim zaslužnjem bratom tja preko.«

Zakaj zvine zvonovi v mollu? Naš narod poje v duru in običajno prevrne vsako moll-pesem. Ze prof. Foerster nas je na to opozoril, ko nas je peti učil. Le poslušajte v »Morju adrijskemu« mesto: »Ko po tebi hrastov brod — vozil je slovanski rod«. Poprečni pevci nam pri »hrastovem brodu« in »slovanskem rodu« neizbežno zavijejo v dur, namesto v moll. Kadar fare naročajo zvonove, hočejo farani skoraj zmiraj »moll« zvonjenje, in tovarna pozna že ta izraz, ki pomeni toliko, kakor da naj zvonovi dajo dur-akord. Sicer je pa mnogo težje sestaviti dur-akord, da se ga človek ne naveliča prekmalu in da ni balanen, nego prijeten moll-akord. In glasbeniki duhovskega stanu danes naravnost teže eza tem, da bodijo zvonovi uglasbeni v mollu. Stvar ima mnogo zase. Lahko je pa tudi dur-akord prav prijeten, kakor kažejo železni jesenjski zvonovi, ki so razstavljeni. Seveda se glas železa z bronom ne more meriti.

Poleg zvonov stoji velikanski eks-haustor, ventilator za rudnike. Škoda, da ni še v obratu. Vsakemu imponira ta čudna pošast s svojim do 10 m kvišku zevajočim žrelom. Mlado gospodično so prijateljice »nafarbale«, da je to tista znana mašina, kjer se zgoraj meče notri žive prašice, spodaj pa vro klobase na dan. In je verjela.

Blizu tamkaj so tudi štiri sesalke za vodo. Zapisano bi moralo biti gor, v čem je razloček. Ene je namreč brez bota, ki bi vodo vsesaval in iztiskal; mesto tega ima nekako turbinsko kolesce, kakor električni ventilatorji, ki sekajo slab zrak iz sob. In dela zelo ekonomično.

V odkriti lopi me je zelo zanimala železna forma za stiskanje klobukov in slamnikov v pravo obliko. Dene se notri spleteno slamnato ploščo, pod njo negativ oblike, katero imej slamniki. Nad njo pa kavčukasto kožo. Nato se vse skupaj zapre s sila težkim pokrovom. Zraven je pumpa in sedaj se v hermetično zaprto formo napumpa voda, dokler manometer ne pokaže, da je je dovolj. Voda pritiska z vso silo na kavčukasto kožo, pod katero je slama in slama se vleže v formo za klobuk. Čez par minut se vzame izgotovljeni slamniki venkaj. Take stroje ima vse slamnikiarstvo v Domžalah.

Edino, kar mi ni všeč, je razmerje med malim slamnikom in tem strojem, ki ga morda niti trije možje ne vzdignejo. Zdelo se mi je, kakor bi s topovi na vrabce streljal. Pa mora že tako biti.

Dalje so tu zunaj še turbine s premakljivimi lopaticami, tako da voda pride bolj ali manj do duška. Če se vrtil prehuho, pa regulira stroj sam vrzeli med lopaticami.

Znotraj v paviljonu pa je robot in hreščanje. Tu so vam razni mizarski stroji in polnem obratu in ljudje, ki niso mnogo hodili po tovarnah, se kar tarejo tamkaj in gledajo. Lepa je garnitura strojev, ki izdelujejo lesene žbice za podplate čevljev. Prvi stroj reže od bruna ploskve, kakor bi rezal kose evlelike klobase. Isti stroj ustvari z vrtečimi se noži na leseni ploskvi špičaste glave žbice, da izgleda stvar kakor hrbet mladega krokodila. Drug stroj razsekla vata te plošče potem v žbice tako lepo, da dobi vsaka žbica eno od že preje ošpičenih glav. Tretji stroj seje žbice, da se zvrste po velikosti, ker so kljub strojni izdelavi v malenkostih vendar debelejši in tanjši. Naposled pridejo še v železni bobeni, ki se vrtil, in tam se druga ob drugi polirajo, da so lepe in gladke kakor slonova kost.

Pozabljam sem omeniti stroj, kateri lušči s hlovov tanjše in debelejšje plasti, ki na ta način nehaajo biti samo odcepek bruna in se pod imenom furnir postavijo takorekoč na lastne noge.

Na prostem poleg vrat paviljona stoji velikanska žaga (Vollgatter), pravi mamut, za sočasno razžagovanje hlovov v več desk.

Za oči lajka najlepša pa je boksa, kjer stoje in vise predmeti iz medi. To se blešči kakor zlata zakladnica. Na mizi leže lepo v vrsti enaki štirokotniki raznih kompozicij, bron, med in podobnega. Lepo polirane so te tablice, kakor zrcala. Bleščeti se signalni zvonci vseh velikosti so razobeseni, na predalih stoje mašni zvončki, krasne kadilnice, svečniki. Na stenah vise medenasti čepi in ventili. Vse sku-paj je zares estetski užitek in bilo bi vredno biti slikano kot kolorističen problem.

Na steni visi tudi lepo izdelano »volovsko oko«, to je okroglooko za ladijsko kabino.

»Vidite,« so mi dejali, »mi bi lahko vse drugo prepustili drugim tvevdam in krasno živeli samo ob izdelavanju takihle oken: vsa laška trgovska mornarica bi jih od nas jemala. Toda naša trgovska politika! Enkrat je medenina podvržena visoki izvozni carini, potem zopet je baje izvoz sploh zabra-

njen — pri tvoritvi pa so nam informirani gospodje celo zadrževali, da je medenina carine prosta! Nikdar človek ne ve, pri čem da je, nič se ne da skal-kulirati. In tako je nemogoče, da bi se razvila ta industrija, katera bi dobila glas naše tehnične zmognosti raznesla križem sveta in nam dajala obilo zasluzka.«

Res, zadnji čas je, da dobi naša trgovinska politika gotovo zdravo smer in se ne peča samo s pšenico, koruzo in prašiči na rovaš domačega konsuma. Če bomo samo gledali z lačnimi želodci, kako zoblje vsa Evropa to, kar bi lahko sami pojedli, za industrijo in industrializacijo se pa ne bo storilo nič, zlasti nič smotrnega, bomo kmalu vsi morali priznavati resničnost kritike, ki jo je v Ljubljani izstrelil leta 1919. angleški oficir: »Vaša Jugoslavija se mi dozdeva kakor prvovrsten avtomobil, ki so ga dali v roke Hotentotu«.

Razstava narodne hišne obrti.

Se pred desetletji Rusija ni imela druge industrije, kakor domačo hišno obrt. Bile so cele gubernije, ki so se pečale z eno ali drugo tako domačo obrtjo. Ruska vlada je se oprijela z vso vneto teh malih drobnih korenin, globoko vzrastlih v domačo zemljo, in kmalu so se pojavila po gubernijah veliko industrijska podjetja.

Iste cilje ima tudi naš minister za trgovino in industrijo. Načelnik industrijskega oddelka g. Savič si je v tem oziru že v bivši Srbiji pridobil precej zaslug in se zelo zanimala tudi za našo hišno obrt. Bil je že osebnost v ribniški dolini in si ogledal izdelovanje naše solidne suhe robe. Seveda pa je v prvi vrsti odvisno od lokalnih faktorjev, da si napravijo v tem vprašanju načrt ki ga zahteva današnja moderna doba gospodarskega življenja.

Zato se nam zdi velik pogrešek da nasledniki onih ribniških mož, ki so bili v tem vprašanju na jasnem, niso spoznali pomena ljubljanskega velikega sejma. Posetnik ljubljanskega velikega sejma, ki je na različnih narodnih prireditvah z veseljem opazoval in kupoval drobno suho robo in se povrh še naslajal ob pristnem humorju malega Primožka, se s čudom vprašuje, kjer imamo danes Ribnico?

Sicer ima Ribničani vedno dovolj odjemalcev in je znan skoraj po vsej Jugoslaviji, imamo pa v Sloveniji kraje z različnimi strokami domače obrti, ki vsaj dremlejo, če niso že popolnoma zaspale. In ti krogi so na žalost pred vsem oni, ki jim je vsak najmanjši vir dohodkov potreben kot ribi voda.

Poglejmo samo Belokrajino. Ta deželica, ki nam predstavlja od moderne kulture in civilizacije najmanj aficirani del Slovenije, iz katerega se neprenehoma vsipljejo ljudski roji v Ameriko in drugam, je v bivši Avstriji bila obsojena v pozabljenosti. Idealni belokranjski narodni prosvetitelji so iskali načine, kako deželici gmotno odpomoči, zbirali so gradivo, toda pri takratnih razmerah ni bilo mogoče uresničiti idealnih načrtov. V svo-bodni Jugoslaviji pa ima predvsem viniški nadučitelj Lovšin lahko polno zavest, da je njegovo delovanje na tem polju našlo vrednih naslednikov, ki bodo s pomočjo vlade dovedli njegove načrte do uresničenja.

Pod streho prvega paviljona na desni ima Belokrajina kotiček svoje pristno narodne domače obrti. Kotiček sta napolnila pod imenom šolskega vodstva v Adlešičih nadučitelj Božo Račič in učiteljica Poldka Bavdekova. Tam si ogleduje ne samo mestno prebivalstvo, ampak tudi marsikateri kmet in kmetica, ki sta na domačo prejo že popolnoma pozabila, celo genezo belega domačega platna, kakor tudi pisanic ali pirhrov. Meščanstvo pa ima v lepih vzornih domačih veze, ninah migljaj, da se vrne na domača tla v svojem pletenju in vzenju.

Na tem lepem začetku promulgiranja in povzdige narodne obrti moramo Belokranjcem od srca čestitati, obenem pa naj bo to v spodbudo še mnogim drugim kotom Slovenije, da se vzdrumijo in planejo na dan z domačo obrtjo in produkcijo. Kje so ostali rešetarji, kje lončarji, kje gorjuški vivčkarji in drugi?

Ford in Fordson na ljubljanskem velesojem.

Fordson traktor je stroj, ki se uporablja za vsa dela pri kmetijstvu, za obdelovanje zemlje, kakor na primer: za oranje, vlačenje itd., pogon mlatilnic, polnojarmentikov, mlinov, cikularnih žag, za vlečenje navadnih kmetijskih vozov, katere so lahko oblo-

žene pripne 3 do 4 komade, za vlečenje kosilnic, za vlečenje hlodov v gozdu, kakor tudi po primerni adaptaciji koles za vlečenje tovorov do 5000 kg na trdi cesti.

Fordson je izdelek svetovno največje ameriške tovarne Ford and Son, katera se nahaja v Detroitu v Severni Ameriki. Tovarna, kakor že omenjeno, v svoji stroki največja, obratuje s približno 100.000 delavci in dela noč in dan. Delavstvo se menja vsakih 8 ur.

V omenjenem času se izdelava v tej velikanski tovarni 4000 kompl. Ford avtomobilov, Fordson traktorjev in lahkih tovornih avtomobilov.

Razven te velike tovarne je še ena manjša tovarna na reki Hudson in dve na Angleškem v mestu Coork.

Vse surovine pa si dobavi tovarna iz lastnih rudnikov. Ima svoje lastne parnike in železnice, katerih omrežje obsega nad 800 angleških milj.

Ker za svoje izdelke uporablja le prvovrstno »Vanadium«-jeklo, katerega iznajditelj je Ford sam, so vsi stroji vključno s svojo obsežnostjo zelo lahki.

Ford traktor kompl. tehta na primer pri 25 HP samo 1250 kg. Ford auto za 5 oseb 700 kg. Ford tovorni voz za prevoz do 1500 kg tehta pa samo 800 kg.

Fordson traktor ima efektivnih 25 konjskih sil in porabi na eno uro 6½ litrov petroleja, ako se pa ne uporablja vseh 25 konjskih moči, pa seveda primerno manj.

Izore z dvobrazdnim plugom, zvalči, poseje in zagrne v 10. urah približno 8 oravov v srednje trdi zemlji. Zmlati v 8. urah 5000 kg pšenice.

Za vožnjo po cesti ima 3 prestave, najmanjša je 3 km, srednja 4½ km, največja 11½ km na uro.

Ford auto typ Touring 20 PS prostoren za 5 oseb, porabi na 100 km 9 kg bencina, ½ kg olja in na 6 do 7000 km 1 garnituro pnevmatike. Maksimalna hitrost 65 km na uro.

Tovorni avto se uporablja za prevoz tovorov do 1500 kg, posebno je pa pripravljen za auto-omnibus, ker je vsled svoje minimalne teže jako ekonomičen, prostoren pa za 10 oseb.

Zastopniki za celo Jugoslavijo, iz vzhodni Srbijo in Makedonijo so g. Barešić in Wolf, lastnika tvrdke K. Camernik in Co. v Ljubljani, Dunajska cesta 12, kateri dobavljajo omenjene stroje direktno iz Amerike v kosi ter se montirajo stroji žele v Ljubljani. S tem se prihrani veliko izdatkov za transport.

Kakor smo slišali je omenjena tvrdka razpečala že več traktorjev in Ford avtomobilov v Sloveniji na splošno zadovoljstvo svojih odjemalcev.

Pričakovati je, da se bodo tudi po celi naši domovini omenjeni stroji dobro vplejali.

Vse stroje se lahko ogleda na Ljubljanskem velikem sejmu v paviljonu šte. 230, kjer se dobe tudi vsa tozadevna natančna pojasnila.

Vsak dan tvrdka na sejmščini nazorno predločuje oranje in vlačenje brazd. Vsi poljedelci, zlasti Srbijanci, občudujejo praktičnost teh strojev. Amerikane v resnici izgovarja lahke, trpežne, precizne stroje, kar ne moremo reči o onih kolosih, ki skušajo konkurirati tem strojem.

— Zbirka informacijskega materiala. »Balkan«, del družba za mednarodne transporte se je pod vtišom uspešnosti ljubljanskega velesejma oddala, zbrati naslove in opise podjetij razstavljalcev, zlasti njihovih specialnih strok, z namenom, obdržati ta podjetja v trajni evidenci. Iz vsega zunanega trgovskega sveta prihajajo namreč dnevno proizvodbe po naslovih tuzemskih interesov za različno blago. Razen tega se pa že od nekada obračajo razni trgovci južnejših krajev naše države na »Balkan« s prošnjami za naslove dobaviteljev blaga, katero rabijo. Taki seznami tvrdke, katere bo »Balkan« sestavil, bodo na vpogled interesantom pri vseh nizovih poslovnih, kakor v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu, Beogradu, Rakeku, Trstu in na Dunaju, kar bo z ozirom na trgovske stike važnega pomena. Vsled tega se vlnudno naprošajo vsi razstavljalci ljubljanskega velesejma, da podajo v paviljonu »Balkana« na sejmškem prostoru v pisani ali tiskani obliki kratke opise svojih podjetij in proizvodov.

— Jugoslovanski Lloyd d. d. v Beogradu ustanovila je Mariboru Ruška cesta 45 tekstilno tovarno, ki je po obsegu obratovanja in opremitosti največja tovarna te stroke v Jugoslaviji. Izdeluje konfekcijo za moške delavske, dečke in športne obleke, ter perilo in sicer vsako količino, — samo na debelo. V to svrhu ima v zalogi manufakturnega blaga vseh vrst, tako da lahko ustrezno vsaki želji! Iz narodno gospodarskega stališča je to velik napredek, ker se prihrani na ta način pri cenah izdatki za carino, vozarino in drugi stroški, tako da ta tovarna z inozemskimi fabrikami lahko konkurira, neglede na to, da se nudi našim delavcem novi vir zaslužka. V Beogradu ima ta tvrdka veliki tehnični oddelek Brankova 12, ki zida kompletne električne centrale za parni, vodni in motorni nagon dalje kompletne mlininske naprave, opekarne žage, vodne naprave itd in dovaja stroje in strojne delo za strojne, lesne, hišne in kemične industrije. Natančnejši podatki se dobijo na razstavi paviljon E šte. 30 in 49.

— Moderna postelja, ki se da zložiti v malo ročno taško, teška 9 kg in vrlo praktična za mala stanovanja in potniške, je razstavljena v paviljonu M 291. Na razstavi v Brežicah je bilo isti priznani prvo darilo. Izdelovalec Milan Auman in drug. Krško ob Savi.

Zaščita Industrijske Svojine na Velesejmu.

Kakor že objavljeno je Ministrstvo trgovine in industrije priznalo Ljubljanskemu Velikemu Semnju značaj razstave v smislu § 160 Uredbe o Zaščiti Industrijske Svojine. Vred tega uživajo predmeti industrijske svojine, razstavljani na Velesejmu, pravico prvenstva po § 90, 107 in 113 Uredbe o Zaščiti Industrijske Svojine in od trenutka, ko se razstavijo, pod pogojem, da se najpozneje v treh mesecih po za-

tvoritvi Velesejma pravilno prijavijo Upravi za Zaščito Industrijske Svojine v Beogradu. Vsaki taki prijavi za Zaščito Industrijske Svojine je treba poleg splošno predpisanih prilog priložiti tudi potrdilo, ki ga izda Uprava (Urad) Ljubljanskega Velikega Semnja o tem: 1.) da je predmet, kojega zaščita se zahteva, istoveten z razstavljenim predmetom, pri vzorcu, modelu in žigu, pa tudi o tem za kogo vrsto blaga je bil predmet razstavljen. 2.) kojega dne in v kojem trenutku da je bil predmet razstavljen. 3.) kojega dne da je bila razstava zaključena. Podrobnejša poročila so razvidna iz Uredbe o izvršitvi Uredbe za Zaščito Industrijske Svojine, prijavljene v Uradnem listu št. 1. od 5. januarja 1921, § 94 do 99.

Narodno gospodarstvo.

— ng Trust nemške industrije za zgradbo mlinov. Ob sodelovanju nemških velebank se je ustanovilo v Frankfurtu ob Meini novo delniško podjetje kot holding - družba pod imenom »Mühlentbau- und Industrie Aktiengesellschaft (Uliag)« z delniško glavnico začetno 16 milijonov mark v svrhu združitve nemške industrije za zgradbo mlinov v trustu.

— ng Letopis mednarodne petrolejske industrije 1921. Po sedemletnem odmoru je izšla pred kratkim nova, izpremenjenim razmeram prilagojena izdaja te knjige v založništvu H. Arends & Curt Moesner (Finanzverlag G. m. b. H.) v Berlinu. Na 550 straneh je podan pregled mednarodne petrolejske industrije, ki nudi po svojem ustroju izredno zanimivo sliko modernih kapitalističnih organizacijskih oblik. Izdajatelj poudarja uvodoma, da je bilo ob sedanjih razmerah težko zasledovati ves mednarodni razvoj do najnovejših faz; stori to, kar je bilo mogoče.

— ng Danska narodna banka izkazuje v svojem poročilu za 30. junij 1921 preteklo leto dobiček v znesku 11 29 milijonov kron. Od te vsote je dobila država svoj delež v znesku 296 milijonov kron. Razen tega je dobila država tekom leta znesek 19 milij. kron na oddajah. Uprava bo predlagala za delničarje dividendo po 10% za leto 1920. Za leto 1919. se je istočasno izplačevala 10% dividenda.

— ng Angleška produkcija premoga. Trgovinski urad je objavil statistiko, iz katere je razvidno, da se v Angliji pridela zopet toliko premoga kot pred vojno. V tednu pred stavko je padla produkcija na 1.950.700 ton, od 2. do 7. julija se je zvišala na 3.752.700 ton, od 9. do 16. julija je dosegla 3.955.204 tone in od 16. do 23. julija 4.181.600 ton.

— ng Ameriška žetev bombaža. Po najnovejših cenitvah se označuje ameriško bombažno žetev kot najslabša v

25 letih. Vred tega je cena surovega bombaža poskočila za 10 točk.

— Amerikanska produkcija bakra. Uradno poročilo o produkciji bakra v Ameriki za koledarsko leto 1920 izkazuje produkcijo 1.209.000.000 funtov prvotnega bakra, proti letu 1919 6% manj. Skupna vrednost produkcije je znašala leta 1920 222.467.000 dolarjev proti 239.234.000 dolarjev leta 1919. Trg je zelo miren. Veliki producenti stavlajo ceno na 13 centov za funt, vendar so bile sklenjene kupčije za avgust po 12½ centov, a le v neznatnih množinah.

— Pridelek sladkorja na Javi. Sladkorno žetev na Javi se eni za sezono maj-oktober 1921 na 1.500.000 ton. Pridelek je tako velik, ker so se že obstoječe plantaže še povečale, razen tega pa opustile mnoge tobačne plantaže ter izpremenile v sladkorne plantaže. Povod za to je dal najbrž neugodni položaj na tobačnem trgu.

— Nostrifikacija v Švici se nahajajo obveznice ogrskega vojnega dolga. Po členu 133 trianonske mirovne pogodbe je ogrska država obvezana, priznati pod gotovimi pogoji ogrski vojni dolg. Ogrska vlada je sedaj sklenila, žigosati obveznice tega dolga, ki se nahajajo v Švici. V izvršitve tega sklepa je ogrsko poslanstvo v Bernu pooblastilo švicarsko narodno banko in v bančnem kartelu včlanjena bančna podjetja, da izvrše žigovanje.

— Avstrijske rente in vojna posojila v Italiji. Po izjavi italijanskega zakladnega ministra se bode za avstrijske predvojne rente, ki se nahajajo v rokah Novotiljanov, v kratkem zopet pričelo izplačevanje obresti. Tudi bo dovoljeno posojevati na te papirje po 30 lir za 100 K nominalne. Avstrijska vojna posojila se bodo lastnikom, katerim so zagotovljene izjemne ugodnosti, priznala v polni višini 60 lir za 100 K nominalne, ostalim lastnikom avstrijskega vojnega posojila pa po nižjem izmenjalnem kurzu.

nemčurja, tako navedamo, čega se dolži: 1.) Da je kradel pri Luknerju in drugod žirno, 2.) da je umoril svojega očeta in 3.) da je umoril svojega brata, kateri se je ohešil. Mi smo Andreja Pogačerja natančneje opisali, ker je tipična prikazen iz plebskih časov. Andreja Pogačerja se je bala cela okolica, kakor divje zverine. Med takimi ljudmi morajo živeti naši koroški Slovenci, zvesti sinovi Jugoslavije.

III. Velikovec. Tu sem je prišla zadnje dni novica da je krški knezoškof na pritisk Heimadtenista imenoval Križaja, znano moralno propadlo in poturico, za župnika v St. Rupertu pri Velikovcu, kjer stoji Narodna šola. Križaj ima nalogo, da ne samo narodno, ampak tudi moralno ugonoši svoje farnane, da bode čimprej utonili v vsenemškem morju. Imenovanje Križaja za župnika v St. Rupertu, torej duševnega pastirja slovenskih šolskih sester, ima prilično isti pomen, kakor če bi bila nekakša Marijina družba imenovala slovitega pohotnega saksonskega kralja Augusta Močnega, častnim članom. Škof Heister zbira v Velikovcu res fino duhovščino. Križaj, župnik Feinig, pa Kanonik.

Za skupno organizacijo aktivnih in vpojenih drž. namočencev.

— Za skupno organizacijo aktivnih in vpojenih državnih namočencev. Zdelo se mi je vedno narobe, da se aktivni in vpojeni državni namočenci organizirajo vsak za se. V zadnjem času se je za vpojenke celo ustanovil poseben list. S to razdvojitvijo si državni namočenci svoj položaj na obe strani slabijo. Da so vpojenki sami za se na slabšem, kakor pa če bi bili združeni z aktivnimi tovariši, je jasno, te trditve ni treba dalje utemeljevati. A tudi aktivni namočenci škodujejo samim sebi, ako se organizirajo za se, ne da bi se s popolno vmeno zanimali in skrbeli za stanje vpojenke. Saj bodo vendar aktivni čez krajšo ali daljšo dobo sami prestopili v vrsto vpojenke in bo takrat morebiti marsikateri obžaloval, da se ni v svojem aktivnem stanju — ko bi bila morda njegova beseda kaj dosegla — bolj brljal za usodo vpojenke. Nasvetujemo, naj se vsa posebna združenja vpojenke opustijo. Aktivne in vpojene drž. namočence naj veže skupna organizacija. V njej delujeta dva odpora: a) v odboru aktivnih naj bodo zastopani vpojenki in v odboru vpojenke aktivni tovariši. O važnejših stvareh naj bi se sklepalo v skupnih sejah. Aktivnim drž. namočencem veljaj tukaj znani rek: Tux res agitur — za svojo prihodnost deluj, ako skrbiš za usodo vpojenke. Dr. K. J.

Pozdrav tretjemu skupu jugoslovanskega lekarskega društva.

Jugoslovanski zdravniki zboru jejo te dni v Ljubljani. Stanovska vprašanja in znanstveno razpravljajo o najstrašnejših morilkah človeštva, o tuberkulozi in sifilitiki, ki ki sta se po vojni razmahnila nad človeštvom, organizacija borbe in profilakse proti najbolj razširjenim boleznim tvori vzpored tega nad vse koristnega kongresa. Najtežja in najsvetejša umetnost je zdravniška in največji umetnik med zdravniki se zaveda, da ve in zna še vedno premalo. Zato jim je študij brez-

končen in zato so jim kongresi vedno nove šole. Zdravniki vrše najblajšo in najbolj vzvišeno nalogo v blagor državljanov, zato zre zdravo in bolno človeštvo vanje z zaupanjem in vero, ki je ne uživa noben drug poklic.

Pozdravljeni! Čim več uspeha! Počutite se med nami kakor bratje med brati! Naj bo tudi Vaš skup idealna manifestacija edinstva naše jugoslovanske kulture in našega složnega stremjenja po napredku!

Dnevene vesti.

V Ljubljani, 7. septembra 1921.

— Kraljevo zdravje. Pressburo poroča iz Pariza: »Liberte« javlja, da je Nj. Vel. kralj Aleksander, ki se nahaja sedaj na okrevanju v Versaillesu, včeraj sprejel maršala Petaina in se z njim dolgo razgovarjal.

— Rodbinski pravilnik za člene kraljevega doma, ki ostane v zmislu člena 132. ustave v veljavi dokler ne izide v smislu člena 57. ustave nov pravilnik, in kolikor ni že z ustavo samo izpremenjen, objavlja »Uradni list« št. 108.

— Prihod gostov iz Beograda. Z današnjim brzovlakom je prispel v Ljubljano minister poljedelstva g. Ivan Pucelj. V spremstvu so: Miloš Stibler, šef kabineta; dr. Džordže Mitrovič, načelnik živinorejskega oddeljenja v kmetijskem ministrstvu, Joža Tašner, referent za Slovenijo v ministrstvu za agrarno reformo; dr. Vojislav Janić, sekretar narodne skupščine; Milan Miloradović, nar. poslanik iz Požarevca, član kluba samostojnih seljakov; dr. Nikola Ristić in M. Tajšić, nar. poslanika radikalnega kluba. Razen tega so prispeli poslanci zemljoradniškega kluba g. Stesana Benin (Vel. Bečkerek), Džoha Ristić (Travniki v Bosni) in Sima Krstić (Sarajevo). Odlični gostje posetijo danes ljubljanski sejem, a jutri odidejo na Bled, na veliki kmetijski praznik.

— Odkritje spominske plošče Podlimbarskem. Za nedeljo 11. t. m. vabi pripravljani odbor v Krašnji k odkritju spominske plošče Podlimbarskem. Iz državnega kolodvora gre vlak ob 7.40 zjutraj. V Domžalah bodo na razpolago vozi. Vi. Vožna do Krašne (13 km) stane 10 kron za osebo. Na večerni vlak v Domžale istotako. Ob 11. uri odkritje plošče, potem kosilo in ob 3 ljudska veselica v Krašnji. Kosilo bo dobili v štirih gostilnah po zmerni ceni. Iz Ljubljane (pri Figovu) pelje avtomobil ob 7. zjutraj in ob pol 3. popoldne. Popoldne ob 7. nazaj. Kolesarji imajo lepo državno c. Limbarska gora je 1¼ ure daleč od Krašnje. Na Odkritje je pričakovati veliko udeležbo, za to je odbor preskrbel vse potrebno za goste. Vabila k slavnosti so v izlogah pri Bonacu, L. Šventnerju, Narodni knjigarni, I. Samec (Mestni trg) E. Navinšek (Selenburgova ul.).

— Nabiranje prispevkov za dom dobrovoljcev iz vse Kraljevine v Beogradu. V Beogradu se zgradi dom dobrovoljcev za vso kraljevino. V njem bodo imeli streho in zavetišče dobrovoljci, ki prihajajo v Beograd. Za nabiranje prispevkov sta došli iz Beograda dve dami, ki sta naprosili »Kolo jugoslovanskih sester«, Klub Primorka, Gospodarsko in kulturno društvo. Splošno slovensko žensko društvo, Jugoslovanski sokolki Savez in Krščansko žensko društvo, da so prevzela nabiranje prispevkov v svoje roke. Kupon za pet opek stane dva dinarja. Te kupone bode prodajale članice imenovanih društev po ulicah in cestah ter na sejmščini. Naše rodoljubno občinstvo opozarjamo na to dobrodelno akcijo in je pozivamo, da naj daruje po svojih močeh v ta plemeniti namen. V Beogradu in Zagrebu so se v to svrhu nabrale že velike svote, zato za njima ne sme zaostati Ljubljana!

— Iz politične službe. Dr. Aleksander Kusy, okrajni glavar extra statum, je imenovan za vladnega svetnika extra statum v staležu političnih konceptnih uradnikov pokrajinske uprave v Ljubljani.

— Iz sodne službe. Pravna praktikanta Ivan Mikluš in dr. Ivan Šlibar v Ljubljani sta imenovana za avskultanta.

— Kot ustanovnika Kola jugoslov. sester so vpisale magistratne uradnice g. dr. Ivana Tavčarja v počestčenje njegove 70 letnice.

— Odvetniške vesti. Dne 25. avgusta sta bila vpisana v imenik odvetnikov dr. Anton Horvat in dr. Konrad Janežič, in sicer prvi s sedežem v Ptuj, drugi pa s sedežem v Kamniku.

— Odvetnik dr. Slavko Weixl v Murski Soboti je izpremenil svoje rodbinsko ime v Vesnik.

— Pristopnost za razsojevanje posebnih zadev pripada v smislu določil § 24 in 28 navedbe celokupne vlade s dne 18. junija 1921 (Uradni list št.

82) to je novega poselskega reda mestnemu magistratu. Vsled tega naj se stranke odsej naprej glede sporov, ki nastanejo iz službenega razmerja, obračajo na mestni magistrat (gospodarski urad) in ne več na policijsko ravnanje.

— Pomnjenje vreden vzgled. Pišejo nam: To dni, ko je ležal naš kralj Osvoboditelj na mrtvaškem odru, se je v Zbelovem (pri Poljčanah) postavil spomenik, ki zasluži, da postane vzgled vsem našim velepodjetjem. V Zbelovem ima znana leska industrijska družba »Dravac« svojo tvornico za vpojenega pohištvo, kjer je zasnela lepo število delavcev. Zanje je družba ustanovila poseben podporni sklad »Zbelovec« z namenom varovati gospodarske in socialne interese članov (delavcev), pripomoči k zboljanju njihovih gmotnih in življenjskih razmer, gojiti stanovsko vzajemnost in spoštovanje, skrbeti tudi za njihovo splošno in strokovno izobrazbo ter jim nuditi v slučaju potrebe gmotno in moralno podporo. »Dravac« pa ni ostala samo pri ustanovitvi sklada in pri lepih načrtih, marveč je takoj z ustanovitvijo podporni sklad »Zbelovec« tudi postavila na trdno gmotno podlago. Ravnatelj podjetja g. Križnič iz Maribora je kot inicijator te ideje in prijatelj delavstva med primernim nagovorom prvi položil v spomin kralja Osvoboditelja temeljni kamen v znesku 100.000 kron z obljubo, da hoče delavstvu in razvoju ustanovljenega sklada tudi še nadalje ostati kot iskren prijatelj z nasveti in dejanji. V podporni sklad prispeva podjetje samo in vsak član določen mali znesek od 14dnevne sprejete mezd tako, da ostane ustanova glavnica nedotaknjena in se smejo od nje uporabiti le obresti. Delavci imajo pravico do podpore v slučaju nezakrivilne nesposobnosti za delo, boleznih, poškodb v službi, smrti, poroda, ožrnja in za slučaj ženitve. Ne da bi bili člani društva, pa imajo pravico do podpore tudi vdoveli zakonski drug in sirote in sicer za dobo petih let po smrti zakonskega druga. Pričakovati je, da bodo vsa naša velika industrijska podjetja, ki takih socialnih naprav še nimajo, sledila vzgledu lesne družbe »Dravac«. Le na ta način se bode tudi med jugoslovanskim proletariatom polagoma zgradil najlepši spomenik tudi v prošlosti velikega demokratskega kralja Osvoboditelja.

— Gremji trgovcev v Ljubljani objavila. Radi nepričakovane navala tujecev, osebno v nedeljah in praznikih, ki si žele nakupiti svoje potrebščine v Ljubljani, odreja gremji trgovcev v Ljubljani, da bodo trgovine v četrtak dne 8. t. m. od 8 ure zjutraj do 12. ure opoldne.

— Abderistvo na pošti. Pišejo nam: Razloženo je bilo, da od 1. sept. pri pošti velja le dinarska označba. Imam uplatiti ček ter ga primerno izpolnim. A poštarica me pouči, da se morajo čeki še nadalje označevati v kronah; toliko prijazna je, da na njem črta dinarsko in vpiše kronsko veljavo ter me tako reči nadaljnih stitnosti.

— Pride za mano stranka z nakaznico, izpolnjeno v kronah. Poštarica jo pouči, da je ukazano, označiti znesek v dinarjih in jo v svoji prijaznosti spremeni. — Mar to ni abderistvo? Ako bi bila uradnica neprijazna, koliko stitnosti bi imela stranka, — ker je prijazna, koliko dela si s tem naprta!

— Vzorčni sejm v Italiji. Iz Trsta nam poročajo, da je v Italiji bilo za kratko razdobje napovedanih po raznih mestih, kjer imajo sedež trgovske zbornice, zelo veliko število vzorčnih sejmov. Te priredbe so sedaj moderne in se jih simpatično pozdravlja. Če pa pride do pretiravanja, če se šteje, da se morali če napovedane sejme preložiti kakor na pr. v Trstu. Da se vsem tem nedostatom pride v okom, je oglašen predlog, da centralno mesto trgovskih in obrtnih zbornic vzame v pretres to vprašanje in se doseže sporazum o tem,

Kako bi se sistematično vršile te priredbe pa gotovemu kalendariju.

— Beračenje. Pišejo nam: Beračenje v Ljubljani je že neznanost; v petek ne moreš iti v štacuno kaj kupiti, ker se ondi kar tore beračev. Imel sem se peljati le eno postajo, a že me je nadlegoval berač v vozu. — Ko sem se lani vozil od Zagreba do Zidanega mosta, je beračil vso prago po vozeh invalid. Le v mojem malem predelu je dobil kakih 60—80 K. Ako je imel enako srečo v drugih, mu je nelo v vlaču kakih 1600 do 2000 K. S priložnim vlakom se je vračal, in ako je tam obiral isto tako, si je pribral v enem popoldnevu toliko, kot ima manjši uradni plače v celem mesecu zase in za svojo družino! — K beračenju moramo šteti tudi nadležnost večnih cvetličnih dni, ki so se ponavljali skoro vsako nedeljo. Tudi to ni že več dostojno in bi se moralo omejiti, če že ne povsem odpraviti.

— Umrl je v Udmatu g. Fran Debelak, bivši vinotorec in gostilničar pri žel. mostu. Vsak starejši Ljubljančan se spominja uglednega Debelakove gostilne, ki je slovela vsled izvrstne kapičice in dobre postrežbe. Rajni je bil prava kranjska korenina, poln humorja in dvotipov, tip, ki se ga težko več najde. Bil je vedno verjen somišljenik naše stranke, član Sokola in drugih naprednih društev. G. soprogo, kateri je bil nad 50 let, življenjski tovariš, je zapustil v največji bolesti. Lahka mu domača zemlja, g. vdovi naše iskreno sožalje.

— Smrtina kosa. V Ljubljani je umrl danes g. Blaž Jesenko, trgovec in hišni posestnik na Starem trgu. Pokojnik se je za lastno pridnost iz skromnih početkov dvignil do veleuglednega meščana. Bodi mu blag spomin, rodbini iskreno sožalje!

— Prošnje za podaljšanje osemurnega delovnika. Ker se je vrnila v notico pod tem naslovom pomoč, opozarja pokrajinska uprava, da se morajo prošnje za podaljšanje osemurnega delovnika kolekovati s kolekom za dva dinarja, priloge s kolekom po 50 par in za rešitev prošnje je priložiti kolek za pet dinarjev.

— Na potu okrog sveta. V našem uredništvu se je zglasil večerji francoski Švicar g. Maxime Leuret iz Zeneve, ki potuje peš okrog sveta. To je njegova druga tura. Prvo je započel l. 1914. tik pred izbruhom vojske. Posrečilo se mu je po dolgih naporih, da je prepotoval Evropo, Azijo in Ameriko od severa proti jugu ter nato nazaj do Srednje Evrope. Tu se je l. 1918. vkrcal na ladjo, ki pa se je potopila. Pri tem je izgubil vse svoje dokumente, ki so dokazovali njegovo pot okrog sveta. Zato mu švicarski turistovski klub ni izplačal obljubljenega nagrade. Vsled tega se g. Leuret nahaja drugič na potovanju. Iz Ljubljane odide v Maribor, odtod v Avstrijo, Madžarsko in Rumunijo. Ker mu je pot po Mali Aziji vsled vojske najbrže onemogočena, hošel v Egipt, Abesinijo in odtod z ladjo v Indijo, Hongkong itd. in nato v Ameriko. Med potjo predava o svojih doživljajih ter prodaja razglednice in znamke. To je edino, s čemur si omogoča potovanje. Ko se vrne v Švico in dokaže z dokumenti v svoji knjigi, ki jo nosi s seboj, resničnost svojih napovedb, dobi bogato nagrado.

— Važne spremembe pri finančni straži na obmejnem ozemlju. Na celnem sovsem obmejnem ozemlju se bodo v doglednem času izvršile glede finančne straže važne spremembe, oziroma se se deloma že izvršile. Vse obmejne finančne straže se opuste ter nadomestijo z oddelki granične trupe (s sedežem v Pančevu). Slednje omenjeni oddelki so v ta namen posebej šolajo. Nadomeščenje se je že pričelo ob prekmurski-madžarski meji (Dol. Lendava) in se razširja proti Radgoni. Do 1. oktobra bi se morala na ta način cela ostala meja proti Koroški nastaniti z oddelki granične trupe. Vsled teh sprememb oproščena finančna straža se ima po še izdelanem načrtu (veljavnem tudi za Kranjsko) izriniti celoma za ojačenje že obstoječih, deloma za namestitve na novo vpostavljenih okrajnih upravah finančne kontrole. Kakor slišimo, se namerava na Štajerskem na novo ustanoviti 5 takih okrajnih uprav in sicer v: Sv. Lenartu Slov. Gorice z oddelki: Sv. Benedikt, Sv. Barbara, Gor. Čmurek, Sočanj, Laško, in Maribor II (desni breg Drave z oddelki: Sv. Lovrenca na Pohorju, Ruše, Sl. Bistrica, Rače). Maribor II obsega vse bližnje občine). Maribor I. mesto in levi breg Drave z oddelki: Selnica ob Dravi, St. Ilj, Sv. Jakob, Sv. Jurij ob Pesnici. Poveljnik okraja dobi naslov upravnika, poveljnik oddelka pa starešina. Cela finančna straža bo podrejena pokrajinskemu inšpektoratu v Ljubljani, ta pa generalni direktoriji posreduje poverja fin. ministr. v Beogradu.

— Šef gen. inspekcije voda. Ministrstvo poljoprivrede i voda razpisuje mesto šefa generalne inspekcije voda za Dalmacijo v Splitu. Pogoji za kompetenco v Uradnem listu.

— Tatvina na železnici. Na brzovoznem skladišču gl. kolodvor Maribor so se pojavljale opetovane tatvine blaga. Nadzornik Cesarac je ugotovil, da se največ tatvin izvrši ob času, ko ima službo skupina skladiščnega mojstra Cetina in sicer odkar je bil temu pridružen neki Zelzer. Ker se je preje pri tatvinah prakticiralo tako, da je kontrolor pozval dotično skupino, nakar je bilo drugi dan »vse v redu«, železnice in stranke pa so morale trpeti

škodo, ne da bi bili prišli pravim tatovom na sled; je sedanji kontrolor vpejal drugo prakso: molččega opazovanja po nadzorniku Cesaracu, ki je obvestil železniško policijo. Nekega dne je zmanjkalo več kosov tkanine iz neke ljubljanske pošiljke. Policija je brez vsega hrupa napravila pri obeh osumljenih hišno preiskavo ter pri Zelzerju res našla dva kosa ukradene tkanine. Zelzer je priznal toda obdolžil je kot pravega tatu skladiščnika Cetina, ki da ima tudi ostale kose tkanine, katerih pa niso našli pri njem; našli niso niti moke, sploh nobenega živeža pri Cetinu. Vdrugič je policija prišla pa tudi v skladišče ter tam dobila pod klopjo več kvasu, ukradenega iz zabojev že naloženih za transport. Cetin in Zelzer sta prišla v preiskavo. Do glavne razprave, ki se je vršila te dni, je Zelzer pobegnil. Cetin je ves čas trdil, da je nedolžen. Njegov zagovornik dr. Jare je senat opozoril, da se na podlagi obdolžitve človeka kakor je pobegli Zelzer ne more obsoditi poštenega uradnika. Senat je bil istega menia ter je Cetina vsled pomanjkanja dokazov oprostil.

— V tečaj za bolničarke so sprejme še nekaj gojenk. Tečaj traja dve le-

ti v Beogradu. Vsa oskrba je v zavodu in še poleg tega 100 dinarjev mesečno. Predizobrazba je meščanska ali nižja srednja šola. Izobražene gojenke dobe državno službo in pravico do pokojnine. Zglasiti se je interesiranim pri tajnici Kola jugosl. sester gđ. Viljemi- ni Beniger, Mestni trg 24/III.

— Pozor, vrtnarji! Zopet se obrača »Gospodarski Zvon« s prošnjo na Vaša narodna srca in nesebično požrtvovalnost. Kakor že v tukajšnjih časopisih objavljeno, vrši se evetlični dan za neosvobodjeni Korošan dne 11. septembra t. l. Prosimo Vas tudi sedaj, da nam prihitite na pomoč s svojimi evetličnimi darovi. Za plemenite darove se vam najprej zahvaljuje »Gospodarski Zvon«.

— Prvo pletarsko podjetje Franc Janež v Dolaskem pri Ljubljani (postaja Laze) razstavi od dne 8. do 25. t. m. poleg lastne delavnice v Dolaskem bogato izbiro najfinišje, umetno in vse v to stroko spadajoče izdelke. Da se p. n. občinstvo, zlasti trgovci s tem prvim podjetjem na Kranjskem, ki obstoja ravnokar 20 let, bližje seznani, se priporoča, da to prvo razstavo pletarske industrije v največjem številu posetijo.

III. skup jugoslovnskega lekarskega društva v Ljubljani.

I. Jutri, 8. t. m. se otvori v Narodnem domu III. glavna skupščina jugoslovnskega zdravniškega društva. Znanstveni del tega zborovanja bo obsegal tale predavanja: 9. septembra dopoldne: I. Splošna predavanja. 1. Dr. I. Jenko (Ljubljana) Uvodni govor. Jugoslovnsko društvo proti tuberkulozi. 2. Dr. L. Stojanović (Beograd). 3. Dr. M. Ivković (Beograd). 4. Dr. C. Gjurgjević (Beograd). Rad protiv tuberkuloze u Engleskoj. 5. Dr. Z. Ruvidić (Sarajevo): Tuberkuloza u vojsci. 6. Dr. F. Živanović (Sarajevo): Vjera, rasa i tuberkuloza. 7. Dr. Veselko (Crna gora). 8. Dr. Štajner (Crna gora). 9. Dr. I. Stojic (Ljubljana): Strežništvo, zlasti redovno in odprta tuberkuloza. 10. Dr. Z. Lapajne (Ljubljana): Tuberkuloza in klimat. 11. Dr. VI. Cepulić (Zagreb): Tuberkuloza u Hrvatskoj in Slavoniji. 12. Dr. L. Thaller (Zagreb): Apicitis. 13. Dr. V. Scholler (Leysin): Terapija tuberkuloze arteficijelnim pneumotorakom. 14. Dr. V. Scholler (Leysin): O institucijama za pobijanje tuberkuloze. — 9. septembra popoldne: II. Statistika. 1. Dr. G. Bogić (Beograd): O statistici tuberkuloze u Sloveniji (ev. celoj kraljevini). 2. Dr. I. Barač (Beograd): O tuberkulozi u Srbiji. 3. Dr. H. Jožić (Novisad): O tuberkulozi u Vojvodini. 4. Dr. M. Crkvenac (Varaždin): O tuberkulozi u županiji varaždinskoj. 5. Dr. I. U. Bot-

teri (Šibenik): Statistika tuberkuloze u Dalmaciji. 6. Dr. O. Krajec (Ljubljana): Statistika tuberkuloze v Ljubljani v zadnjih 10. letih. III. Kirurgija. 1. Dr. D. M. Jovčić (Beograd): O lečenju kirurških tuberkuloza. 2. Dr. Fr. Deurganc (Ljubljana): Konstitucija in terapija kirurške tuberkuloze. 3. Dr. M. Černič (Maribor): O kirurški trebušni tuberkulozi. IV. Interna. 1. Dr. S. Smederevac (Beograd): Konstitucija i kontagiumističko shvatanje tuberkuloze. 2. Dr. I. U. Botteri (Šibenik): Tuberkulin u diagnostičnom, prognostičnom i terapeutičnom pogledu. 3. Dr. Volavšek (Ljubljana): Ambulatorna tuberkulin-terapija. 4. Dr. Haus: Nova smer v boju proti tuberkulozi. — 10. septembra dopoldne: V. Dermatologija. 1. Dermatološka sekcija I. L. D.: Razprava o tuberkulozi kože in lupusa. 2. Dr. Mašek (Zagreb): Tuberkuloza sluzokože. 3. Dr. Glück (Zagreb): Tuberkuloza kože. 4. Dr. Farkaš (Zagreb): Organizacija suzbijanja lupusa. — Predavanja trajajo največ 15 minut; diskusija u debati samo 3 minute. Manuskript predavanja naj izroči predavatelj takoj po končanem predavanju zapisničarju. Predavanja se vrše po potrebi istočasno v dveh sobah. Morebitne spremembe se objavijo ustmeno v tajništvu skupščine.

Volitve v obrtno sodišče.

Določitev volišč za volitev prisednikov in namestnikov v vzklčno sodišče v Ljubljani. Vsled razglaš oddelka ministrstva za trgovino in industrijo v Ljubljani z dne 18. avgusta 1921., št. 3869/21 (Uradni list št. 101) volijo prisednike in namestnike v obrtno in prisednike v vzklčno sodišče, volilci VIII. sekcije, to so iz volilnega okraja Ljubljana s Spodnjo Šiško na sledečih voliščih:

A. Delavci oziroma delojemalci v nedeljo, dne 11. septembra 1921 od 8. do 13. in od 14. do 17. ure in sicer:

Iz prve skupine velikih obratov, ki imajo roza legitimacije, v veliki dvorani »Mestnega doma«.

Iz II. skupine malih obratov, ki imajo bele legitimacije, v mali dvorani »Mestnega doma«.

Iz III. skupine trgovskih obratov, ki imajo rdeče legitimacije, v posvetovalnici na magistratu.

Iz četrte skupine za višja trgovska in višja netrgovska opravila nastavljenih oseb, ki imajo modre legitimacije, v mestni posvetovalnici na magistratu.

B. podjetniki, oziroma delodajalci v torek, dne 13. septembra od 8. do 12. in od 14. do 17. in sicer:

Iz skupine velikih obratov, ki imajo rmenne legitimacije, v mali dvorani »Mestnega doma«.

Ustanovitve lige proti tuberkulozi.

lozi. Iz Maribora nam pišejo: Leto za letom nam zavrtna morilka tuberkuloza vničuje nešteto naših najboljših narodnih sil, zredčuje naše vrste in slabi našo moč. Vse kulturne države imajo že svoja obrambna društva in visoko razvito ljudsko prosveto, s čemer se branijo proti temu najhujšemu sovražniku posameznika, družine in naroda. Čim kulturnejši je narod, tem večja je njegova organizacija v pospeševanju ljudskega zdravja in tem izdatnejše so njegove naprave za uspešno pobijanje kužnih bolezni. Na tem polju živi naš narod še v najpriprostejših, prvotnih razmerah. Premalo javnega pouka, premalo prosvete je še med njim, da bi se moglo v tem pogledu opaziti kak blagodejen vpliv. In vendar ravno med našim ljudstvom razsaja ta bolezen v tako silni meri, da grozi velika nevarnost vsakomur in vsem, ako se že ne zdrzemo iz doseganega mrtvila in ne pričnemo tudi na tej njeni orali ledino ter preobraževati doseženo brezbriznost v delavnost. Ta dejstva so napolnila našega strokovnjaka za tuberkulozne bolezni, docent dr. Ivana Matka, da snuje po vzorcu sličnih institucij naših zapadnih sosedov in tudi drugih kulturnih narodov začasnó za Štajersko ligo za po-

bičanje tuberkuloze. Že danes se onozarja vse naše žentstvo brez razlike stanu, posebno pa še iz delavskih slojev, da se udeležijo sestanka, ki se bo v ta namen sklical v kratkem v Mariboru. V prvi vrsti bodi žentstvo, ki mu je na srcu blaginja nežne mladine in rodbine, da aktivno podpre izvedbo te plemenite misli. Tu gre za izredno, splošno človekoljubno delo! Zato naj bi se udeležili prvega (ustanovnega) zborovanja brez razlike političnega prepričanja vsakdo, komur je za lasten dobrobit in dobrobit naroda. Že to prvo posvetovalje naj bi združilo v aktivno sodelovanje zastopnike vseh slojev, da s svojo dejansko pomočjo podprejo izvedbo velikodušne akcije, ki bo gotovo postala temelj za veliko organizacijo, ki se bo razpredla čez vso Jugoslavijo. Gotovo ima zlasti Maribor, iz katerega je izšlo že toliko velike in lepe iniciative v prosep narodu, dovolj moči, da to krasno zasnovano idejo tudi izvede. Tedaj na delo v prid celumu Jugoslovenstvu. Na delo za ljudsko zdravje posebno ti jugoslovnska žena! Na delo kot mati, učiteljica, vzgojiteljica in usmiljena sestra! Na delo pa tudi vsi tisti mero-dajni faktorji, katerih dolžnost je, da podprejo to velikopotezno akcijo, kakor jo že zdavno nahajamo med drugimi kulturnimi narodi!

Kulturno.

— Kolektivna razstava slikarja Saše Sanda ostane odprta le še nekaj dni na kar se p. n. občinstvo opozarja. Odprta je vsak dan od 10—12 in od 13—15 ure v prostorih »Sokola«.

— »Za narodovo prosveto in zdravje«. Slovensko zdravniško društvo v Ljubljani priredi ob priliki 4. kongresa jugoslovnskega lekarskega društva dve brezplačni kinematografski predstavi v prostorih kino »Ideal«, Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 1 in sicer: četrtek 8. t. m. »Tuberkuloza« predava dr. Jamar, petek 9. t. m. »Malaria« predava dr. Kujundžić. Pričetek obeh predstav točno ob 18. Vstop prost, toda samo odraslim obojega spola.

— Fran Kranj: Kranj Matjaz. Založil dr. Albin Stele. Išček in klisiji Jugoslovnske tiskarne v Ljubljani, 1921. — Gotovo silno originalno in apatno delo, za filistre pravo strašilo. Za našo dobro značilen produkt sloven. Najmlajše umetnosti. Knjiga je umetniški in iskarski unikum v slovenskem knjigotrtstvu: oc prve do zdajni strani je namreč v njej vse klisirano. Tekst je na levi, ilustracija na desni strani. Vsebinska knjige je znana narodna pesem o kralju Matjažu in Alenčici. Vse tekst je risar spisal v svoji posebni pisavi, ki si jo je zamislil kot dekorativno, posebno učinkovito in lahko prilagodljivo stilizacijo naše pisave. Privzel pa je k temu načinu še en element: vsebinski ritem pesnitve, z ozirom na katerega je dal poteku pisave vsebinski primeren, stalno se menjačoj ritem. Vzemite kot primer samo prvo kitico, kjer so prvi 4 verzji o ženitvi Matjaževi napisani v prijetnem, lahko valujočem ritmu veselja: ozadje tvori ornament iz lipovih listov in cvetov (slovensko ozadje). Po sredi preko lista je potegnena grozčasta črna lisa slutnje nevarnosti. Naslednji verzji v svojem poteku nenadoma prerušijo dosedanj mirni ritem in padajo proti desnemu kotu, kjer gre pisava preko črne lise že bela, kar daje zunanemu licu uredb poseben miki. Matjažev odpor v zadnjih 2 verzjih te strani je izražen s tem, da se ritem teh dveh ostro postavi kot vstajajoč v svojem koncu proti padanju prejšnjih. Zanimivo je, kako postaja potem do boja vsaka stran vedno bolj grozčasta črna, dokler se povest o boju samem ne vrši na čisto črnem ozadju v beli pisavi. Črno ozadje začneja izginjati, ko se Matjaž odpravi v Turčijo reševat Alenčico; zaupanje v njegov uspeh je tolik, da so naslednji listi že čisto beli. V ozadju se tudi pozneje pojavljajo ornamentalni motivi v zvezi z vsebino. — Ko smo ugotovili princip, po katerem je napisan tekst, zadostuje, da knjigo pazno prečitamo, ker je brez nadaljnjega komentarja vse ostalo jasno. Risbe, ki so izvršene s svinčnikom, dokazujejo bujno fantazijo umetnikovo. Nekatere težave bodo pač delale slike boja, dokler se gledalec ne umisli v perspektivno stališče, s katerega so zamišljene. Gledane so namreč odgovoraj, ali vsaj napel odgovoraj in zato so za naše oko polno nenavadnih perspektivnih skrajšav. Vse delo od naslovne do poslednje strani ovitka je umetniško delo enotnega kova. Brez prediranja za lahko smatramo za književno umetniško delo, ki od sedaj pri nas nima para kar se tiče okusa, s katerim je aranžirano in zamišljeno, in kar se tiče naslednjega izvajanja principa, na katerem stoji. Cena knjige, tiskane na fin karton (tamo 200 izvodov) je 160 K (za zunanja naročila še poštnina 10 K), na fin bel papir za umetniške reprodukcije 140 K (za zunanja naročila še poštnina 8 K). Naroča se pri knjižarni Lavoslav Schwentner, Ljubljana. Na razpolago je le omejeno število izvodov, zato je v interesu vsakega reflektanta, da si knjigo nabavi čimprej.

— Izleška ex librisa u Brnuju. Na poziv čeških kolega za izložbu ex librisa umoljavamo vse naše jugoslov. graficare, da pripolijo svoje izvorne crteže ili reprodukcije ex librisa, koje su dosada izdali, na uredništvo Grafike Umjetnosti Mažuranić trg 13 (Zagreb), kako bi mogli pravovremeno poslati ove radove u Ml. Boleslavu, odakle će se otprimiti zajedno sa češkim radovima u Belgiju na izložbu. — Kolegij jugoslov. graficara.

Sokolstvo.

— I. jugoslovnski vesokolaki zlet v Ljubljani 1922. Seja finančnega oddelka se vrši v petek, dne 9. t. m. točno ob 20. uri v saveznih prostorih. Prosimo točne in polnoštevilne udeležbe.

— Starešinstvo Jugoslov. Sokolskega Saveza pozivlja, ponovno vsa sokolska društva, da opuste do 25. septembra t. l., to je za časa globoke žalosti po smrti Nl. Vel. kralja Petra, vse prireditve. Društva, ki so že napovedala nastope, jih morajo takoj odpovedati. — Starešinstvo Jugoslov. Sok. Saveza.

— Sokolski kroji. Jugoslov. Sokolski Savez ima v zalogi na novo izdane razglednice v barvah s predpisanimi sokolskimi kroji. Pozivljamo bratska društva, da razglednica širijo med Sokolstvom. Cena cele serije, to je 10 razglednic, 20 K.

— Sokolstvu. Marsikateri izmed Sokolov ima shranjene različne sokolske zletne znake, razne sokolske napise, fotografije ali slike od sokolskih nastopov, telovadnic itd., katere stvari leže brez pomena v kakšnem predalu. Ker so vsi ti predmeti velikega pomena za arhiv in zgodovino Sokolstva, prosimo vse one brate in sestre, ki razpolagajo s podobnimi predmeti, da jih darujejo Jugoslov. Sok. Savezu. Vsa društva in župe pa pozivljamo, da zbirajo podobne predmete ter jih pošljejo

istotako Savezu.

— Drugi javni nastop Sokola »Polje« se preloži radi žalovanja Njeg. Vel. kralja Petra na nedoločen čas.

— Za društvo »Sokola« Ljubljana: g. Ivan Kraker posestnik v Ljubljani K 500 v počačenje 70 letnice g. dr. Iv. Tavčarja. Srčna hvala!

Solstva.

— Pričetek šolskega leta 1921/22 na javnih mestnih meščanskih šolah Ljubljanskih. Na javnih mestnih meščanskih šolah Ljubljanskih prične se šolsko leto 1921/22 v sredo, dne 14. septembra 1921 s skupno sveto mašo in v četrtek, dne 15. septembra 1921 z rednim šolskim poukom. Vpisovalo se bo v ponedeljek, dne 12. in v torek, dne 13. septembra, vslej od 8. do 12. dopoldne, in sicer: Za I. mestno deško meščansko šolo v šolskem poslopu na Prulah št. 13; za II. mestno deško meščansko šolo v šolskem poslopu na Gasliški cesti št. 242; za I. mestno deklitsko meščansko šolo v šolskem poslopu na Sv. Jakoba trgu št. 1; za II. mestno deklitsko meščansko šolo v šolskem poslopu na Gasliški cesti št. 242. Vstop v I. razred meščanske šole je dovoljen le onim učencem in učenkam, ki so dovršili V. šolsko leto s splošno povolilnim uspehom. Otroci, ki ne stanejo v Ljubljani, se načeloma pri sprejemu odklanjajo. Vse p. o. drobosti se polvedo pri šolskih ravnatih, stvih ob vpisovanju.

— Kr. III. drž. gimnazija v Ljubljani, Beethovnova ulica št. 7. Drž. realna gimnazija z nemškimi učnim jezikom se vsled oddoka ministrstva prosvete pretvori s šolskim letom 1921/22 v slovensko realno gimnazijo z nemškimi paralelkami, ki se pa postopoma opuščajo začeti s I. razredom. Vpisovanje v I. razred bo 12. t. m. od 8. do 9. u. naprej se pa vršijo sprejemni izpiti. Takisto bodo ponavljalni in dodatni izpiti 12. t. m., 13. t. m. pa je vpisovanje učencev II. do VIII. razreda. Začetek pouka je 14. t. m. Natančnejša pojasnila v veži na čri deski.

Turistika in sport.

— Jesenska poljska tekma. »Klub ljubiteljev piščarjev« priredi v Lovišču Devica Marija v Polju dne 25. septembra t. l. širšo poljsko tekmo, za katero prinaša septembarska številka »Lovca« natančna določila. Nagrada so: I. 750 K, II. 300 K, III. 200 K. Vrhutega nagradi Slov. lovsko društvo najboljšega vodnika s 400 K, psa z najboljšim nosom s 350 K (ta pes dobi še posebno nagrado dr. Lovrenčiča v znesku 250 kron) in psa z največ točkov z 250 K. Poleg pohvalnih priznanj se razdeli še več specialnih nagrad. Enaka tekma z enakimi nagradami so bo vršila 9. oktobra v Lovišču Trnovo pri Ptuj. Prijava za prvo tekmo sprejema g. Rado Hribar, Ljubljana, Zaloška cesta 14. Začetek smotre ob pol 8. uri jutraj.

— Nogomet 4. t. m. Ilirija: Grazer Amateuro 5:2 (2:1). V nedeljo so graški amaterji podlegli Iliriji po zanimivi igri z 2:5. V prvi polovici igre je imela Ilirija znatno premoč. Streljalo se je mnogo in ostro na gol Gradčanov, a izvanredni golman je bravurozno branil tudi v najtežjih situacijah. Kasneje je bila igra razdeljena bolj enakomerno. Nekateri igralci Ilirije so bili znatno pod svojo formo; nesigurna je bila posebna obramba.

— Pokrarski meč Vrbanič: Ross je končal z zmago Vrbaniča. V peti rundi je sodnik na trikratnem opominu Rossa diskvalificiral vsled nepravilnih udarcev. Ross je izzval nato Vrbaniča na revanšni meč, ki se vrši v torek 6. t. m. ob 18. uri na sportnem prostoru Ilirije. O mečih, ki so za Ljubljano vsakokrat zanimiva novost, bomo poročali obširneje po drugem meču.

Društvene vesti.

— Profesorsko društvo — sekcija Ljubljana, vabi svoje člane k rednemu običnem zboru, ki se bo vršil v petek, 9. septembra ob 8. v risalnici prve državne gimnazije v Ljubljani. Dnevni red: 1. Poročilo odbora. 2. Volitve novega odbora. 3. Določitev referatov, predlogov in delegatov za zagrebški kongres. — Pododbori naj po §§ 31. in 32. pravil določijo delegate za kongres ter naj prinese zanesljivo na občni zbor imenik vseh članov svojega pododborja. 4. Samostojni predlogi. 5. Slučajnosti.

— Razstava ženskih ročnih del na Osrednjem zavodu za žensko domačo obrt v Ljubljani, št. 3/II traja za čas Velikega sejma vsaki dan od 8. do 12. ure in od 14. do 17. ure, poslopie Kmetijske družbe.

— Prosvetovalno gasilno društvo v Seleh nad Škofjeloško priredi v nedeljo, dne 11. t. m. ob 3. uri popoldne »Društvenem domu« narodno igro »Volkašine«. Igra obeta sijajen uspeh ravnotako velika veselica, ki se vrši istotam. Vse prijatelje društva, ki ljubijo priazno zabavo opozarjamo na to prireditve.

— Zadruga Mizarjev Ljubljana, Sp. Šiška, Viš in Mostje naznanja, da se vrši meseca oktobra t. l. pomagalska preizkušnja v Ljubljani. Kraj in dan se naznani niemeno. Lastnoročno prošnje je poslati na zadrugo do 25. septembra t. l. Na kasnejše prijave se ne bodo ozirali. Načelstvo.

Gospodarske vesti.

BORZE.

— d Zagreb, 6. septembra. Devize. Berlin 207.75—209.50, Italija 825—835, London 700—0, New York (kabel) 190 do 0, New York (čeka) 186—190, Pariz 1460—1500, Praga 230—235, Dunaj 1440—1475, Budimpešta 0—47. Valute. Dolarij 187—189.50, avstrijske krome 15—16, carski rublji 22—24, napoleonori 645—655, nemške marke 203 do 205, romunski lei 0—220, italijanske lire 820—830, turške lire v zlatu 0—710.

— d Curih, 6. septembra. Devize: Berlin 6.35, Holandija 185.50, New York 587, London 21.79, Pariz 45.80, Milan 25.30, Bruselj 44.25, Kodanji 100, Stockholm 126, Kristijanija 77, Madrid 76, Buenos Aires 175, Praga 7.10, Budimpešta 1.42, Zagreb 3.20, Bukarešta 6.60, Varšava 0.17, Dunaj 0.65, avstrijske krome 0.54.

— g Ljubljanski trg. Naši trgi so prišli v neznozen položaj. Stojimo nasproti organizirani spekulaciji brez pomoči. Maksimiranje cen povzroča pomanjkanje blaga, ker ga producenti vnovič lahko drugod. Na trgu že dala časa ni nikakih jajc in nič krompirja, in to ravno v času, ko ni nobenih zalog. Vsa jajca Slovenije kupujejo po visokih cenah izvozne firme. To počeje se bo nadaljevalo letošnje zimo brez dvoma še v večjem obsegu.

— Glede govejega mesa vlada na trgu ugodno stanje. Veliki del prebivalstva si lahko nabavi dobro blago po ceni 20 do 24 K za kg. Vsled konkurence so cene pri ostalih mesarjih padle; najboljše meso 28 do 32 K kg. — Teletine je v izobilju; 18 do 22 K kg. — Maksimalna cena za slanino se je določila na 58 K kg. Na trg je došla slaba slanina domačih prašičev, dobrega blaga nič, vzlic velikemu povpraševanju po slanini, ker ravno v jesenskih mesecih, ko so pošle zaloge, vlada največje povpraševanje. Perutnina se drži na stalnih cenah, 50 do 70 K par piščet. — Divjačina: zajci nad 3 kg 80 K, pod 3 kg 60 K, jerebice 25 do 30 K. Glede zelenjave vlada velika mizerija. Ljubljansko okoliško polje je prazno. Zeljnatih glav ni, in še to, kar dojde, je slabe kvalitete. Maksimalna cena za zeljnatu glavo najboljših vrste je 6 K, kislo zelje 10 K, ohrovt: maksimalna cena za najboljšo glavo 6 K, solata 2 K, kolerabe 50 vin. komad, fižol luščen, novi 10 K liter. Občinstvo se opozarja naj ne prestopa samolastno, kot se to redno dela na ljubljanskem trgu, maksimalni cen in naj ovdaj nemudoma vsako višjo zahtevo. Če publika kupuje blago za vsako ceno, samo da je ima, potem je izključeno držati cene na trgu. Začasno pomanjkanje kake vrste blaga na trgu naj se potrpi in nadomesti z drugim. — Cene žitnih izdelkov so letošnje jesen neverjetno zrasle. Ječmen 10 K kg, oves 8 K, koruza 10 K, ajda 9 K, leča 17 K, pšenica 10.50 K. Edino bela moka se drži še na ceni 18.50 in tudi v tem pogledu moramo z vso skrbjo zreti v bodočnost.

— g Avtomobilna prometna d. d. v Ljubljani se, namerava popolnoma prenoviti in otvoriti nove proge v onih krajih, ki so od glavnih prometnih žil oddaljeni, če ne povsem odrezani. Iz kroga interesov prihaja vedno več vprašanj pod kakšnimi pogoji bi bilo računati na otvoritev avtomobilnega prometa in se reprezentanti družbe vabijo na informativne sestanke. Družba se je tem vabilom že opetovano odzvala in je poslala dne 26.6. oziroma 12.7. t. l. v Brežice in na Bizeljsko g. J. Skalarja kot referenta in zastopnika na družbi zainteresiranih denarnih zavodov, kjer je g. Skalar na poljuden način obrazložil namen in pomen družbe, ter pojasnil bodoči njen delokrog. Sestanki so bili jako dobro obiskani in so se jih udeležili vsi merodajni faktorji v Brežicah tudi vodja okrajnega glavarstva g. Koropek. Dne 7. t. m. je imel g. Skalar sestanek v Železnikih, kjer je mnogoštevilnim zborovalcem pojasnjeval zgoraj omenjene točke in je priporočal kolikor možno veliko udeležbo pri nameravani subakupaciji delnic družbe. In res je bilo do 12. t. m. že podpisanih več kot ¼ mil. kron. Dne 10. t. m., pa se je vršil sestanek na Vranskem in sta bila tam od strani Avtomobilne prometne družbe g. bančni ravnatelj F. Rus, ter g. J. Skalar. Navzoči so bili številni člani bivše družbe z o. z. za avtomobilni promet na progi Celje-Ljubljana, ki so na podlagi izjavljenih omenjenih gospodov sklenili priporočati na prihodnjem obnem zboru likvidacijo stare družbe in se prikloniti novi družbi. Vsakokoli pojasnila daje vodstvo družbe Ljubljana, Šelenburgova ulica 7/II.

— Dobava stavbenega lesa in sicer jelovih, in borovih desk ter hrastovega, orehovega, bukovega, jabolčnega in lipovega lesa razpisuje potom natečajja ravnateljstvo državnih železnice kraljevine SHS v Subotici na dan 4. oktobra t. l. Do tega dne in sicer najkasneje do 12. ure opoldne je vlagati pisemne ponudbe z označenimi posameznimi in skupnimi cenami Odeljenju železniške direkcije v Subotici v zapечатni kuverti in z naslovom »Ponuda za drveno gradnjo za direkciju državnih železnica v Subotici k br. 16341/21«. Ponuda ima biti opremljena s kolkom za 20 dinarjev. Ponudnik - tuzemec ima položiti kavejco 10%, inozemec pa 20% od ponudbene zneska. Nekaj podatkov o dimenzijah in kvantitetah je interesentom na vpogled pri trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani. Natančnejši spisek s pogoji je pa na vpogled pri ekonomskem oddelku imenovane direkcije.

— g I. obrtna razstava v Mariboru v Götvozi dvorani je res v pravem pomenu besede obrtna, razstavljeni bodo res krasni obrtni izdelki, ki predstavljajo več milijonsko vrednost, torej je že to dokaz, da so obrtniki razstavljalci vložili vsa svoja moči in znanje, da pokažejo, da ni opravičena večna in prazna kritika ter da ni treba, da obrtne izdelke v tujini naročamo, marveč da se lahko in z gotovostjo zanesemo na naše domače obrtnike. Zanimanje za to našo obrtno razstavo je v samem Mariboru kakor tudi v celi Sloveniji, posebno pa na bivšem Štajerskem velikansko in je upati, da se je bo obrtništvo udeležilo v velikem številu. Pozivamo vse obrtnike v Sloveniji, da se poslužijo te prilike, pozivamo vse korporacije na Štajerskem, da šlano na to razstavo opozorijo in da jo posetijo. Razstava se odprla neprekinjeno dne 8. septembra t. l. ob 9. in je odprta dnevno od pol 9. do 13. do vključno 25. septembra 1921.

— g Onim, ki se hočejo naseliti v Banatu. Ministrstvo za agrarno reformo objavlja: »Vedno, gotovo dnevno prihajajo prošnje poljedelcev, ki se žele kolonizirati v Banatu, Bački, Sremu in v Slavoniji. Njih prošnje pa nikakor ni mogoče ustreči, dokler ne bo udovoljeno prošnjam tamkajšnjih domačinov in prostovoljcev, ki so brez zemlje. Zato se razglasa vsem tistim, ki se žele v omenjenih krajih naseliti, da se jim za leto 1921/22 tamkaj ne more dodeliti zemlje, marveč samo v južnih krajih (Stara Srbija in Makedonija), kjer pa lahko zemljo takoj dobe. Tisti pa, ki bi pristali na to, da se kolonizirajo v Južnih krajih, dolžni so po čl. 13 Uredbe o naseljevanju v Južnih krajih, da priklone prošnji vsa predpisana uverjenja. Po čl. 17 te Uredbe so prošnje in priloge proste kolekove. Tisti pa, ki vstajajo kljub temu pri želji, da se naselje v Bački, Banatu, Sremu in Slavoniji (izvzemši domači element) naj dostavijo prošnjo z istimi prilogami, ki so naznačene v čl. 13. Uredbe, vendar pa pravilno vse kolekove. Njih prošnja se bo držala v evidenci kr. Ministrstva za Agrarno Reformo tako dolgo, dokler ne bodo krite potrebe domačinov in dobrovoljcev, potem pa se bodo prošnje kolekovele po vrsti, kakor so dospale. Nadalje se vsi reflektanti opozarjajo, da ne hodijo za to osebno na kr. Ministrstvo, marveč naj pošljejo prošnje direktno po pošti ali pa potom nižjih uradov Agrarne Reforme.«

— g Razpis za nabavo službene uniforme železniškim poduradnikom in slugam. Ravnateljstvo državnih železnice v Sarajevu razpisuje natečaj za nabavo 260 komadov bluz, 260 kom. hlač, 270 kom. kap in 95 komadov sukenj za poduradnike ter 560 kom. bluz, 560 kom. hlač, 660 kom. čepic in 255 komadov sukenj za uradne sluga. Blago je predpisano temnozeleno in iz sukna. Podrobne informacije daje interesentom vsak dan od 10. do 12. ure dopoldne ravnateljstvo državnih železnice v Sarajevu, uprava materialja, soba št. 96, II. nadstropja. Pravilno kolekovanje ponudbe je vlagati pri zoriimenovani upravi pod oznako »Ponudba za nabavo služb. odjele«. Najkasneje do 10. septembra t. l.

— g Podpore v vojni okoliševanem kmetovalcem. Iz Beograda javljajo: V poljedelskem ministruju je ustanovljen poseben odsek, ki bo reševal vse prošnje za dajanje kreditov onim kmetom, ki so bili v vojni okoliševani. Krediti bodo dani pod zelo ugodnimi pogoji.

— g Ofertalna licitacija za nakup 60 vagonov krušne pšenice meke 80% ali 75 vagonov pšenice po 10 ton se bo vršila dne 10. septembra 1921 ob 11. uri dopoldne v intendaturi Dravske divizijske oblasti v Ljubljani. Sprejemajo se tudi ponudbe manjše količine. Kavejco 10% je položiti pri dravski divizijski oblasti v Ljubljani ali pri najbližji komandi, ki ima blagajno. Pogoji so na vpogled pri imenovani divizijski oblasti. Več na magistratni uradni deski.

— g Obveznice 7% notranjega posojila. Beograd, 5. septembra. Generalna direkcija državnih dolgov objavlja, da je po sklepu finančnega ministra št. 109/29 od 1. septembra dovoljen iznos državnih obveznic 7% notranjega posojila.

— g Oprava vojaških voznih kuhinj in gorzkih kotlov v zabojih. Tehnična podjetja, mehanične delavnice, posamezni mojstri, mehanične stroke itd. pozivljajo se, da si ogledajo neispravne vojaške kuhinje in gorške kotle v zabojih, katere hoče vojaška oblast dati popraviti. Ponudbe in cene za izvrševanje popravil navedenega materialja naj se dostavljajo Komandi Dravske divizijske oblasti do 10. septembra tok. leta in sicer za ono število kuhinj in kotlov, kolikor pojedino podjetje, mojstri itd. hočejo oziroma zamorejo prevzeti in popraviti, tako da bodo prevzeti predmeti popolnoma kompletirani in dobro upotrebljivi. Ponudbo kolekovati 2 dinara. Tak neispraven material leži v Ljubljani pri Ubojnom skladištu voznih kuhinj okoli 450, prednjakov za vozne kuhinje 400, kotlov za vozne kuhinje 400, brdkih kotlov 350, zabojev za brdske kotle 150. V intendanskem skladištu voznih kuhinj 150, brdkih kotlov 1600. V artil. radionici voznih kuhinj 24, brdkih kotlov 150. Pri trupi voznih kuhinj 17, brdkih kotlov 50. V Mariboru: Pri trupi voznih kuhinj 17, brdkih kotlov 55. V Celju: Pri trupi voznih kuhinj 25. Informacije daje divizijska intendatura.

Najnovejša poročila.

ARETACIJA JUGOSLOV. PODANIKOV NA DUNAJU.

— Dunaj, 7. sept. (Izvir.) Kakor znano, je dunajska policija v neki kavarni aretirala 10 jugoslov. podanikov zaradi politično sumljivega vedenja. Sumili so, da so jugoslovanski komunisti. Danes je policija osem oseb izpustila na svobodo. Dve osebi ste pridržani v zaporih, ker sta se policiji prijavile pod napačnimi imeni. Identiteta teh dveh še ni dognana. Z njimi vred je bil aretirani tudi nemški državni poslanec Kolnen.

BOJI V ZAPADNI OGRSKI.

— Dunaj, 7. sept. (Izvir.) Madžarske čete pri Kirschschlagu so bile nekaj kilometrov potisnjene nazaj. Madžari so se na vsej črti utrdili. Izkopali so bojne rove. Budimpeštanska vlada izjavlja, da se boj pri Kirschschlagu ne udeležuje regularna madžarska vojska.

— Gradec, 7. septembra. (Izvir.) Pri Kirschschlagu v Zapadni Ogrski so se razvili pravilni boji. Avstrijske čete so madžarske vstale potisnile in poglale nekaj kilometrov nazaj. V novih pozicijah se vrše ljuti boji. Avstriji imajo dosedaj pet mrtvih. Madžari so ubili nekega pastirja. — Našli so tudi dva madžarska vojaka mrtva v nekem gozdu. Mrtve je tehnik Hannsz.

ZAVEZNIŠKE ČETE ZA ZAPADNO OGRSKO.

— Dunaj, 7. sept. (Izvirno) V Opolju nastanjene pomožne čete zavezniških držav so prejele od vrhovnega vodstva povelje, da odidejo v Zapadno Ogrsko v svrhu vzdrževanja miru in da preprečijo nadaljnje boje.

MADŽARSKA POPUŠČA.

— Dunaj, 7. sept. (Izvir.) Zunanji minister Banffy je v svojem stališču zaradi Zapadne Ogrske odnehal. V odgovor zaveznikom povdarja, da hoče Madžarska gotovo cono pridržati kot zastavo za vse event. nastale škode madžarskih podanikov.

KLERIKALNE MANIFESTACIJE V RIMU. — PREPOVEDANI KLERIKALNI SHOD. — SPOPADI MED KLERIKALCI IN VOJAKI. — PROTI-KLERIKALNE DEMONSTRACIJE.

— Rim, 6. septembra. V nedeljo so klerikalci priredili v Rimu velike manifestacije v proslavo ustanovitve organizacije »Giuvantu cattolica italiana« (Italijanska katoliška omladina). Proslava bi se imela vršiti v Colloseju.

Ljubljanska poročila.

— Proces dr. Brezigar - »Slovenec«. V soboto se je vršila pred porotnim sodiščem razprava o tožbi g. dr. Milka Brezigarja proti odgovornemu uredniku »Slovenca« g. Mihaelu Moškercu radi razžaljenja časti. »Slovenec« je obdolžil Brezigarja, da je zlorabil potni list za vožnjo v Pariz, mu očital sleparstvo s krušnimi kartami na Dunaju ter napačal, da obstoje njegove zasluge za jugoslovensko stvar v verižništvu. Tožilec je zastopal dr. Josip Hacin, toženca pa dr. Marko Natlačen. Predsednik senata je bil dvorni svet. Vredniak, votanta pa sod. nadv. Einspieler in Hauden. Kot priče so bili zaslišani: dr. Slek ar, ravnatelj »Gosp. banke«, Janko Jovan, ravnatelj »Žitnega zavoda«, Fr. Majcen, bivši tajnik »Jugoslov. kluba«, poslanec dr. Zerkjav, dr. Janko Hacin, načelnik v min. predsedstvu in Andrej J. u. inspektor drž. statistike. Vse priče so izpovedale tako, da je dobil dr. Brezigar že med obravnavo najslajnejše zadostitev za brezvidna obrekovalanja in natolcevanja v »Slovencu«. Izkazalo se je, da je izvršil med vojno za našo stvar tako zaslužna dela, da mu gre za to vse priznanje in zahvala. Položaj za obtoženca, ki je skušal nastopiti dokaz resnice, je bil brezupen, zato je izrazil svojo pripravljenost za poravnavo. Poravnava je bila sklenjena in Moškerca je kot odzgovni urednik »Slovenca« podal izjavo, da se je z očitki, ki jih vsebuje inkriminirana notica v »Slovencu«, delala krivica dr. Milka Brezigarja in da se v tej stvari, kolikor je v njegovi moči, ne bo v tem smislu več pisalo v »Slovencu«. Z ozirom na to izjavo je tožilec dr. Brezigar, ki je v tem procesu dobil za vse napade silajno zadostitev, odstopil od tožbe. Klerikalci seveda lojalnosti in poštenosti ne poznajo, zato danes že znova strlijo na dr. Brezigarja.

Umor na Ljubljanskem polju. — Mož zaklal svojo ženo.

Dne 24. junija letos se je zgodil okoli 9. ure zvečer na Ljubljanskem polju strašen zločin. Motiv tega zločina je bila ljubosumnost, ki je potisnila goljufanemu in varanemu možu v roke nož, s katerim je mučil in zabodel svojo ženo smrtno, da je v par hipih umrla sebe pa je lahko ranil. Mučen in grd je moral biti prizor na polju, kakor ga črta obtoženec, vratar pri artiljerijskem arsenalu 26letni vojni invalid Alojzij Tomažin. Mož trga in se ruje a svojo ženo in jo hoče na vsak način priisliti, da bi priznala nezvestobo. Poleg je v zemlji zasajen velik kuhinjski nož. On ga izdare in zakriči: »Odrtaj me obupa — če ne poveš, bo najina smrt, če pa poveš bora šla pa vesela domov. 15krat je mož zavil tel nož nad ženo, katero je pritisnil k tlom in ji razgalil prsa. Žena mu ne prizna in nikdo ne ve, ali je bil mož upravičen sumiti ali je bil blazen ali hudoben. Nesla je skrivnost v grob. Mož ji je končno porinil nož v prsa tako globoko, da je prerezal srce skozi in skozi. Kričala in plakala je žrtev, a zaman, ker ljubosumni mož jo je peljal dosti daleč od ljudi. Prizor se je vršil na polju na Vodovodni cesti v bližini predora za Kamniško železnico pod vezno progo železnice, ki veže ljubljanske kolodvorce. Ko je umolknila žena, je iztrgal morilec nož iz srca svoje žrtev in ranil samega sebe. Nato je kričal na pomoč, valjal se je po ženinem truplu, poljubljal svojo žrtev, dokler niso prihiti ljudje, ki so kljub precejšnji oddaljenosti slisali obupne kliče žene, ko jo je moril mož. — Odpeljali so ženo v mrtvašnico, morilec pa lahko ranjenega v bolnišnico. Morilec danes prizna, da je res zabodel svojo ženo, trdi pa, da tega ni storil z namenom, da se žene iznebi, marveč iz obupa in ljubosumnosti. Prizna, da je pisal poslovilno pismo pred zločinom, v katerem govori o umoru in samomoru. V tem pismu določa celo, da naj se porabi ves denar za pogreb. Prizna, da je šel v mesto, kjer je poiskal nekega Dalmatina v Tislerjevi gostilni v Kolodvorski ulici in si kupil velik kuhinjski nož za 60 kron. Pove, da je peljal ženo v gostilno v vojaško kantino in k »Zeleni trati« na Vodovodni cesti. Izjemoma je nastopal jako ljubo in jo vodil za roko, samo da jo je zvalil na smoto. To vse pa je delal po premišljenem in dobro zasnovanem načrtu, samo da dovede ženo k priznanju. Zastrahit sem jo hotel, da bi povedala, pri tem sem jo v obupu umoril. Sploh je že od poreke, dne 24. oktobra 1920 sumil obtoženec svojo ženo nezvestobo osobito pa, ko mu je porodila 11. januarja letos dete, kojemu odreka očetovstvo, češ da je dete le, če mu dokaže, da je prerani porod s sedmimi meseci, česar mu pa ona ni mogla dognati. Obtoženec se obnaša mirno, izpove v gorji navedenem zmislu in poudarja, da je svojo ženo jako ljubil. Silno pa jo je mučil z ljubosumnostjo in nebroj mučnih prizorov in nastopov se je že vršilo med njima pred usodnim večerom. — Pri nadaljevanju obravnave so bile zaslišane razne priče, ki so povdale marsikaj žalostnih podrobnosti iz nezrečnega življenja Tomažinovi. Obodba sledi.

Raznoterosi.

• V 19 urah iz Pariza v Bukarešto. Francoski kapetan Pelletier d'Olisy je preletel na svojem enokrovniku v 19 urah zračno pot iz Pariza v Bukarešto. Vsled tega ugodnega uspeha nameravajo prihodnjo spomlad uvesti reden zrakoplovni promet med Parizom in Bukarešto.

• Kralj milijonarjev. Iz Novega Jorka poročajo: Imetje ameriškega petrolejskega kralja I. Rockefellerja je bilo cenjeno na 2400 milijonov dolarjev.

• Zrakoplovni promet med Špansko in južno Ameriko. »Times« poroča iz Huelve na Španskem: Nemška komisija preiskuje obreže od Huelve do izliva Guadalquivirna, kjer naj bi se postavila baza za promet z Zeppelinom med Španko in južno Ameriko.

• Upor v kaznilnici. V kaznilnici v Steinu ob Donavi, kjer je 1250 kamnencev, so se te dni uprli jetniki tor so morale oblasti poklicati na pomoč vojaštvo, ki je ustrelilo štiri kamnence, več pa je težko ranjenih. Vojno ministertvo je odredilo strogo preiskavo.

• Nenavaden pogreb. V nekem kraju na Češkem je skočila skozi okno drugega nadstropja žena nekega trgovca, s katerim je živila v zakonskih preprihi. Na pogreb samomortilke je prišlo več tisoč žensk, kar je trgovca tako razburilo, da je prosil policijo za osebno varstvo pri pogrebu. Pogreb se je nato vršil v spremstvu policije. Po končanem pogrebu pa so razjarjene ženske napadle trgovca, ki ga je končno rešila policija pred ženskimi nasiljem.

• Spor med škofom in duhovščino. Med škofom v Genovi in njegovo duhovščino je nastal precej napet položaj zaradi gotovih cerkvenih - političnih vprašanj. Kakor poročajo, hoče papež radikalno napraviti red med škofom in duhovščino.

• V Petrogradu je umrl prof. Chodkovsky, ki je napisal obširno delo o zoologiji ter obogatil rusko književnost s prevodi iz angleščine in nemščine.

• Prva zamorska — doktorica filozofije. Na vseučilišču v Pennsylvaniji je bila promovirana za doktorico filozofije čistokrvna zamorska gospodinja Sabie Mosellova. Do sedaj še ni bil noben zamorec v Zedinjenih državah doktor filozofije. Oče nove doktorice je bil prvi zamorec, ki je dosegal v Ameriki diplomu doktorja prava. Njen ded je škof afriške metodistične cerkve.

• Petkratni ženin. V Laetzu v Angliji se je te dni oženil 76letni Haigh s 75letno Elizabeto Riploy. Haigh je bil že štirikrat oženjen.

• V štirih dneh iz Evrope v Ameriko. Neko veliko nemško podjetje namerava zgraditi zrakoplove Zeppelina novega sistema, ki bi pravažali potnike iz Madrida v Buenos Aires. Potovanje bi trajalo štiri dni.

• Zemlja šla skozi rep kometa. Zvezdarna Königstuhl pri Heidelbergu poroča, da je šla zemlja v noči od 8. do 9. avgusta skozi rep nekega kometa.

• Nordijski jezik na nemških univerzah. Vseučilišča v Berlinu in Greifswaldu imata lektorat za švedski, norveški in danski jezik, vseučilišča v Jeni, Göttingen in Kielu lektorat za švedski in v Rostocku lektorat za švedski in danski jezik. Na vseučilišču v Greifswaldu je tudi lektorat za finski jezik.

Poizvedbe.

— Podatke glede smrti Julija Wiesera, nadporočnika lovskega bataljona št. 7 v Ljubljani, roj. 1850., umrl 1904—1907, proti povračilu stroškov prosil dr. Ivo Benkovič, odvetnik, Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 6.

Listnica upravnistva.

Gdč. Krista, ki je poslala svoji mami 1 par rokavic in robc, naj se zglati v naši upravi kjer dobi poslano stvari nazaj.

— Volga, Volga se prodaja na Ljubljanskem velikem semnju, paviljon H 291 z originalnim ruskim tekstom v ruščini in latinici a 10 K. Dobijo se tudi drugi krasni ruski muzikalni listi. Izdaja Milan Auman in drug. Krško, Slovenija.

— Koncert. Za časa velesejma v kavarni in restavraciji hotela »Belle-vue« vsak dan koncert salonske kapele. Začetek ob 18. do pol 24. ura. Vstop prost.

— Opozarjamo naše naročnike in tobakarne na današnji oglas na zadnji strani Ciril in Metodovih žgalič, ki jih priporočamo. Noben trgovec in nobena tobakarna ne sme biti brez njih! Konsumentje, zahtevajte edino le to vrsto!

Glavni urednik: Rasto Pustoslavšek. Odgovorni urednik: Ivan Podražai.

Modni salon
Zidovska ul. 8.

MARIJA GÖTZL

Podružnica
Zidovska ul. 7.

Priloga našega izbrano osakosanih najnovjših damskih klobukov.

Planinske
razglednice
priporočila
M. Tišar, Ljubljana.

Pozor gostilničarji!

Večje množice prav dobrega belega vina iz Ormoža imam tu na kolodvoru, katero prodam prav poceni. Franc Remic, Gosposvetska cesta 1, Ljubljana. 638

Pridni čevljiarski delavci
se iščejo za moške in ženske čevlje. Stanovanje v hiši. Trajno mesto čez celo leto, dobro plačilo po komadu. Pismene ponudbe na Makso Schönbaum, Križevci, Hivaško. 6376

Mlad trgovski pomočnik
išče službo v trgovini z mešanim blagom, najraje na deželi. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 6353

Vila

v krasni legi na Gorenjskem, 5 minut od žel. postaje, z 9 sobami, električno razsvetlavo, popolno hišno opremo, lepim parkom, je ugodno naprodaj. Naslov pove upr. Slov. Naroda. 6329

Iščem

dve ženski Eno staro 35 do 40 let, pošteno, dobro kuharico, za gospodarstvo mojega imetja na Rakeku. Druga 26 do 30 let stara, ki bi hotela meseca listopada z menoj v Egipt blizu Aleksandrije in tam prevzela hišo, ki je pripravna za restavracijo in kopališče, ter isto opravljala samostojno ali pa pod nadzorstvom. Ponudbe na naslov Anton Kranjc, ur. Rakek 29. 6357

Župni urad v Adlešičih pri Črnomlju prodaja

klavir

trvdke C. Slepza, Wien. razglašen. Cena po dogovoru. 6373

Učiteljica

z nemškim in italijanskim izpitom, govoreča tudi hivaško in francosko, išče pri boljši rodbini službo. Ponudbe na Mercedes, Gunduličeva ul. 28, Zagreb. 6372

Proda se

kostum, 2 ženska plašča, par čevljev, vse dobro ohranjeno. Ogleda se Bleiweisova cesta 16, visoki part., desno. 6371

Proda se

po najnižji ceni 30 sodov iz bukovega lesa z železnimi obroči. Vsečina približno 3000 litrov. Sodi so od sirupa, brez duha, čisti, porabljeni za vsako tekočino. Tovarna kandičev in sladnič Jos. Schumi nasl. D. & E. Hribar, Ljubljana. 6370

Služba občinskega tajnika
razpisuje mestna občina Kočevje. Prošnje je vlagati do 1. oktobra t. l. Plača po dogovoru. 6378

Šolske zvezke

in vse druge šolske potrebščine na debelo in drobno najceneje pri L. Pevalak, Ljubljana, Zidovska ulica 4. 5895

Prodaja

obleke, kožuhov, usnatega potnega kovčega, moškega perila, zlate moške ure, dve zlatih verižici, zlatih prstanov, med temi enega s krasnim briljantom, se vrši dne 9. septembra 1921 ob 9. na Sv. Petra nasipu 53.

Korespondentinja

za slovenski, hrvaški in nemški jezik se takoj sprejme. Reflektira se le na prvovrstno moč. Isotam se sprejme konjoristinja event. začetnica. Plača po dogovoru. Ponudbe pod „Prvovrstna 6280“ na upravo Sl. Naroda. 6280

Gospodična

ki je zmožna popolnoma strojeplja in slovenske stenografije, se sprejme takoj v trajno službo. Ponudbe: Glavna pošta, Ljubljana, poštni predal 104. 6322

Na prodaj:

dva starinska stola, slike, karnise, zastori, dvojna odeja, boa in muf, obleke za ženske, frak, svetilka za petrolej in drugo. Vsak dan od 1. do 5. popoldne. Naslov pove uprava Slov. Naroda. 6363

Zahvala.

Za vse dokaze iskrenega sočutja, ki so mi bili izraženi ob nenadomestljivi izgubi moje nepozabne matere, oz. stare matere, itd.

Agneze Peterca

se tem polom najtopleje zahvalujem. Posebno se zahvaljujem prijateljem in znancem iz mesta, kakor tudi iz okolice ki so spremili nepozabno na zadnji poti in vsem darovalcem krasnih vencev in cvetlic.

Ljubljana, 7. septembra 1921.

V imenu vseh sorodnikov: Franc Peterca.

Zahvala.

Za vse dokaze iskrenega sočutja povodom smrti mojega ljubljene soproga, oziroma strica in svaka, gospoda

Fran Debelaka

posestnika, bivšega vinotrzca in gostilničarja

za poklonjeno krasno cvetje, kakor tudi za časteče spremstvo iskrena hvala! Posebno zahvalo izrekam Sokolu v Mostah, gasilnemu društvu za zadnje počaščenje ter gg. pevcem za ganljivo petje. Bog plačaj!

Ljubljana, 6. sept. 1921.

Marija Debelak
in ostali sorodniki.

Potrji globoke žalosti naznanjamo vsem prijateljem in znancem, da je naš predobri, nepozabni oče, oziroma stari oče, brat in tast, gospod

Blaž Jesenko

trgovec in posestnik

danes, dne 7. septembra 1921 ob pol 12. izdihnil svojo blago dušo. Pogreb se bo vršil v petek, dne 9. septembra t. l. ob 16. uri iz hiše žalosti Stari trg 11. Bodi mu ohranjen blag spomin!

V Ljubljani, dne 7. septembra 1921.

V imenu ostalih sorodnikov:

Alojz, trgovec,

Stanko, ravnatelj zavarovalnice „Croatiae“, sinova.

Pohištvo

boljše vrste ter navadno iz trdega in mehkega lesa, nudim po jako ugodnih cenah. Ivan Andlovic, Kolizej, Gosposvetska cesta, pritličje, vrsta 28. 6333

Kočijo,

lahko, nizko, napel krito se kupi. Ponudbe sprejema Odon Koutny, Kolodvorska ul. 37. 6337

Nekaj starih oken

s 50 šipami in nekaj šaluzij na prodaj. Sv. Petra cesta 10. 6352

Manjše grajsko posestvo

deželno posestvo, krasen grad, cca 30 orolov zemljišč, večina arondirano, v vinogradnem ostenem kraju, tik kolodvora, je sklanj za D. 200.000 naprodaj. Stanovanje takoj prosto. Cenj. ponudbe pod „Grajska 6379“ na upravo Sl. Naroda.

Kupi se

lahko, nizko, napel krito kočijo. Ponudbe sprejema Odon Koutny, Kolodvorska ulica 37. 6377

Sprejmeta se dva žagarja

na žago z dvema klinjama in tudi na cirkular. Stanovanje in dva prostora. Oženjeni niso izključeni. Ivan Avsenik, Sv. Lucija p. Begunje Gorenjsko

Dijak, učiteljski, ki se

sam, išče več instrukcij za ljudsko in meščansko šolo ter za prva dva gimnaz. razreda. Ponudbe pod „Učiteljski 6351“ na upravo Slov. Naroda. 6351

G. F. Jureš
uglaševalec glasovirjev
v Ljubljani
Wellfova 12.

Izvršujem uglaševanja ter popravila glasovirjev in harmonijev posebno strokovno, točno in ceno.

Prva specialna trgovina z rokavicami in parfumi nudi:

rokavice za dame in gospode, kakor tudi fine črne, raznobarvne francoske damsko nogavice.

Najfinjši francoski parfumi.

Gueldy Paris: Vasthi, Antar, Le Bois Sacre, La Violette, Eau de Cologne
O. Bračko, Ljubljana
Dunajska cesta šte. 12.

Otroška železna postelja
z mrežo in dve veliki postelji se prodajo. Miklošičeva cesta 16 na dvorišču. 6274

Zamenjam stanovanje

obstoječe iz 2 sob in kuhinje v Celju, za temu odgovarjajoče v Ljubljani. Več pove Anton Knez, tiskarna Hrovatin, Wolfova ulica. 6361

Klavirje

uglašuje in popravlja
sodno in točno
ter gre tudi na
deželo.

Petko Povše, Ljubljana, Tržaška c. 45.

Izrjene likarice

se sprejme pri Karolu Hamannu, Mesni trg 8. 6219

Proda se motorno kolo

Nekarsulm 3 1/2. Naslov pove upravitelju Slov. Naroda. 6244

Kompanjon

z večjim kapitalom se išče za vpostavitve tovarne kemičnih proizvodov oziroma se ugodno prodaja večje industrijsko posestvo v bližini Ljubljane, ter železniške postaje. Pismena pojava je zahtevati pod „Svetoviti“ 6345 na upr. Sl. Naroda.

Trstje za strope izdeluje in prodaja

na debelo in drobno m² po K 4.— pri večjih naročilih znaten popust. Steiner Anton, Ljubljana, Jeranova ul. 13, Trnovo. 26

Pozor, trgovci s klobuki!

Vsakovrstne klobuke od 160 K naprej imam v veliki zalogi; tudi lepe velourne klobuke. Franjo Čerar, tovarnar v Stobu, pošta Domžale. Tovarna je oddaljena 7 minut od postaje Domžale. Cene primerno nizke, postrežba točna.

Pozor!

Več tisoč hektolitrov ovirjenih, skladiščnih in transportnih sodov, velike količine asbestne okrogle precejalne močve vinske sesalke s la cevmi, velike stikalnice z vremenimi, tehtnicami, decimalno tehtnico in uteži, (Passphoröl), patent pločice za soda, kakor tudi železniške vseh velikosti, posode iz lesa in bakra, viziji klej, želatina in različno drugo blago, se poceni prodajo. Lisch-nigg, Maribor, Koroška cesta 10. 6097

Dražba

polkritega gumijevca (Gummifradier) gosposkih sani, finih in navadnih konjskih oprem, komatov, bičev, damskega sedla, vozniha plaht, brizgalnice za požar itd. bo v nedeljo, dne 11. t. m. pri gđ. Klum Nicvici pri Radečah (okoli 40 minut od postaje Zidani most) ob 2. pop. 6334

1000 kron nagrade

kdo mi da ali preskrbi sobo, primerno za krojaško delavnico, proti dobri nagradni. Ponudbe pod „Delavnica 6366“ upravo Slov. Naroda. 6366

Proda se

v Mariboru ob glavni cesti enonadstropna hiša, oddaljena 2 minuti od kolodvora, z devetimi stanovanji, s trgovskim, za vsako obrt pripravljenim lokalom, in velikim vrtom. Pojasnila daje Marija Novak, Maribor, Ruška cesta 49. 6281

Gospodična se sprejme

tudi z dežele za trgovino, ki se razume nekoliko v šivanju. Hrana in stanovanje v hiši. Naslov pove uprava Sl. Naroda. 6364

Vrtnar,

kateri je z boljšim uspehom dovršil vrtnarsko, sadjarsko in vinogradniško delo se sprejme. Naslov Slov. Naroda. 6340

Kupi se

dva kolo (paternoster), nov ali trajen, za avto (granik), stroj za mešanje betona, kakor tudi drugo stavbinsko orodje. Delo dobi tudi več pokladalcev parketa. Ponudbe na Ivan Primožič, Beograd, Bitolska 6. 6300

Jezdec

Slovenec 8 letni narednik artilerije išče mesta kot hlevski mojster ali jahalca na veleposlovstvu ali v kakem dirkalskem hlevu. Zmožen v govorjenju in pisavi tudi srbohrvaščine in nemščine. Ponudbe pod Radovan Mihajlov, Studence p. Hrastnik Sp. Štajersko.

Modistko sprejme

takoj Ivanka Stegnar Ljubljana, Rimska cesta 10. 6360

Otroška železna postelja

se prodaja. Domobranska cesta 7, pritličje desno. 6326

Naprodaj

je 4000—5000 kg lepe čiste volne. Ponudbe pod „VOLNA“ 6344 na upr. Slov. Naroda.

ZAGREBI!

Stan. Marušić naj se oglasi na naslov Jos. Čekut, Stavn. obrat, Trbovlje L. Ed.

Za mecarijo v mestu na Gorenjskem se išče priletna

blagajničarka oz. konjoristinja

ki je zmožna slovenske in nemške korespondence in dobra računarica. Plača po dogovoru. Nastop 15. septembra. Ponudbe pod „Blagajničarka 6341“ na upravo Slov. Naroda. 6341

Prvovrstna lokomobila

skoraj nova ter mlajši stroj se ceno prodaja. O. Žužek, Ljubljana, Sodna ul. 11 (telefon Interurb. 451.) 6316

U vaspitnom zavodu J. Netovičke u

Mišu, Srbija upravneno je mesto

jedne nastavnice za klavir

i jedne za ručni rad. Gospodarice, koje žele ista mesta popuniti, neka se obrate za bliža izveštja g. Ojorgu Jovanoviću pukovniku u Kamniku. 6278

Iščem zase lepo sobo

(če mogoče z električno razsvetljavo). Ponudbe na Brca Piskornik, muzej, Ljubljana.

Šolske tablice

in kamenčke (grifeline) na debelo najceneje pri

L. Pevalak, Ljubljana, Zidovska ulica 4. 5896

Ceno se prodaja majhen auto

dvosedežni (zasilni tretji sedež) francoskega izvora z novo karoserijo in generalno repariran. Naslov pove uprava Sl. Naroda. 6309

Sprejme se prodajalka

z večletno prakso v trgovini z mešanim blagom, starost 26 do 30 let, popolna oslaba v hiši, zahtevno plače navesti. Ponudba naf se pošlje Makso Kopitar, trgovec, Cerknica, Notranjsko. 6248

Prodaj svoje posestvo

na Murskem polju blizu železniške postaje, meri 36 orolov se stoječe iz njiv, gozdov, travnikov in sadonosnika, hiša, gospodarstvo poslojje ter vsa živina za ceno 1 milijon kron. Resne ponudbe na naslov Poštno ležajo št. 1. Ljutomer. 6358

V najem se odda

s 1. oktobrom 1921 v Zužemberku v hiši št. 2 v prvem nadstropju udobno stanovanje s štirimi lepimi zračnimi sobami, veliko kuhinjo in jedilno shrambo, kletjo, perilno kuhinjo in lepim, velikim vrtom. To stanovanje je jako pripravnost za kakšnega zdravnika, kateri ima tudi prednost in si ga lahko vsak čas osebno ogleda. Pismene ponudbe z navedbo stanarine je vpsolati do 29. sept. letos Posojilnici v Zužemberku št. 2. 6282

Nudim brezobvezno

Giril - Metodove vžigalice

„DRAVA“ - VŽIGALICE družbe sv. Cirila in Metoda. Zaloge pri in. Perdan v Ljubljani.

MAI POLOŽI DAR DOMU NA ALTAR!
Te vžigalice so v prvi družbi sv. Cirila in Metoda v LJUBLJANI.

Cena povsem konkurenčna. Pri nakupu vžigalce zahtevajte moj cenik. J. Perdan, Ljubljana.

Vplačana delniška glavica
K 30,000.000.—

SLOVENSKA BANKA

Ljubljana, Krekov trg št. 10, nasproti „Mestnemu domu“.

Obrestuje najugodnejše vloge na knjižice in v tekočem računu. — Izvršuje vse bančne posle najkvalitetneje.

Telefon št. 567

Cekovni račun 12205

Na prodaj

je več stojal, bas, bobni, klarinet ter flavta. Naslov pove uprava Sl. Naroda. 6328

Dve
enonadstropni hiši

se prodaja v Ljubljani z lepim vrtom. Cene zmerno. Kupcu stanovanje na razpolago. Naslov pove uprava Sl. Naroda. 6326

Parfumerija Stefan Strmoli

Ljubljana, Pod Trančo št. 1.

priporoča parfime, šminke, barve in masti za las, vode in prašek (Shampun) za umivanje glave, sredstva za negovanje nohtov, prah in pasto za zobe, sočne krtičke, ustno in kolojsko vodo, najboljše brivsko in toaletno milo, ter razne druge toaletne potrebščine. Značilne LASNE MREŽICE dvojne. Vse potreb. za maskiranje. Blago prvovrstno. Postrežba točna. Cene zmerno.

Avtomobili -- motorji -- kolesa
pnevmatika -- vsi deli in oprema
en gross -- en detail

J. Gorec, Ljubljana, Gosposvetska cesta 14.
Semenji Paviljon H. št. 250.

Ljubljanski veliki sejm-paviljon E, odd. št. 35

Keramična industrija

Ing. Pavlin i dr., Petrovče pri Celju, Slovenija, priporoča svojo bogato zalogo blaga iz majolike in kamenine raznih namiznih in umivalnih servizov, vaz, žardinjer stenskih krožnikov, namiznih nastavkov, krožnikov raznih vrst, vrčev skled itd.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in zaloga poljedelskih strojev,

LJUBLJANA, Dunajska cesta 16

priporoča najboljše poljedelske stroje, stroje in orodje za rokodelce, stavbeni material in kuhinjsko posodo.

Na debelo.

Na drobno.

Žimo za žimnice

vseh vrst, od preprostih do najfinjših izdeluje in ima vedno v zalogi trdka

tovarna za žimo **Jos. Knific** tovarna za žimo

Stražišče pri Kranju (Slovenija).

Ne zamudite ob priliki Ne zamudite ob priliki

„Velikega sejma“
ogledati si tudi veletrgovino železnine

Peter Majdič **„MERKUR“** Peter Majdič
Celje.

Zaradi preureditve obrata se prodaja

popolnoma nov in nikoli rabljen

DIESELMOTOR na sirovo olje
(Präcisions - Hochdruck - Rohölmotor) stoječe sestave, na en cilinder, z normalno efektivno storilnostjo 40 konjskih sil (PH) in vso opremo.

ELEKTROMOTOR za veliko napetost
na vrtilni tok, za 3000 voltov, 50 konjskih sil, kompleten, fabrikat A. E. G. Union.

MOTOR NA SIROVO OLJE
25 konjskih sil (PH) rabljen pa v popolnoma dobrem in porabnem stanu. Fabrikat Marswerke.

KRANJSKE TOVARNE
železne, ključavničarske in kovinske robe

„TITAN“ D. D.
Kamnik pri Ljubljani.

Jugoslovanska banka d. d.

Deln. glavn. K 200,000.000.—

Centrala v Osijeku.

Rezerve K 50,000.000

Menjalnica v Ljubljani, Kolodvorska ulica št. 26.

Kupuje in prodaja devize in valute najkulantneje. Obrestuje vloge na hranilne knjižice in na tekoči račun po najvišji obrestni meri.

Tovarna

JOS. REICH

Ljubljana, Poljanski nasip št. 4

Podružnice: Solenburova ulica 4.

PODRUŽNICE: **MARIBOR** **NOVO MESTO** **KOČEVJE**
Gospodova ul. 58. Glavni trg št. 39.

Sladna kava, testenine in marmelada

Paviljon „G“ št. 180

D. d. Triglav v Smarči pri Kamniku.

Uvoz in prodaja raznovrstnega inozemskega manufakturnega blaga.

*

*

*

*

*

A. & E. SKABERNE

Posebni oddelek za pletenine trikotažo in perilo.

A. ŠARABON

veletrgovina

V LJUBLJANI

priporoča

špecerijsko blago
raznovrstno žganje,
moko, deželne pridelke in raznovrstno
rudninsko vodo.

„Gotiki na razpolago.“

Lastna pražarna za kavo in
mlin za dišave z električnim obratom.

Iščem viničarja

srednje starosti, oženjenega, z dobrimi priporočili, za vinograd v Letovaniču kraj Siska. Radko Kraker, trgovac, Siska, Hrvaška. 5862

Špeditorska firma

Ludovik Ševar,

vd. na Rakeku izvršuje točno in najhitreje vse v to stroko spadajoče posle, tudi oceanjenje. 2535

Največja zaloga klavirjev in pianinov
v Ljubljani pri trdnici

Jerica Hubad roj. Dolenc

Ljubljana, Hilsnerjeva ulica št. 5,

priporoča v nakup najboljše instrumente prvovrstnih tovarov po solidnih in zmernih cenah.

Najstarejša sedlarska delavnica

Jos. Köhler,

sedlarska

LJUBLJANA, Dunajska cesta 19

priporoča izdelane konjske opreme ter vse sedlarske potrebščine. CENE ZMERNE.

Oblačilnica za Slovenijo

r. z. z. o. z. v Ljubljani

uljudno naznanja, da je prejela od znane brnske tvrdke Stiassny & Schlesinger bogato zalogo volnenega ženskega blaga za zimo, ki se lahko ogleda vsak dan v njenem glavnem skladišču v Ljubljani, Šolski drevored št. 2/I. Cene za prvovrstno blago kar najugodnejše.

Samo na debelo!

Samo na debelo!

V Srbijo (Aleksandrinac)

se išče obitelj slovenske ali nemške narodnosti na večje posestvo za stalno prebivanje in služinčja, katera odpotuje takoj z določeno obitelji tja.

Vpraša se do nedelje: Hotel Union soba 68, od 12-2 ure pop., ali pri Anonč. zav. Drago Beseljak & drug, Sodna ul. 5. 6367

Državno Dobro Topolovac kod Siska

potrebuje za odmah jednog potpuno samostalnog gospodarskog

KNJIGOVODJU.

Plata u gotovom odredjuje se prema školskoj spremi i godinama, provedenim na praktičnom radu. Pored toga sleduje mu na inanj: besplatni stan bez nameštaja, ogrev, osvetljenje i posluga, kao i hrana u gostionici po sniženoj deputatskoj ceni. **Prvenstvo imaju osobe bez porodice, kao i one, koje mogu odmah nastupiti službu.** Ponude, snabdevene propisnom taksonom markom od dva dinara, slati uz prilog svoju dokumentata i opisa života, najdalje do 15. septembra 1921 god. neposredno **Upravi Državnog Dobro Topolovca kod Siska.**

5165

Nc IV 414/21

Prostovoljna sodna dražba nepremičnin.

Pri okrajnem sodišču v Celju oddelek IV sta po prošnji lastnic Štefanije in Marije Umek ter Justine Dorfinger po drju Hrašovcu in ozir. drju Zanggerju v Celju na prodaj po javni dražbi posesti vl. št. 255 d.o. Zagrad, ki obstoji iz travnika in stavbi s hišami št. 29 in 40 in 1 uto v Zavodni, ter vl. št. 287 d. o. Teharje, obstoječe iz travnika in njive brez prečiščin in pritliklin za 200.000 K kot vzlicno ceno, pod katero se ponudba ne sprejme.

Dražba se bo vršila dne 7. oktobra 1921 ob 9 uri dopoldne pri podpisnem sodišču soba št. 10.

Na posestvu zavarovanim upnikom ostanejo njihove zastavne pravice brez ozira na prodajno ceno.

Dražbeno izkupilo se mora sodno položiti; vadij znaša 40.000 K.

Dražbene pogoje je mogoče vpogledati pri sodišču.

Okrajno sodišče v Celju, oddelek IV,
dne 23. avgusta 1921.

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj, Ljubljana, Maribor, Metković, Opatija, Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb, Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu- in inozemstvu.

Glavno zastopstvo avtomobilov

„FIAT“

Wien — Turin sejemski prestop paviljon E 65.

O. Žužek, Ljubljana, Sodna ul. 11, telef. (interurb.) 461.
Tudi več prvovrstnih rabljenih avtomobilov na prodaj.

V. Marsano — V Zagrebu.

„Timex“

Moderne tvorniške opreme, stroji in orodja. Projekti in proračuni, kompletne opreme, moderniziranja, preračunavanja rentabilnosti, ekspertize za vse industrije.

Bogata zaloga vseh industrijskih strojev.

Prodajna pisarna: ZAGREB, NIKOLIČEVA 8. Telef. 2 — 26.
Delavnica in zaloga: ZAGREB, B-ULICA 45. — Telef. 25 — 45.
Telegrami: MATIMEX Zagreb. 6148

Največja zaloga

moških in ženskih izgotovljenih oblek
v trgovini**O. Bernatovič**

Ljubljana, Mestni trg 5-6.

Po znatno nizkih cenah.

Na velesejmu nimamo razstave.

Tovarna stolov in lesnih izdelkov

Jos. Stadler

Ljubljana, Sodna ul. 11.

Telefon (interurb.) 461.

Stoli in mize v porabi na velikem semnju samem ter različnih pivovarniških in kavarniških paviljonih. Informacije pri Žužek, sejemski prestop E 65. 6317

Stavbno in umetno mizarstvo

A. Rojina in Komp. - Ljubljana

Telefon 480

Poštni čekovni račun 11.638

Telefon 232

STAVBNI ODDELEK

POHIŠTVENI ODDELEK

SLOMSKOVA UL. 16

KOLODVORSKA UL. 8

Izdeluje: okna, vrata, portale, obstenje, izdeluje: spalnice, jedilnice, salone, pisarne in hotelske opreme itd. v vsakem enostavnem do najtanjše izvedbe. Slogu iz mehk. in vsakovratn. trdega lesa.

Najmoderneje urejeno podjetje!
Ponudbe in načrti brezplačno.

Papirna industrija

Anton Janežič

Ljubljana, Florjanska ulica šte. 14.

Zaloga vseh vrst šolskih zvezkov. Prvovrstno blago, najnižje cene!

Semenj paviljon H št. 230.

FORD

Univerzalno motorno vozilo

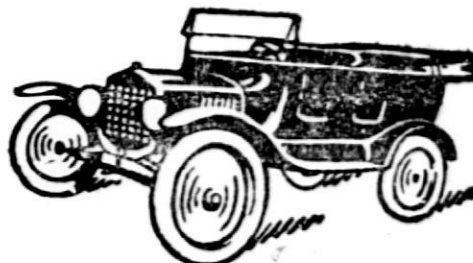
Po celem svetu je Ford-avto splošno priljubljen vsled svoje trpežnosti, cenene obrata ter brezkonkurenčno nizke nakupne cene.

Prostori za 5 oseb

tehta samo 700 kg

poraba bencina na 100 km 9 kg, maksimalna hitrost na uro 65 km. Pri vsem tem pa tako enostavno konstruiran, da bi lahko vsak otrok ž njim ravnal. Ali se more zahtevati še več?

Generalno zastopstvo:

Ljubljana
Dunajska c. 12.

Ford typ Touring kompl. opremljen z električno razsvetljavo in starterjem, kompl. pnevmatiko, franko Ljubljana. Cena K 160.000.—

Kdor želi naslove

dobrih in zanesljivih stanovanj ali če ima stanovanje za oddati naj se obrne na naslov: „Dijakova stanovanja“ poštne izdaje, Ljubljana. Priložiti je 10 K za odgovor ter stroške.

Proda se

okrog 300 lepih, suhih, čistih mesečnih hlohov, ki so poleg državne ceste. Debla so dajala po 6 do 8 hlohov. Povprečna vsečina hlohov je 0.260 m³, veliko jih ima pa tudi čes 1 m³ vsebine. Naslov pove upravništvo St. Naroda. 6112

Asocijalni zavod

Društvo izdajatelj št. 1.

Ljubljanski veliki sejem

Asocijalni zavod

Društvo izdajatelj št. 1.

Tržaški bičevnik **Nogavice**

z prave koprive in razni bičevniki vedno na zalogi. OS-VALD DOBEIC, veletrgovina, Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9. 6090

ženske in moške, kvačkanec, sukanec, „Moderc“ itd. je dobiti najceneje v veletrgovini OS-VALD DOBEIC, Ljubljana, Sv. Jakoba trg 9. 6092

Veletrgovina

GREGORC & VERLIČ
LJUBLJANApriporočila specializirano, kolonialno blago in vsakovrstno šganje
Konkurenčno cenel
Bzjavil: GRELIČ. Telefon interurban št. 246.

Zahtevajte cenike!

Zastopane na Ljublj. velesejmu, paviljon H 272.

INDUS d. d. prej CARL POLLAK

tovarno usnja in usnjatih izdelkov

Ljubljana
Centralna pisarna: Ljubljana, Sv. Petra cesta 68. Vrhniška
Telefon 528.

I. Industrija usnja.

A. Vegetabilno (čreslostrojno usnje): 1. kravine rušave, črne in chagrin, ter za mehove in strehe, 2. kipsi, 3. teletine, 4. ovčine in kozine a) mazane, rušave in črne, b) barvane za mobilje in tapetiranje in konfekcije, 5. Vachettes a) za izdelavo dokolenic, barvane ali naravne, b) za izdelavo nogometnih žog, c) za izdelavo razne usnjate konfekcije, 6. Svinjsko (specialiteta) a) za fino jahajno opremo, barvano ali naravno, b) za kovčke, c) za mobilje in galanterijsko konfekcijo.

II. Industrija usnjatih izdelkov.

A. Čevljarški izdelki: 1. Čevlji za strapac, 2. čevlji za rudnike, 3. čevlji za sport in nogomet, 4. čevlji po vojaškem vzorcu, 5. sandale. B. Konfekcija tramislijskih gonilnih jermenov. 1. Specialni stroj, 2. hrastov stroj,

3. čevlji za šivanje in vezanje tramislijskih jermenov. C. Konfekcija žoge, torbice, portefeulle itd. iz vegetabilnega chrom in lak usnja, nahrbtniki, sportni pasovi itd. tržne torbice.

Kmetovalci, pozor!

Neverjetne uspehe dosežete pri prašičih govedih itd. ako primešate krmi redilni prašek Redin lekarnarja Piccolija v Ljubljani. II

godala, loke pihala in potrebščine. Strune na drobno in debelo. Specialiteta: Reliance. Black Ends, Elite itd. Popravila iz prve roke, strokovno in cenovno. A. Mušič, Ljubljana, Selesburgova ul. 6.

Imam na drobno v zalogi večjo množino

prešitih odev,

(kovtre)

od 450—600 K.

KARL PRELOG, Ljubljana, Stari trg št. 12.

Vila ali hiša v Ljubljani

za eno družino se kupi. Pismene ali ustne ponudbe na tovarno V. Skušnetti, Ljubljana. 6121

Električen motor

3/4 HP, 440 volt, enakomeren tok in 2 voza z diro (1 peresni, 1 navaden), 1 popolnoma nov voz zapravljenec s sedeži in 1 transmisija se takoj prodaja. Ogleda se Slomškova ulica 19 na dvorišču. 6264

Strojnik (mašinist)

z izpričevali, ki je tudi izvežban v popravilu strojev za izdelovanje lesa se vzame s 1. oktobrom v stalno službo. Ponudbe na Vinko Augustin, parna žaga v St. Jurju ob juž. železnici.

Med. drog. „Adrija“

razstavlja

na Ljublj. velesejmu paviljon H šte. 238.

Ljubljanski veliki sejem.

Jugoslovenski Lloyd Beograd d. d.

Največja jugoslov. tekstilna tvornica v Mariboru, Ruška cesta 45, izdeluje konfekcijo za moške, obleke za delavce, dečke, sport in perilo. — Naročite takoj. Vsako količino. — Samo na debelo.

Tehnični oddelok Beograd gradi elektr. centrale, dobavlja vse stroje.

Ogledajte si paviljon E stojnica 30 in 49.

Paviljon G 161.

Austro Daimler in Puchwerke A. G.

Zastopstvo:

RUDOLF HILLE, Ljubljana, Gledališka ulica 2.

Osební luksuzni avto:

Austro Daimler 35 PS

Puchwerke A. G. 20 PS Tipe XII.

Locomobila (Zugtriebwagen) „Ma“ Austro-Daimler 6 PS. Puchovo motorno oralo „Excelsior“ 35/40 PS. Puchov motorni voz za poljsko železnico 4 PS.

Ant. Krisper, Ljubljana, Mestni trg šte. 26.

Proizvaja in razpešča na debelo: razne vrste čevljev za otroke, dekleta, mladeniče, ženske, moške, preproste in fine kakovosti; za delavce so posebno močno izdelani.

Solni po ceni brez konkurence.

Oddelak za galanterijsko robo na debelo: pletene čipke, sukno, vezivo, razne čevljarke potrebščine, obedne priprave, šolske potrebščine, krtice itd. itd.

Izvoz zobotrehcev.

Stojnica št. 233

Slovenska gradbena družba z o. z.

Ljubljana

tehniška pisarna v tovarni Keršič.

Izvršuje: vse vrste visokih in globokih stavb, betonske in železo-betonske gradbe, vodne gradbe, električne centrale, izkoriščanje vodnih sil, moderne industrijske gradbe, mostne gradbe.

Posebnosti našega proizvoda:

Leseni polnostenski nosilci z velikimi razponi, lesena in kombinovana skladišča, tvorniško izdelovanje zložljivih stanovanjskih hišic.

Kolarski oddelok:

Izvršuje vse vrste luksuznih in tovornih vozov, karoserij, samokolnic itd.

CHARLES PRINC

Manufaktura

Zalogar

Turjaški trg 1, telefon št. 572.

Tordka zastopana v paviljonu N št. 257 na Ljubljanskem velodromu.

Splošna prometna banka

podružnica v Ljubljani preje I. C. Mayer,

Ljubljana, Marijin trg št. 5.

Brzjavi: Prometna Ljubljana.

Telefon št. 11 in 577.

Obrestovanje vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter kuponov, nakazila v tu- in inozemstvu, safe-deposits i. t. d.

Ljubljanski veliki sejem Paviljon J. št. 302.

INDUS - trija

usnja in usnjatih izdelkov d. d.

preje Carl Pollak Ljubljana

razstavlja svoje izdelke v skupnem oddelku za usnjarsko industrijo na prvem mestu levo.

Ministrstvo financ kralj. Srbov, Hrvatov in Slovencev.

7% državno investicijsko posojilo l. 1921 v iznosu D 500.000.000.

Poziv na vpis.

Minister financ kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev na temelju Uredbe z dne 27. junija 1921 Dšt. 7941 vzakonjene s členom 130 Ustava pozivlje na vpis

7% drž. investicijskega posojila v nominalnem znesku D 500.000.000.

To posojilo je investicijsko ter se bo porabilo izključno v svrhu splošnega dobra kakor: popravilo, izvršitev in razširjenje železniškega prometa, stavbo novih in dovršenje započetih železniških prog, napravo in popravila pristanišč, cest, potov itd.

Nominalni iznos posojila je D 500.000.000 izdan al pari v kosih po Din. 100, 500, 1000, 5000 in 10.000 v 50.000 serijah po 100 števil, obresti so 7% na leto ter se izplačujejo dekurzivno brez vsakega odbitka v polletnih kuponih in to 15. marca in 15. septembra vsakega leta pri vseh javnih blagajnicah in zato pooblaščenih denarnih zavodih brez odbitka kakoršnegakoli davka, koleka in takse.

Prvi kupon se izplačuje 15. marca 1922. V teku 10. let se to posojilo ne more konvertirati, uiti v tem času obrestna mera znižati. V slučaju da se posojilo po preteku 10. let konvertira, mora se imejteljem obveznic ponuditi izplačilo v nominalnem iznosu.

Posojilo je amortizacijsko ter se izdaja na 50 let. Amortizacija počinje 4 leta po emisiji, ter se vrši enkrat na leto pri Generalni direkciji državnih dolgov z žrebanjem ali odkupom po določenem amortizacijskem načrtu, ki je na obveznici natisnjen. Posojilo je zavarovano s hipoteko, a potrebna svota za anuitet (obresti in amortizacijo) stavila se bo vsako leto v budget (državni proračun), za pokritje pa bodo služili predvsem dohodki dotičnega investicijskega objekta.

Kuponi zastarajo 5 let potem, ko so zapadli, a izžrebane obveznice 30 let po žrebanju.

Posojilo bo kotirano na vseh domačih borzah.

Obveznice tega posojila so ravnopravne ostalim državnim obveznicam, uživajo pupilarno varnost, morejo se polagati kakor kavcije, uporabljati za fonde, ustanove, depozite pri vseh javnih blagajnah in privatnih podjetjih.

Obavznice se morejo lombardirati pri Narodni banki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ter njenih podružnicah po zakonskih propisih.

Obveznice in kuponi tega posojila so prosti vsakega sedanjega in bodočega davka in doklade, kakor državnih tako tudi ostalih (oblastnih, okrožnih, srezkih in občinskih) kakor tudi vseh taks in pristojb v kraljevini.

Vpis se bo vršil od 1. do 30. septembra 1921

pri vseh denarnih zavodih kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev pod zgoraj navedenimi pogoji (za vsakih 100 Din. obveznice Din. 100 v gotovini). Za kontrolo porabe tega posojila se bo izvolil posebni parlamentarni odbor.

Ko bo celo posojilo porabljeno, podal bo minister financ Narodni skupščini kralj. Srbov, Hrvatov in Slovencev poročilo o skupni porabi istega.

Beograd, meseca julija 1921.

Minister financ

Dr. Kosta Kumanudi l. r.

POZOR! na paviljon H, prostor št. 239 kjer razstavi tvrdka
THE REX CO., LJUBLJANA
 najnovejši in najboljši razmnoževalni aparat **OPALOGRAH**
 in prvovrstni, svetovno znani pisalni stroj **UNDERWOOD**
 Ne zamudite prilike, si ta dva pisarniška pripomočka ogledati!

Aug. Agnola, Ljubljana
 priporoča svojo zalogo
 stekla, porcelana, zrcal, svetilk, okvirov in v to stroko spadajočih predmetov. Steklo za okna vseh vrst vedno v zalogi. 6030

Parketne deščice
 v vsaki množini hrastove ali bukov
 dobavlja in poklada v mesu in na deželi
Anton Bokal, Ljubljana
 Slomškova ul. 19. Telefon int. 527.

Prevzema vsa v to stroko spadajoča dela, preložitve, hobljanje in likanje starih podov z voskom.

Delo točno in solidno.

Josip Kregar
 obsevivno preiskušeni mestni tesarski mojster.
 Cesta na Kodeljevo št. 2.
LJUBLJANA

izvršuje vsa v svojo stroko spadajoča dela in sicer vodna in nadtalna ter umetno tesarstvo. Prevzamam po danih kakor tudi po lastnih načrtih zgradbo mostov, jezov, hiš, vil ter razne gospodarske in industrijske stavbe, stolpne strehe, kupole in cerkvena ostrešja, balkone, verande, vrtno utice ter razna vrtna arhitektura, dela, stopnice, dekorativne strope ter dekorativne stenske opaže.

MENJALNICA
 SLOVENSKE ESKOMPTNE BANKE
 v Ljubljani, nasproti glavnega kolodvora.
 Kupuje in prodaja devize in valute po najugodnejših dnevnih cenah. — Ima poseben borzni oddelk. — Prevzema vse bančne posle. Telefon št. 3.

ŠOLSKI ZVEZKI
 za ljudske in srednje šole, na razpolago v vsaki množini. Priznana najboljši izdelki iz belega, finega papirja in močnih ovitkov.

Učiteljska tiskarna
 Ljubljana, Franciškanska ulica 6.

Najnižje cene! Zahtevajte cenik! Točna postrežba!

Ljubljanski veliki semenj, paviljon E, št. 4.

Oblačilna industrija
A. Kunc
 Ljubljana, Gosposka ulica št. 7
 proizvaja
 moška in deška oblačila
 vseh vrst.
 Prodaja na debelo in drobno
 Prvovrstni kroji! Solidno delo!
 Izvanredno nizke cene!
 Na Ljubljanskem velikem
 semnju: paviljon E, odd. 54

Strešno lepenko

ima v zalogi najceneje
Jos. R. Puh, Ljubljana,
 Gradaška ul. 3.
 Telefon 513.

lače so
mesečna soba

s posebnim vhom eventualno z oskrbo, ali pa manjše stanovanje z opremo ali brez opreme proti zelo dobri najemnini. Ponudbe na poštni predni št. 53. 4*05

Hiša v Ljubljani

Selenburgova ul. št. 6. se prodaja.

Poleg hiše je veliko stavbišče. Natančneje se poizve v tovarni V. Scagnetti, Ljubljana, Cesta na Gorenjsko železnico 16. (za državnim kolodvorom). 6120

Ivan Zakotnik, mestni tesarski mojster.

Ljubljana, Dunajska cesta 46. — Telefon št. 379.

Vsakovrstna tesarska dela, kakor: moderne lesene stavbe, ostrešja za palače hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje, itd.

Gradba lesenih mestov, jezov in mlinov.

Parna žaga, tovarna furnirja.

Mehanična oroarna - terlnica - predilnica

Anton Šinkovec Kranj - Grosuplje

Centrala Grosuplje Telefon Grosuplje 1
 razstavlja svoje izdelke na ljubljanskem velikem semnju paviljon E št. 39. katerega obisk uljudno priporoča. 6166

Več rabljenih
 dvokoles, šivalnih strojev in otroških vozičkov
 v dobrem stanu se ceno prodaja. Ljubljana, Karlovska cesta 4. 6048

Atelje Helios

Veljčan Bešter, Aleksandrova
 cesta 5, LJUBLJANA.

Izdeluje moderne slike v vsaki velikosti.

BAKULA (Holzstabe-
 webe) **TRSTJE**
 za strope in stene izdelujem z najmodernejšimi stroji ter dobavljam takoj v vsaki množini najceneje

Jos. R. Puh,

Ljubljana, Gradaška ul. 22. Telefon 513.

Velika zaloga in po cenah: **Dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji, pnevmatika** in vsakovrstni deli **F. Batel, Ljubljana, Stari trg 28.** Sprejemajo se dvo-kolesa, otroški vozički, šivalni in razni stroji v popravilo. Mehanična delavnica. Karlovska cesta 4. 6047

„Tribuna“

tovarna dvokoles in otroških vozičkov.
 Ljubljana, Karlovska cesta 4, Zvonarska ul. 1.

Priporoča se
 papirna trgovina

IVAN GAJŠEK,
 Ljubljana

ki ima veliko zalogo vseh vrst

papirja

trgovske in poslovne knjige, pisarniške in šolske potrebščine kakor tudi lastno založništvo šolskih zvezkov „TABOR“ ki se izdelujejo v knjigovoznici, **M. Bivic, Sv. Petra c. 29** ki izdeluje tudi galanterijska dela.

Pozor, trgovci s klobuki!

Vsakovrstne klobuke od 160 K naprej imam v veliki zalogi; tudi lepe velourne klobuke. **Franjo Cerar, tovarnar v Stobu, pošta Domžale.** Tovarna je oddaljena 7 minut od postaje Domžale. Cene primerno nizke, postrežba točna.

Na velosejmu se nahajajo v paviljonu E. št. 41, najnovejši vzorci.

Teodor Korn

Ljubljana, Poljanski c. 8

se priporoča cenj. občinstvu za izvrševanje vsakovrstnih kleparskih in vodovodnih instalacijskih del ter za pokrivanje streh. Vsa stavbinska in kleparska dela v priznani solidni izvršitvi. Proračun brezplačno in poštino grosto. Popravila točno in po najnižji ceni.

Pločevinasta embalaža kakor konve za firnež, olje, bencin, doze za barve, kandite in konzerve.

OBLEKE moške, fantovske in deške, mikado, raglane, novrščike, kožuhe, jhalne hlače, specialitete v otroških oblekah (kostumih) in drugo konfekcijo od najpreprostejšega do rafinirane kroja v najboljši izdelavi ter nabavite najceneje edino le pri

razno sukno, hlačevino in podloge

konfekcijski industriji **FRANDE**

(Fran Franca) Ljubljana, Dunajska cesta 8. Telefon št. 313.
 Vdeležene Ljubljanskega vzorčnega velosejma. Paviljon E, oddelk št. 52. 6057

Časni razstavnji paviljon na Ljubl. velikem semnju od 3.—12. sept. 1921.

Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode
 delniška družba v Ljubljani.

Telefon št. 1—67 (Ljubljana)

Brzjavlj: Papirnica Vevče

Tačasnna centrala: Papirnica v Vevčah. Pošta: D. M. v Polju pri Ljubljani.
 Postaja južno železnice: Zalog.

Papirnica v Vevčah, Papirnica, tovarnica celuloze in lesovine v Goričanih in tovarnica lesovine v Medvodah.

Mesečno proizvajanje 100 vagonov raznih vrst papirja:

Papir iz tkanine, brezlesni pisarni, pisarniški, tiskovni in konceptni papir. Strojepisni, bankpost, karton in risalni papir. Brezlesni dokumentni koncept-meliran, nebeljeni konceptni papir; srednjefini pisalni in tiskovni papir, karton za dopisnice. Brzjavni svitki in papir za naustnike (stročnice). Navadni tiskovni kuler in papir za lepake v vseh barvah. Rotacijski tiskovni papir. Ovojni papir iz čiste celuloze in navadni ovojni papir.

Tovarna
Perfo
čevljev
PETER KOZINA & CO.
TRZIC, (Slovenija).
 Gl. pisarna in zaloga na debelo in drobno, Ljubljana, Breg 20.
 Izdeluje čevlje za gospode, dame, dečke, deklice in otroke iz lak-, boks-, ševro-usnja in drugega materijala.
 Najmodernejša oblike! Najsolidnejši izdelki!
 Posetite našo razstavo na velosejmu!

Tovarna pletenin in tkanin JOSIP KUNC in komp., Ljubljana, Poljanski nasip št. 10.

Izdeluje berlinske rute, volnene rašel-rute, fantazijske rute, fantazijske šale, angleške športne šale in čepice, svilene modne šale, pletene svilnate samoveznice in naglavne rute (Cachenez).